

Specialeafhandling

10 • 10 • 2025

Når registrering bliver handling

Genstandenes aktørskab

Caixa J.I. Nedergaard

20203112

Anne R. Jørgensen

20203602

Anslag:

239.777

Vejledning

Maria Simonsen

Indholdsfortegnelse

Abstract.....	4
Indledning	5
Problemformulering.....	9
Problemafgrænsning.....	9
Struktur.....	10
Begrebsafklaring	12
Genstand.....	12
Samling.....	12
Dokumentation	12
Registrering	12
Standard.....	13
Glose af forkortelser.....	13
Kildepræsentation	13
Cases.....	14
Sag nr. 02517 fra KØN.....	14
Sag nr. 10090 fra RAGNAROCK	15
Sag nr. 0108 fra Museum Vestfyn	15
Museumsloven	15
LBK nr. 358: Bekendtgørelse af museumsloven, 2014.....	15
LBK nr. 1017: Bekendtgørelse af museumsloven, 2025	16
Metode og teori.....	17
Metadata.....	19
Aktør-Netværk-Teori.....	22
Magt, dualismer og relationelle effekter i ANT.....	24
Æstetisk teori.....	26
Sanseperceptionernes sammenknudrede natur	28
Inskriptioner.....	31
Æstetisk teori som begrundelse for inskriptionernes nødvendighed	34
Inskriptioners troværdighed og den digitale udfordring.....	36
Betydningsvurdering	38
Forskningsdiskussion.....	42
Samlingen som institutionelt grundlag.....	43
Fra fysiske samlinger til infrastruktur	45
I rækker og mapper: Arkivernes bud.....	47

Hvad mangler og hvorfor vores arbejde er nødvendigt.....	51
Registrering som nøgle til museets fremtid.....	52
Redegørelse – analyse - diskussion.....	54
Registreringens rolle som vidensproducerende praksis, og hvorfor den er vigtig	54
Udviklingen af registreringer	58
Fra bøger til databaser	60
Redegørelse for SARA	63
Hvad er en registrering af høj faglig kvalitet?.....	68
Fokus i museums- kontra arkivregistreringer.....	72
Forskellene mellem dem.....	73
Standarder, der samler dem	74
Genstandenes betydning for museernes og den historiske praksis: Den materielle vending	77
Den materielle vending og genstandenes epistemologiske status	78
Den materielle sanselighed og didaktiske implikationer	81
Genstandenes aktørskab	83
Søgbare samlinger	86
Objektive objekter: Kan registreringer være neutrale?	87
Fra teori til virkelighed: Forslag til ændringer i praksis.....	89
Konklusion.....	91
Hvordan kan genstandsregistreringen styrke genstandenes aktørskab?.....	92
Hvorfor er det vigtigt at definere en registrering af høj faglig kvalitet?	92
Hvad er høj faglig kvalitet overhovedet?	93
Litteratur	94
Kilder	101

Særligt tak fra Anne til

Min familie – mor og far, Peter og Karina, Christa og Marius (og Christian), for deres støtte og tålmodighed.

Mine venner – Sif, Carlyle, Corrin og Link, for deres kammeratskab og energi gennem de sene nætter.

Til Dionysia Horne, vores faglige kompagnon.

Til Signe Stidsing Hansen, for hendes faglige sparring og hjælpsomhed.

Særligt tak fra Caisa til

Min familie – tak til dig mor, for den interesse du har udvist for mit speciale og de mange gode diskussioner vi har haft.

Mine bedsteforældre, og Nete og Norah.

Til Per Thorling Hadsund og Signe Stidsing Hansen, for at have guidet mig på rette vej.

Abstract

In 2025, the Danish government released a new, reformed Museum Law. In the wake of this law, it is important to discuss how, exactly, we can ensure the quality of registrations, which the Danish government stresses the need for. In Denmark, registration practices differ from museum to museum, despite a rising demand for the shared use of collections. In this thesis, we present a series of arguments on the basis of ANT, materiality, aesthetics, and archival inspiration, that aspire to provoke a wider, academic discussion on the registration practices in Danish museums. By doing this, we find that there are a series of steps, Danish museums could take to improve the quality of their registrations, centering around greater standardisation and accessibility in item description, an awareness of museum items as actors, and the inclusion of material and sensual observations.

Key words: Museology, registrations, standardisation, materiality, ANT, aesthetics

Indledning

Mennesker har altid været nysgerrige og videbegærlige væsener, drevet af en trang til at forstå og udforske verden omkring dem. Denne trang til viden er grundstenen for videnskab, som vi kender den i dag. For naturvidenskaberne gælder det, at de primært retter blikket mod det målbare og observerbare i de fysiske omgivelser, hvor humanvidenskaberne beskæftiger sig med det mere uhåndgribelige. Den drivende kraft i humanvidenskaberne kan anskues gennem menneskers kulturer og identiteter og alt det, der er sværere, at observere og måle.

I denne sammenhæng har museerne en central rolle. De fungerer som kulturelle knudepunkter, hvor fortid og nutid mødes, og hvor fortællinger om identitet, fællesskab og forandring bevares, fortolkes og formidles. Museerne er ikke kun arkiver over det, der var. De er ligeledes aktive deltagere i dialogen om, hvem vi er, og hvor vi kommer fra. For humanvidenskaberne er museerne derfor vigtige institutioner i vores stræben efter kulturel viden.

Alligevel er museernes eksistens betinget af en balance mellem kulturarvens idealer og den praktiske realitet. Selvom museernes samfundsopgave er uløseligt forbundet til bevaring og formidling, er de samtidig afhængige af økonomiske ressourcer for at kunne opretholde deres opgaver og forpligtelser. En væsentlig del af denne finansiering kommer gennem statslig støtte, som til gengæld stiller en række krav, museerne skal leve op til, for fortsat at være berettiget til disse økonomiske ressourcer.¹

Den 1. januar, 2025 trådte en reform af museumsloven i kraft, herefter kaldt 2025 museumsreformen, der stillede nye krav til museerne, inklusive skærpede, men uklare krav til museernes genstandsregistrering og indsamling, og kvaliteten af disse. Formålet med reformen var at stille mere konkrete krav, for, at museer kan opnå og vedligeholde statsanerkendelse.² Da vi læste de nye krav og sammenlignede dem med dansk museologisk forskning og praksis, samt vores egne erfaringer med museumsarbejde, fandt vi en uoverensstemmelse mellem dem. Der findes nemlig ikke nogen standardpraksis for genstandsregistreringer i de danske museer. I stedet varierer det museerne mellem, hvilket sandsynligvis har medvirket til, at forskningen om registreringspraksisser i Danmark på lignende vis er manglende. Denne mangel står i kontrast til, at diskussionen om, hvordan man fører effektive registreringer, kun er blevet mere relevant, nu styrket af 2025 museumsreformen.

¹ Kulturministeriet, *LBK 1017*, §14.

² Kulturministeriet, "Museumsreform," 2.

Det betyder dog ikke, at problematikker omkring registreringspraksis tidligere var os ukendt. Når man bruger længere tid på at søge i forskellige museers samlinger i databasen SARA, hvor alle statsanerkendte museer registrerer deres samlinger, er problematikkerne lette at opfatte. Her er der stor variation i længde, grundighed og kvalitet af registreringer, afhængig af, hvilket museum man søger i, og hvor ny samlingen er. Genstandsregistrering i SARA vil vi vende tilbage til i vores analyse, da det former et vindue, hvorigennem vi kan få indsigt i statussen på danske registreringer, og dermed vurdere, hvordan museerne kan opfylde de oprindeligt tiltænkte skærpede registreringskrav.

Der er selvfølgelig mange ting, man kunne undersøge om danske museers registreringspraksis, men vi vælger i dette speciale at rette vores fokus mod 2025 museumsreformen. Det er først og fremmest på grund af, hvor aktuel den er, men også med en tanke om, at det er vigtigt at have en bredere faglig diskussion om registreringspraksis i Danmark. Eftersom loven efterspørger "høj faglig kvalitet" i registreringer, uden at definere dette begreb, vil vi undersøge, hvordan man kan vurdere kvalitet, når der ikke er en faglig konsensus om, hvordan en registrering skal se ud. Derudover er Slots- og Kulturstyrelsen (SLKS) ikke specifikke om, hvordan de vil vurdere høj faglig kvalitet i registreringsposter. Dette kan føre til en forringelse af registreringskvalitet, som kan forebygges med en grundig, faglig diskussion, med formål at finde frem til en konsensus om god registreringspraksis, og hvordan en god registrering ser ud.

For at forstå betydningen af registreringspraksis må vi dog bevæge os ud over den rent administrative eller tekniske forståelse af, hvad registreringer er og gør. De kan ikke anses udelukkende som neutrale beskrivelser af museale genstande. De skal hellere betragtes som aktive elementer i et større system til at producere viden.³ I denne sammenhæng bliver det afgørende at fastlægge nogle teoretiske perspektiver, der på en præcis måde kan spejle registreringens rolle i relationerne mellem mennesker, materialitet, teknologi og institutioner. Her til vil vi gøre brug af især Aktør-Netværk-Teorien (ANT)⁴ og Bruno Latours begreb om inskriptioner.⁵

Registreringer bør ikke alene forstås som neutrale tekniske redskaber. Set gennem ANT er genstande ikke blot passive objekter, men aktive aktører i relationelle netværk mellem mennesker, institutioner, teknologier og praksisser. Hver registrering er derfor ikke kun en

³ Olsrud, *Documenting Museum Objects*, 225-226.

⁴ Law, *Actor Network Theory and Material Semiotics*, 141-142.

⁵ Latour, *Pandora's Hope*, 306-307.

administrativ post, men er en oversættelse af genstanden, for derigennem forbindes fortid, nutid og fremtid.⁶

Den materielle vending åbner op for, at vi kan undersøge og forstå genstande på nye måder ved at sætte fokus på genstandene som værende værd at undersøge, f.eks. fordi de bærer betydning gennem deres fysiske tilstedeværelse, brug og sansemæssige aspekter.⁷ Når vi registrerer, skal vi forsøge at fastholde dele af denne materielle betydning i en digital og todimensionel proces, der uundgåeligt både bevarer og forandrer betydningen. Denne indsigt understreger, hvorfor detaljerede beskrivelser, kontekstualisering og sanselige perspektiver er centrale for kvaliteten af registreringerne.⁸

Latours begreb om inskriptioner giver yderligere dybde til forståelsen af og senere analysen af vores registreringspraksis. Hver registreringspost er en transformation af materiel virkelighed til en mobil form, som kombineres og dermed kan cirkulere i nye sammenhænge. Oversættelsen indebærer altså både tab og skabelse af mening og rejser væsentlige spørgsmål om autenticitet, præcision og kontekst. Registreringer skal ikke kun forstås som afspejlinger af virkeligheden, men som aktive medskabere af, hvordan kultur og historie forstås og anvendes.⁹

Vi vil påpege, at registreringer indgår i en bredere proces af vidensproduktion gennem relationer. Museer opbevarer ikke kun viden. De producerer den aktivt i samspil med genstande, teknologier og mennesker.¹⁰ Diskussionen om "høj faglig kvalitet" i registreringer må derfor række ud over tekniske standarder og inkludere denne komplekse vidensproduktion og fortolkning. Det betyder også, at spørgsmålet om registreringspraksis ikke kun handler om korrekthed. Det handler om, hvordan vi gennem registreringer forstår og formidler kulturarv.¹¹

En sådan diskussion vil selvfølgelig medføre andre fordele, såsom mere effektivt samarbejde mellem institutioner gennem bedre søgbarhed i SARA, samt bedre tilgængelighed til ikke-museumsfaglige personer, der ønsker at tilgå samlingerne. Dette ved vi også er et mål, som Axiell, firmaet, der står for udviklingen af SARA, har arbejdet på gennem produktionen

⁶ Latour, *Pandora's Hope*, 38.

⁷ Damsholt & Simonsen, *Materialiseringer*, 12-13.

⁸ Latour, *Pandora's Hope*, 58.

⁹ Latour, *Pandora's Hope*, 306-307.

¹⁰ Law, *Actor Network Theory and Material Semiotics*, 141-142.

Robinson, *Interpreting Objects in the Hybrid Museum*, 68.

¹¹ Robinson, *Interpreting Objects in the Hybrid Museum*, 32-35.

af dette speciale.¹² Hjemmesiden *Museernes Samlinger* blev offentliggjort d. 18. september 2025, hvor det nu er muligt for alle at gå ind og søge i de genstande, der er registreret i SARA.¹³

Vores formål med dette speciale er ikke at udvikle udførlige retningslinjer eller regler for, hvordan man skal registrere. I stedet vil vi opfordre til en større diskussion blandt museumsfaglige professionelle, så vi i fællesskab kan forbedre den almene registreringspraksis. Vi vil i specialet præsentere perspektiver for, hvad en høj faglig registrering kan indeholde. Hertil vil vi præsentere argumenter og eksempler fra arkivvidenskaben, hvor registreringspraksis løbende er blevet diskuteret siden især 1980'erne, og hvordan vi dermed kan drage inspiration fra tidlige såvel som nyere argumenter.¹⁴ Derudover vil vi selvfølgelig også se mod international forskning fra museumsverdenen, hvor der ligeledes foregår spændende diskussioner, der vil være relevante for os her i Danmark.

Nye registreringer oprettes ydermere som regel direkte i SARA, hvilket derfor fungerer som et referencepunkt for registreringer i hele landet.¹⁵ I SARA vil vi undersøge hele registreringsposten og se på flere af felterne i løbet af vores analyse af registreringspraksisser. Dog vil vores fokus i høj grad være på beskrivelsesfeltet, der oftest benyttes til at notere en visuel beskrivelse af genstanden i et fritekstfelt. Især i dette felt har vi tidligere personligt bemærket mangler, når vi har arbejdet med museumsgenstande. På grund af dette er vi nervøse for, at dette mere "subjektive" tekstfelt kan risikere lide under de skærpede krav.

Men netop registreringernes sproglige dimensioner i f.eks. fritekstfelterne giver særlige muligheder for at forstå, hvordan museerne omsætter materiel kultur til viden, der kan formidles. Det arbejde reflekterer både de faglige prioriteringer og de institutionelle rammer, der præger registreringspraksis i dag, og den peger samtidig på de steder, hvor processerne kan være udfordret af tab af detaljer, kompleksitet og kontekst.

Samtidig er det væsentligt at understrege, at specialets faglige og teoretiske ambition rækker ud over selve registreringspraksissen. Projektet hviler på to ligeværdige søjler: den konkrete analyse af registreringer og den teoretiske forståelse af materialitet, aktør-netværk-teori og inskriptioner. Ved at kombinere disse to perspektiver får vi mulighed for både at gøre det klart, hvordan registreringerne udføres på et teknisk plan, og hvordan de som inskriptioner indgår i større relationelle netværk af mennesker, genstande, institutioner og teknologier. Ved

¹² Slots- og Kulturstyrelsen, *Vejledning*, 2.

¹³ Slots- og Kulturstyrelsen, "Gå på opdagelse i museernes samlinger på ny hjemmeside."

¹⁴ Gallo, *La Norma Española de Descripción Archivística*, 13.

¹⁵ Slots- og Kulturstyrelsen, *Vejledning*, 1.

at bygge projektet på denne dobbelte tilgang giver det mulighed for ikke kun at undersøge, hvad registreringer er, men også hvad de gør. Samlet set kan vi så vurdere, hvordan de former viden, skaber forbindelser og medproducerer betydning i museernes arbejde med kulturarv.

Problemformulering

Ud fra den baggrund, vi nu har præsenteret, har vi udarbejdet følgende problemformulering for dette speciale:

Hvordan kan genstandsregistreringen styrke genstandenes aktørskab? Hvorfor er det vigtigt at definere en registrering af høj faglig kvalitet? Hvad er høj faglig kvalitet overhovedet?

Problemafgrænsning

Vores motivation bag denne problemformulering er todelt. For det første er vi selvfølgelig motiveret af 2025 museumsreformen og påvirkningen, den vil have på de danske museer. Men vi undersøger også netop dette emne på grund af vores egne erfaringer med registrering i hhv. museums- og arkivverdenen. Især i museumsregistreringer af genstande har vi lagt mærke til bl.a. uklarhed i instruktioner, eller en mangel af aspekter, der ellers er gavnlige i genstandsregistreringer. Derfor spørgsmålet “hvordan kan genstandsregistreringen styrke genstandenes aktørskab?” For netop aktørskab er noget, der nuværende ikke er meget for øje i udarbejdelsen af genstandsregistreringer, efter vores erfaring.

De to sidste spørgsmål i problemformuleringen udspringer fra den samme undring: Hvorfor, når der allerede er mangler i genstandsregistreringsprocessen, og der er uenighed om, hvilke informationer hører hjemme i dem, kommer SLKS med nye krav, der kun er mere uklare? Derfor vil vi undersøge disse krav nærmere, i kontekst af museologisk forskning og den aktuelle status af genstandsregistreringer i Danmark.¹⁶

Vi vil her igen pointere, at vores mål med projektet er at opfordre til videre diskussion blandt museumsfaglige. Vi ville elske at kunne udarbejde en definitiv løsning, såsom et udkast til en registreringsstandard, eller et forslag til, hvordan de i SLKS kan kontrollere “høj faglig kvalitet,” men det er umuligt indenfor projektrammerne. Dette emne er ekstremt aktuelt i kraft

¹⁶ Kulturministeriet, *LOV 1680*, s. 1.

af 2025 museumsreformen, og vi håber derfor, af en bredere faglig diskussion blandt danske museumsfaglige vil kunne føre til sådanne løsninger.

Struktur

Opbygningen af dette speciale er struktureret således, at det udfoldes og argumenteres i en teoretisk, metodologisk og analytisk sammenhæng. Dette valg er didaktisk, metodisk og teoretisk forankret i vores ANT-inspirerede udgangspunkt, idet vi hermed arbejder med og ud fra netop det fundament, vi antager gennem ANT'en.

Didaktisk giver det vores læsere en tilpasset og glidende sammenhæng mellem abstrakt teori og metode, så teorien anvendes og introduceres netop der, hvor den arbejder med og arbejder sig ind i materialet og argumentationen.

Metodisk og teoretisk placerer opbygningen sig på den forståelse, at ANT netop ikke blot er en teori i sig selv, men derimod et arsenal af greb, sensibiliteter og analysemåder, der agerer i praksis.

*"Actor network theory is a disparate family of material-semiotic tools, sensibilities, and methods of analysis that treat everything in the social and natural worlds as a continuously generated effect of the webs of relations within which they are located. It assumes that nothing has reality or form outside the enactment of those relations."*¹⁷

Det afgørende i Laws argumentation er at *både* metode og teori er indlejret i empirisk praksis. Dette skal forstås således, at *hvordan* vi undersøger allerede er en indlejret del af, *hvad* vi finder. Dette udtrykkes meget eksplicit af Law: "...theory is embedded and extended in empirical practice, and practice itself is necessarily theoretical."¹⁸ samt "*the actor network approach is not a theory. Theories usually try to explain why something happens, but actor network theory is descriptive rather than foundational in explanatory terms.*"¹⁹

Med dette fundament for vores speciale, giver det ikke fagligt eller analytisk mening at adskille metode og teori, hvorfor vi i stedet vælger at integrere disse i et samlet afsnit, *Metode og teori*. Heri positionerer vi først kort det materielle og relationelle afsæt, for dernæst at udfolde de centrale redskaber, vi bruger i analysen:

¹⁷ Law, *Actor Network Theory and Material Semiotics*, 141.

¹⁸ Law, *Actor Network Theory and Material Semiotics*, 141.

¹⁹ Law, *Actor Network Theory and Material Semiotics*, 141.

- Metadata
- Aktør-netværk-teori
- Æstetisk teori og sanselighed
- Inskriptioner
- Betydningsvurdering

Rækkefølgen afspejler progressionen fra det infrastrukturelle og deskriptive (metadata), hen mod det analytisk ontologiske (ANT og inskription), for slutteligt at ende i det normativt epistemiske (betydning og kvalitet).

Herefter følger forskningsdiskussionen, der forholder sig til den materielle vending, dokumentations- og registreringsstudier samt slutteligt arkiv- kulturarvsforskning. Formålet med denne progression er at vise, hvad vi bygger videre på, hvor vi afviger og hvordan vi bidrager med et ANT-informeret indblik i registrering som praksis og ikke blot som en administrativ rutine.

I det næstkommende afsnit *Redegørelse – analyse – diskussion* vælger vi ligeledes en integreret fremstillingsform, der igen er begrundet i ANT. Når vi herved antager at viden ”opstår i bevægelsen” mellem beskrivelse, analyse og fortolkning, ville en traditionel sektionsopdeling være et metodisk kunstgreb, der kunne forstyrre den relationelle argumentation, vi har brug for. I stedet lader vi de redegørende passager, fortolkninger og diskussioner udvikle sig omkring de konkrete empiriske nedslag (SARA, cases og kvalitetsstandarder). Hvert underafsnit har dog en klar funktion, hvilken i højere grad er analytisk, frem for formel.

Slutteligt vil vi i den tredelte konklusion eksplicit besvare problemformuleringens tre spørgsmål.

Specialets struktur skal således ikke kun ses som en teknisk disposition, men i lige så høj grad som et metodisk greb, der gengiver vores epistemologiske ståsted. Med dette ståsted mener vi, at viden, mening og forståelse skabes i relationerne mellem teori, praksis og materiale.

Begrebsafklaring

Genstand

En “genstand” kan være mange ting. I museerne er det de objekter, museet indsamler og bygger deres udstillinger og forskning på. Det kan være alt fra en flintøkse til en flaskekapsel til en guldkrone, og alt derudover endda. Det kan ligeledes være kunst, bøger, dokumenter, m.v., såfremt det er i et museums samling. Dette til forskel fra et arkivalie, der er et objekt – oftest i papirform eller digitalt – som er i et arkivs besiddelse.

Samling

“Samling” er begrebet for alle genstande, et museum har i sin bestand. Det er både genstande, der er udstillede, og genstande, der er i museets lager – deres samlingshus. En samling er delt ind i sager, der består af de genstande, der blev indsamlet sammen, og dermed deler dokumentation.

Vi vil her notere, at vi, når vi ser mod arkiverne, må fortolke på deres brug af ordet ”samling,” eftersom det – især på engelsk – bruges til både at betyde en samling på førnævnte forstand, men også til at betyde en sag. Eftersom dette speciale er fokuseret på museerne, vælger vi at specificere, hvornår der menes en samling eller en sag, som det ville forstås i museerne.

Dokumentation

Dokumentation består af de informationer, man samler ind samtidig med, at man modtager en sag. Det vil oftest inkludere proveniens, tidligere ejerskab og ophav, brug, genstandenes forhold til hinanden, betydningsvurdering, og lignende.

Registrering

En registrering er specifik til en enkelt genstand, og består af alt information, der beskriver og giver kontekst til genstanden. Det kan både være information, der videreføres fra dokumentationen, information, man tager direkte fra genstanden, såsom mål og materialer, og alt andet information, der kan give kontekst for genstanden. Det er gennem registreringen, man lettest tilgår en genstand, da man ikke behøver være fysisk i samlingshuset for at se og vurdere den.

Standard

Når vi bruger ordet “standard” som navneord, mener vi et dokument, der beskriver foreslåede retningslinjer for beskrivelses- og registreringspraksis. Disse benyttes i både arkiverne og museerne og er specifikke til henholdsvis hvert felt. Standarder findes på både et internationalt, nationalt og institutionelt niveau, hvor hvert niveau bliver mere indsnævret og specifikt, som man kommer tættere på den specifikke institution. Standarder er oftest skabt til at være fleksible, så de kan tilpasses til den enkelte samling, sag eller genstand.

Glose af forkortelser

ANT: Actor-Network-Theory

DACS: Describing Archives: a Content Standard

DGARQ: Direção Geral de ARQuivos (General-Direktoratet for Arkiver)

ICA: International Council on Archives

ISDF: International Standard of Describing Archives

ODA: Orientações para a Descrição Arquivística (Retningslinjer for Arkivbeskrivelser)

SAA: Society of American Archivists

SARA: SAmplingsRegistrering og Administration

SLKS: Slots- og KulturStyrelsen

Kildepræsentation

Med udgangspunkt i problemformuleringen, vil vi inddrage cases, for at have nogle konkrete eksempler, at pege på. Til det har vi udvalgt tre konkrete sager fra forskellige museer. Disse sager repræsenterer hver sin museale kontekst og genstandstype, men har det fællestræk, at de alle tydeliggør forskellige problematikker i registreringerne, som de er nu. I dette afsnit præsenterer vi derfor tre udvalgte cases fra henholdsvis museet KØN, RAGNAROCK og Museum Vestfyn. Disse er bevidst udvalgte, således de inkluderer både det ekstraordinære og det ordinære. Fra genstande med høj symbolsk og identitetspolitisk værdi, til klassiske kulturhistoriske objekter, der illustrerer hverdagsregistreringens præmisser.

Det er ikke vores hensigt, at analysen af disse cases skal forstås som en evaluering eller kritik af de enkelte museer. I stedet bruger vi dem som et middel til at vise, hvordan reelle registreringer ser ud. Sagerne fungerer som nedslag, der gerne skal illustrere, hvordan museernes registreringsarbejde, som i museumsloven formelt betegnes som en af de ”bærende opgaver,” rent faktisk udfolder sig i den materielle og digitale virkelighed.

Samtidig inddrager vi også de juridiske og strukturelle rammer, der former museernes arbejde: LBK nr. 358 (2014) og LBK nr. 1017 (2025), altså den tidligere og den nuværende museumslov. Dette gør vi, fordi museumsloven selvfølgelig har en høj indflydelse på de opgaver og ansvar de stat- og statsanerkendte museer udfører.

Med udgangspunkt i denne tilgang, skal de tre sager læses som både eksempler og som analyseredskaber. Det er meningen, at de skal gøre det muligt at undersøge, hvordan lovgivningens krav, den tekniske infrastruktur (SARA) og de praktiske realiteter tilsammen former registreringernes form.

Cases

Sag nr. 02517 fra KØN

Den første case, vi her vil præsentere, består af registreringerne af fire genstande fra museet KØN. Forløbet er centralt for vores analyse, fordi denne sag består af fire beklædningsgenstande, der typisk er forbundet med kvinder, der blev båret af forfatteren Glenn Bech i et opslag på Instagram for at vise solidaritet med kønsdiverse personer. I forlængelse heraf fremhæver casen betydningen af giverens rolle og dokumentationskontekst: Genstandene er overført af personen, der stylede Glenn Bech til billederne. De fire registreringer spænder fra *couture* til smykker og iscenesættelse: Den første genstand fra sagen består af en rosafarvet to-delt spadseredragt, der tidligere blev brugt af en dansk ambassadørfrue. Anden genstand i sagen er et stort halssmykke af kunstperler, der dækker store dele af brystet og overarmene i et net af perlekæder. Tredje genstand er en blond, skulderlang paryk, og fjerde genstand er et par røde Jimmy Choo stiletter med smal hæl og spidse forender. Registreringstidspunktet er ligeledes vigtigt, fordi disse genstande er indsamlet efter museumsregistrering overgik til den nye database, SARA.

I lyset af vores formål er det derfor oplagt at understrege vores begrundelse for at vælge denne case: Vi har valgt denne sag for at repræsentere genstandsregistreringer, der er lavet efter skiftet til SARA.

Sag nr. 10090 fra RAGNAROCK

Anden case tager fat i en anden form for materialitet og et andet medieformat: et musikinstrument og et audiovisuelt bånd. Vores anden case er en sag fra RAGNAROCK, også kaldt Danmarks Rockmuseum, bestående af en genstand samt et bånd. Begge stammer fra det fynske band *the Freedoms*, der var aktive i den sidste halvdel af 1960'erne. Genstanden er en elektrisk guitar, der blev brugt af bandets rytmeguitarist, og båndet er en DVD med forskellige optagelser fra *the Freedoms'* aktive år. I denne sammenhæng er vi specielt fokuseret på holdbarhed, dokumentationsdybde og repræsentation i registreringen: Vi har valgt denne sag grundet genstandens og båndets elektroniske natur; især båndet er for os interessant, da DVD'er indeholder meget data, men har en begrænset levetid, og vi derfor er interesseret i, hvordan man beskriver indholdet for at bevare det for fremtiden.

Sag nr. 0108 fra Museum Vestfyn

For at balancere de to første cases med et mere klassisk, kulturhistorisk materiale inddrages en møbelsag, der egner sig til at diskutere niveauet for fysisk beskrivelse kontra brug og kontekst. Vores sidste case består af fem møbler: fire træstole samt en kammerseng uden bund. Stolene er røde med et påsømmet stykke grønt og hvidt stof, og er alle tilsyneladende identiske, med undtagelse af genstand nr. 00004, der har en inskription på undersiden i blyant, skrevet af snedkermesteren, der lavede stolene. Kammersengen blev indleveret af samme giver, men er sandsynligvis ikke produceret af samme snedkermester. Den er ikke samlet og består af to gavle og formodentlig to vanger – de specificerer kun antallet af gavle i beskrivelsen. Netop fordi disse genstandstyper ofte anses for "lette" at beskrive, kan de tydeliggøre metodiske styrker og svagheder i praksis: Vi har valgt denne sag for at repræsentere netop disse mere "almindelige" genstande, der burde være relativt ligetil at beskrive.

Museumsloven

LBK nr. 358: Bekendtgørelse af museumsloven, 2014

Eftersom vores speciale er delvist motiveret af 2025 reformen til museumsloven, er den og den forrige museumslov også kilder, der er relevante at redegøre for. I museumsloven af 2014 fastsættes museernes opgaver, inklusive de krav, de skal opfylde for at opnå statsanerkendelse og driftstilskud. Det, vores opgave hovedsageligt vil omhandle, er §2, samt §13-14, eftersom disse har modtaget de største ændringer i 2025 museumsreformen.

§2 definerer museernes opgaver som ”indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling,” hvilket blev ændret i 2025 museumsreformen. §13 og §13a omhandler statsanerkendelse, og mere specifikt, hvordan driftstilskud gives ud og kan fratages, og hvad driftstilskuddet dækker. Driftstilskuddet bliver givet til alle statsanerkendte museer, med den forudsættelse, at museet modtager mindst lige så meget indtægt fra ikkestatslige tilskud, som det gør fra det statslige tilskud, og bliver frataget, hvis et museum mister sin statsanerkendelse. Kravet om ikkestatslige tilskud kan dog fraviges af Kulturministeren, hvis museet modtager et forhøjet statsligt tilskud.

§14 dækker de vilkår, et museum skal opfylde for at kunne opnå det statslige driftstilskud. Disse inkluderer ejerskab, at museet har et godkendt ansvarsområde, museets økonomiske grundlag, standen af deres bygninger og materiale, krav for ministeriel tilladelse til udskillelse, offentlig tilgængelighed og tilgængelighed for personer med handicap, skoleelever og børn og unge under 18. Der er herudover to krav, vi især bider mærke i, i forbindelse med vores speciale: §14, nr. 7 og 9. Disse kræver, at museet skal deltage i samarbejde med andre statslige og statsanerkendte museer og at museet har pligt til at registrere deres genstande og lignende til et centralt register.

LBK nr. 1017: Bekendtgørelse af museumsloven, 2025

I forlængelse af lovens tidligere rammer introducerer reformen nye begreber og nye incitamenter, der direkte påvirker samlings- og registreringsarbejdet. Da regeringen blev samlet i 2023, lovede de, at der ville blive gennemført en museumsreform i løbet af deres regeringstid.²⁰ Målet med denne var at genarbejde de statslige tilskud, men samtidig med, at de gjorde dette, blev der også lavet en række ændringer, der påvirker museernes samlingsarbejde.²¹

Som nævnt er det §2 og §13-14, vi vil fokusere på, som de paragraffer, der indeholder de største ændringer for museernes samlingsudvikling. I §2 ændrer de ordlyden for museernes opgaver til ”*samlingsudvikling, vidensudvikling og formidling.*” Denne omlægning skubber i retning af en mere aktiv, strategisk forståelse af samlinger og deres dokumentation. §13 specificerer, at et museum skal have et ansvarsområde, ”*som bidrager til et sammenhængende og mangfoldigt museumsvesen*” for at kunne modtage statsanerkendelse, og §13a fastsætter et grundtilskud på mindst 1,5 mio. kr., som skal udgøre maksimalt 70% af den samlede bevilling.

²⁰ Frid-Nielsen, *I 2025 skal Engel-Schmidt bevise sit værd som kulturminister.*

²¹ Lundberg, *Regeringsparti om ny museumsreform.*
Lundberg, *Museumsreformen er vedtaget.*

Der er blevet tilføjet et §13b, der definerer tilskudskategorier, som museerne bliver tildelt af Museumsnævnet, der derved bestemmer, hvor stort et grundtilskud, museet modtager. Her fastsættes det også, at tilskuddene tildeles på basis af besøgstal, besøgstal for børn og unge, indtægter og fagfællebedømte forskningspublikationer.

I §14 tilføjes en række krav for, at et museum kan opnå tilskud. Museet skal have minimum 10.000 årlige besøgende – eller 8.000, hvis det ligger på en mindre ø – det skal have et minimum af 4 mio. kr. i årlige indtægter – 3 mio. for museer på mindre øer – det skal have medvirket i mindst én fagfællebedømt forskningspublikation de sidste tre år, skal varetage sine opgaver med ”høj kvalitet”, skal opfylde resten af lovens vilkår og skal kunne opbevare sin samling forsvarligt. De tidligere §14, nr. 7 og 9 er desuden nu blevet ændret til §14, nr. 10 og 12, men har ikke modtaget andre ændringer.

Med disse tre cases (KØN, RAGNAROCK og Museum Vestfyn) og med lovgivningens to indslag (LBK 358 og LBK 1017) får vi et heterogent felt at arbejde i. Sagerne er udvalgt, så de tilsammen spænder fra normkritiske iscenesættelser og elektroniske medier til ”almindelige” møbler. Disse valg af kilder giver os mulighed for at undersøge, hvordan registreringerne i SARA omsætter materialitet, kontekst og brug til søgbar, delbar viden. Tillige sætter lov- og reformdelen en ramme for, hvordan krav om ”høj kvalitet” i praksis manifesterer sig i feltet. Det giver også en indsigt i, hvor incitamenter, finansiering og standarder påvirker, hvilke aspekter der prioriteres i registreringen.

Metode og teori

Traditionelt anses historiefaget for at være optaget af store fortællinger, strukturer, og diskurser. Heri har der været overvejende fokus på tekstlige kilder som dokumenter, bøger, breve, osv. De materielle objekter har været betragtet som sekundære, oftest illustrative artefakter i bedste fald, i værste fald blot som dekorationer, og sjældent som aktører i sig selv. Denne opfattelse er blevet udfordret af den materielle vending. Denne teoretiske bevægelse insisterer på, at genstande også er værd at undersøge som værdige partier i historiens udfoldelse, hvormed det ikke kun er tekstlige kilder der skal have noget at sige.²²

I dette speciale tager vi udgangspunkt i den materielle vending, og nogle af de metodiske og teoretiske idéer, som går ind under den. For at kunne besvare vores problemformulering,

²² Damsholt & Simonsen, *Materialiseringer*, 10-12; 15.

som undersøger registreringens betydning og hvad en faglig registrering er, er det nødvendigt at klargøre hvad vi ser efter, og hvordan vi ser det.

Vi anser hermed ikke genstande og registreringsposter som ”døde” ting. Vi forstår dem som indlejret i komplekse netværk af relationer og praksisser, der sprudler af liv. Genstande indgår i netværk med mennesker, institutioner, teknologier og diskurser, og det er igennem disse relationer, at vi kan spore genstandenes egen agens og de aktive liv, de lever.

For at undersøge samspillet mellem genstandsaktører og det omkringliggende netværk, og hvordan vi tager højde for det i registreringen, kombinerer vi flere teoretiske og metodiske tilgange. Disse tilgange bidrager hver især med forskellige perspektiver på det materielle og dets rolle i historieforskningen:

Aktør-Netværk-Teori (ANT) anvendes som vores overordnede teoretiske ramme til at forstå genstandes agens og rolle i verden, og hvordan de aktivt påvirker andre aktører, både menneskelige og ikke-menneskelige.²³

Æstetisk teori og sanselighedsforståelser (Howes, Hol Haugen, m.fl.) giver os et redskab til at forstå genstandenes materielle aspekter. Herunder et specielt fokus på, hvordan vores sanser, perceptioner og kropslige interaktioner former den måde, vi forstår en genstand på.²⁴

Teorien om inskriptioner (Latour) anvendes til at analysere og forstå, hvordan materielle fænomener oversættes, fastholdes og kommunikeres på tværs af mennesker, tid og sted.²⁵

Betydningsvurdering anvendes som en metodisk ramme til at forstå og kontekstualisere den værdi og mening, museerne tildeler genstandene. Herunder for at forstå hvilke aspekter der er vigtige for museerne.²⁶

Som en overordnet og essentiel del af dette metodiske grundlag, er det nødvendigt at forstå de systemer, hvori genstandene registreres og bevares. Før vi kan analysere registreringer som kulturelle og epistemologiske konstruktioner, må vi derfor undersøge den struktur, der gør registreringerne søgbare, sammenlignelige og anvendelige. For at implementere dette, bliver det overordnet nødvendigt at bygge på viden fra metadata. Det er her at registreringens tekniske fundament møder dens teoretiske betydning.

²³ Damsholt & Simonsen, *Materialiseringer*, 22-25.

²⁴ Hol Haugen, *En sanselig kjole*, 10-14.

²⁵ Olsrud, *Documenting Museum Objects*, 127-128.

²⁶ Häyhä et al, *Analysing Significance*, 8-9.

Fælles for disse tilgange er, at de understøtter vores grundlæggende udgangspunkt for denne opgave: at genstande og registreringer ikke er neutrale eller passive, men derimod dynamiske aktører, der aktivt deltager i konstruktionen af verden, herunder også historie og kultur. Gennem denne kombination af tilgange vil vi ikke blot forsøge at beskrive, hvordan genstande dokumenteres og registreres, men også hvorfor disse processer er vigtige og hvordan vi får et bedre indblik i dem.

Metadata

Metadata er, for at sige det kort, data om data. I museerne er det alle informationer, vi har om en genstand, der ikke kan findes ved at observere genstanden i sig selv. Dette er vigtigt for både interne brugere og offentligheden. At have detaljeret metadata er vigtigt for, at en genstand og dens registrering forbliver tilgængelig og forståelig for brugere, især, når de er blandt mange andre, såsom i større databaser. Dertil er det også vigtigt for en ressourceeffektiv registreringspraksis, da effektiv metadata skærer mængden af tid ned, man er nødt til at bruge på at håndtere og administrere sine registreringer.²⁷

Denne introduktion viser, at metadata ikke blot er en teknisk komponent, men en integreret del af museernes vidensinfrastruktur. Metadata giver os den kontekst, vi har brug for, for at forstå en genstand. Den fortæller os om en genstands ophav, om konteksten omkring genstandens opståen og overlevelse, om forholdende omkring og med genstanden, og mere. Det er også information om administration, bevaring, brug, og lignende. Det er ikke kun informationer om en genstand, men også informationer om, hvad vi gør med den.²⁸

Det betyder altså, at metadata fungerer som bindeled mellem genstandens materielle eksistens og dens institutionelle liv. Det skaber et vidensnetværk, hvor relationerne mellem data, handlinger og aktører, både menneskelige og ikke-menneskelige, bliver synlige og operationelle. I et ANT-perspektiv kan metadata derfor forstås som en central aktør, der ikke blot repræsenterer genstanden, men ligeså *deltager* i at skabe og fastholde dens betydning i museets system.

Der findes fem kategorier af metadata:

1. Deskriptiv
2. Administrativ

²⁷ Badman & Kosinski, *What is Metadata?*

²⁸ Gilliland, *Setting the Stage*.

3. Teknisk
4. Bevaringsmetadata

Den sidste kategori afhænger af, hvor du ser hen. Ifølge IBM's *What is Metadata?* er den femte kategori strukturel metadata. Når vi derimod læser den mere arkiv- og museumsorienterede *Introduction to Metadata* fra Getty Research Institute, er den femte kategori defineret som brugsmetadata. Vi vælger her at benytte os af modellen fremsat i *Introduction to Metadata*, da denne er ment til brug af museer og arkiver. Denne afgrænsning muliggør en anvendelig systematik i analysen af registreringer, fordi den tager højde for både dataens struktur og dens brugsmæssige konsekvenser, potentialer og begrænsninger.

Deskriptiv metadata er de "basale" informationer, man har om en genstand. Det dækker eksempelvis betegnelse eller titel, ophavsmand og den visuelle eller fysiske beskrivelse. Det er den deskriptive metadata, der gør data søgbart og sortérbart, idet den indeholder de informationer, man almindeligvis søger efter. Den deskriptive metadata arbejder også sammen med en anden, mindre form af metadata, nemlig den semantiske metadata. Semantisk metadata dækker over forholdene mellem datapunkter og giver bredere kontekst – eksempelvis er det den semantiske metadata, der kan fortælle os, at termen "bi" er relateret til termen "insekt" eller "pollen."²⁹

Den deskriptive metadata er dermed ikke blot informativ, men epistemologisk. Den angiver, hvad vi *kan vide* om genstanden og hvordan denne viden kan kobles på tværs af, og i relation til, andre systemer og samlinger.

Administrativ metadata beskriver bl.a. ejerskab, tilegnelse og tilladelser, og er den metadata der beviser, at man som institution overholder lovlige såvel som institutionelle regler og pligter. Administrativ metadata arbejder også sammen med bevaringsmetadata i at sørge for, at en registreringspost fortsat er tilgængelig over tid og ikke går tabt, ved at bevare informationer som hvem, der har tilgået eller ændret den, og hvornår dette er blevet gjort.³⁰ Hermed ser vi således hvordan metadata i praksis fungerer som en dokumentarisk etik og et bevis på institutionel ansvarlighed og kontinuitet.

Teknisk metadata er det, der fortæller os om en fils eller et systems tekniske oplysninger, såsom filtype, -størrelse, eller -format, hardware og software dokumentation,

²⁹ Badman & Kosinski, *What is metadata?*, Descriptive Metadata.

³⁰ Badman & Kosinski, *What is metadata?*, Administrative Metadata
Gilliland, *Setting the Stage*, Table 2.

informationer om digitalisering og autentificeringsdata.³¹ Det er den tekniske metadata, der faciliterer, at filer og informationer opbevares, behandles og vises korrekt, uanset hvor man tilgår det fra. I en digital museal infrastruktur, er den tekniske metadata afgørende for bevaring og tilgængelighed. Med dette forstår vi at den udgør det materielle grundlag, hvorpå alle øvrige metadataformer hviler.

Bevaringsmetadata er ansvarligt for, at ens genstand og registrering forbliver tilgængelige over længere tid. Det kan være detaljer om backups af digital data, strategier for databevaring, dokumentation af en genstands fysiske stand, ændringer, man har noteret under konservering eller digitalisering, m.m.³² Bevaringsmetadata forbinder således den digitale og den fysiske bevaringspraksis og kan derfor ses som en lim, der fastholder genstandens eksistens på tværs af tid og teknologisk forandring.

Brugsmetadata relaterer sig til hvordan og hvor ofte, ens genstande og registreringer bruges. Det kan være registrering af brug og brugere, eksistensen af kopier af digital data, søgehistorikker eller information om lån og udstilling af genstande.³³ Brugsmetadata sætter, som det fremgår, fokus på interaktionen mellem samling og samfund. Den viser, hvordan genstandene ikke blot registreres, men tillige *aktiveres* gennem brug, søgning, udlån og formidling.

Med det fokus, vi har i dette speciale, anskuer vi derfor metadata således, at det udgør et centralt analytisk lag i vores undersøgelse, fordi det forbinder registreringens tekniske, administrative og epistemologiske dimensioner. I relation til vores problemformulerings tre spørgsmål bidrager metadata på følgende måder:

- **Hvordan registreringer skaber viden:** Metadata synliggør, hvordan data bliver til viden og hvordan registreringens struktur former, hvad vi overhovedet kan få af viden om genstanden, og hvordan den kan indgå i videre forskning.
- **Hvordan kvalitet forstås og operationaliseres:** Metadata fungerer som målestok for kvalitet, fordi graden af præcision, konsistens og tilgængelighed direkte påvirker registreringens faglige værdi.

³¹ Badman & Kosinski, *What is metadata?*, Technical Metadata. Gilliland, *Setting the Stage*, Table 2.

³² Badman & Kosinski, *What is metadata?*, Preservation Metadata. Gilliland, *Setting the Stage*, Table 2.

³³ Gilliland, *Setting the Stage*, Table 2.

- **Hvordan genstandens aktørskab manifesteres:** Metadata gør genstanden handlekraftig i et digitalt netværk, hvor den bliver søgbar, relaterbar og deltagende i nye forbindelser, der overskrider og supplerer dens fysiske tilstedeværelse.

Hermed bliver metadata ikke blot et registreringsredskab, men et teoretisk greb, der gør det muligt at forstå, hvordan museernes digitale praksisser konstruerer, vedligeholder og forhandler kulturarvens betydning.

I forlængelse heraf bevæger vi os nu fra registreringens digitale og tekniske niveau til de, i introduktionen nævnte, teoretiske perspektiver. Disse perspektiver sætter metadata og registrering ind i en bredere forståelse af aktørskab, sanselighed og betydning. Gennem ANT, æstetisk teori, inskriptioner og betydningsvurdering undersøger vi i det følgende afsnit, hvordan disse begreber sammen kan udfolde og supplere, hvad en registrering af høj faglig kvalitet egentlig indebærer, ikke udelukkende som en teknisk handling, men i særdeleshed også som en meningsskabende praksis.

Aktør-Netværk-Teori

Termen aktør-netværk-teori (eller *actor-network-theory* på engelsk) blev introduceret af sociologen John Law, som oprindeligt navngav teorien.³⁴ Law har sidenhen selv foretrukket betegnelsen *material semiotics*.³⁵ På trods af, at det var Law, der navngav ANT, er det Bruno Latour, også sociolog, der er mest kendt for sit arbejde med den. Særligt indenfor historieforskningen er det ubetinget Latour, der oftest refereres til i kontekst heraf. Latour bruger stadig primært termen ANT, hvorfor det er den term vi bruger i dette speciale.³⁶

Grundlæggende er det vigtigt at forstå, at ANT'en bygger på en central forståelse af symmetriske aktører. Det betyder, at sociale fænomener ikke kan forstås uden at inddrage både de menneskelige og ikke-menneskelige faktorer, herunder materielle ting og praksisser. Kort sagt, så betyder det at genstande er aktører på samme vis som mennesker. Det betyder også, at selvom det måske er en menneskelig aktør, der er *prime mover* i en handling, så genstandenes eget aktørskab stadig evident. Som et eksempel, når en person skal klippe et stykke papir, så er personen *prime mover* i at tage saksen op og klippe, men saksen besidder stadig aktørskab i

³⁴ Damsholt & Simonsen, *Materialiseringer*, 23.

³⁵ Law, *Actor Network Theory and Material Semiotics*, 141.

³⁶ Damsholt & Simonsen, *Materialiseringer*, 23.

processen, siden den aktivt har en indvirkning på både menneske og papir, siden den tillader mennesket at klippe, og den laver om på papirets oprindelige form.³⁷

Udover at argumentere for, at genstande besidder aktørskab, så mener ANT'en også, hvad der kan virke provokerende for nogle samfundsfaglige akademikere, at materielle aktører har egen agens ligesom menneskelige aktører. Det eneste punkt, hvor den menneskelige og ikke-menneskelige agens differentierer, er intention eller vilje. Ikke-menneskelige aktører besidder ikke egen vilje, mens menneskelige aktører ofte besidder en meget åbenlys og velkendt vilje. Ifølge Latour interagerer alle typer af aktører i store knudrede netværk, hvor de indbyrdes påvirker og bliver påvirket i en evigt foranderlig knude.³⁸

Handlinger og fænomener kan hermed heller ikke tilskrives én bestemt aktør, handlinger er derimod resultatet af disse relationer mellem flere aktører. Latour bruger selv det at flyve som eksempel. Det er ikke flyene, der flyver, og det er heller ikke menneskene, der flyver, men *The US Airforce* flyver. Handlingen "at flyve" er således et produkt af relationerne mellem piloter, fly, mekanikere, transportlastbiler og så videre.³⁹

Siden teorien fokuserer så gennemgående på materielle ting og aktører, både menneskelige og ikke-menneskelige, er det vigtigt at påpege, at ANT grundlæggende er en praksisteori. Den ser på konkrete materielle eksempler og arbejder i verden fremfor over verden. På den måde adskiller den sig fra andre akademiske teoretiske tilgange. I ANT'en er det ikke nok at tænke på det abstrakte plan, den skal forankres i noget praktisk og materielt. Men blot fordi analysen skal tage afsæt i noget materielt, så behøver resultatet ikke at være praktisk, selvom det dog er en fordel, hvis det er. Dette giver særligt god mening i hensigt til vores videre speciale, da vi kigger på registrering som praksis og hvordan denne kan forbedres. Vi håber på at kunne have en effekt på videreudvikling af vores museale registreringspraksis i Danmark.⁴⁰

Hermed er det også værd at understrege, at ANT er en deskriptiv metode. Den er sågar udelukkende beskrivende og går ikke op i hvorfor noget sker, men hvordan det sker. Det gør den ved at undersøge, hvordan forskellige relationer i netværket samler sig eller ikke samler sig. Med den viden kan man også sætte sig selv ind i et givent netværk og gribe ind i disse

³⁷ Latour, *Pandora's Hope*, 180-183.

³⁸ Latour, *Pandora's Hope*, 180-183.

Damsholt & Simonsen, *Materialiseringer*, 22-25.

³⁹ Latour, *Pandora's Hope*, 181-183.

⁴⁰ Law, *Actor Network Theory and Material Semiotics*, 142.

relationer. Dette er selvfølgelig et aspekt, der har høj interesse og brugbarhed for dette speciale, da det er vores intention med vores problemstilling.⁴¹

Samlet set viser ANT, hvordan både menneskelige og ikke-menneskelige aktører indgår i dynamiske relationer, der tilsammen skaber sociale og materielle fænomener. Det er lige præcis i dette samspil, at vi ser betydning, funktion og handling bliver til. Ikke som isolerede fænomener, men som effekter af netværkets bevægelser og forbindelser. Når vi forstår dette, danner det grundlaget for de videre teoretiske overvejelser, hvor vi vil fordybe os i nogle af de mest centrale implikationer af ANT's perspektiver. Disse perspektiver er: hvordan magt forstås og distribueres i netværk, hvordan traditionelle dualismer opløses, og hvordan disse processer påvirker den måde, vi kan analysere og udvikle museale praksisser på.

Magt, dualismer og relationelle effekter i ANT

Når vi oplever, at ANT sætter aktørers betydning i de relationer, de indgår i, udfordrer det også nogle af de mest grundlæggende forestillinger inden for sociologi, historie og kulturteori. Det gælder ikke mindst vores forståelse af magt, hierarki og handlekraft. I stedet for at betragte magt som en iboende egenskab, der besiddes af bestemte aktører, viser ANT hvordan magt opstår som en konsekvens af netværkets struktur og relationernes samspil. Det ses også at klassiske skel mellem subjekt og objekt eller mellem det menneskelige og det materielle nedbrydes, idet alle elementer må forstås som relationelle effekter. I det følgende afsnit udfolder vi, hvordan disse perspektiver bidrager til en mere nuanceret forståelse af både museal praksis og registreringens rolle i den.⁴²

Et af de centrale brud, der kendetegner forskellen mellem Aktør-Netværk-Teori og mange klassiske sociologiske og historiske teorier findes i dens forståelse af magt, dualismer og handling. Hvor traditionelle synspunkter ofte ser magt som noget, der tilhører og aktivt udøves af en aktør (typisk et menneske eller en institution) over en anden, insisterer ANT på, at magt ikke er en egenskab eller ressource, nogen naturligt har eller besidder. Magt er derimod en effekt af relationer i netværket.⁴³ Det betyder, at magt ikke eksisterer i sig selv, men opstår som resultat af komplekse samspil mellem aktører, både menneskelige og ikke-menneskelige, og deres gensidige forbundethed. Ydermere beskæftiger ANT'en sig med to typer magt: Magt over og magt til. Med magt over menes der den klassiske forståelse af magt; at have magt over

⁴¹ Law, *Actor Network Theory and Material Semiotics*, 141-142.

⁴² Law, *ANT and Politics*, 490-491.

⁴³ Law, *Actor Network Theory and Material Semiotics*, 146.

andre aktører til at få dem til at agere på bestemte måder. Magt til er noget, de fleste aktører har, da de har magt til at handle på forskellig vis. Aktører kan besidde begge slags magt i forhold til hvilke relationer, de prøver at påvirke.⁴⁴

Denne forståelse er væsentlig at have i baghovedet for en analyse af museal praksis: det er f.eks. ikke registratoren alene, eller for den sags skyld museet, eller SLKS der udøver magt gennem beskrivelsen af en genstand. Det er en effekt af samspillet mellem registreringssystemets struktur, terminologien, databasen, institutionens standarder, de politiske retningslinjer og selve genstanden. Magten er med andre ord ikke lokaliseret ét sted, men distribueret i netværket, og den ændrer karakter, hvis relationerne ændrer sig.⁴⁵

Et andet grundprincip i ANT er dens opgør med dualismer, herunder det klassiske subjekt og objekt, mennesker og ting, natur og kultur, som indenfor videnskaben ofte forstås som adskilte og hierarkisk ordnede.⁴⁶ ANT'en hævder derimod, at disse dikotomier er konstruktioner, der skjuler det faktum, at sociale og materielle fænomener ikke er forskellige, men eksisterer på nøjagtig lige fod med hinanden. Fra ANT'ens synspunkt er der ikke noget skel mellem natur og kultur, eller subjekt og objekt, eller mennesker og ting. De er alle relationelle effekter af netværket. Dette er især relevant i forbindelse med museumsgenstande, hvor man ikke meningsfuldt kan adskille "det menneskelige" fra "det materielle". En genstands betydning opstår ikke isoleret i dens materielle form eller i den menneskelige fortolkning, men i det relationelle møde mellem de to. Dette spiller også ind i dens forståelse af symmetri, og at menneskelige og ikke-menneskelige aktører spiller en rolle i netværket på lige fod med hinanden.⁴⁷

I forlængelse heraf argumenterer ANT for, at hvorvidt en handling er stor eller lille, er en relationel effekt. Der findes ikke noget iboende, der gør en handling mere "betydningsfuld" end en anden; enhver handling er resultatet af netværkets aktuelle sammensætning. Et tilsyneladende trivielt valg, eller en triviel handling, kan få vidtrækkende konsekvenser for, hvordan genstanden forstås, forskes i eller formidles. På samme måde kan store beslutninger kun udfoldes gennem en række mindre materielle og menneskelige handlinger, der muliggør den.⁴⁸

Disse argumenter – magtens relationelle natur, opløsningen af dualismer, og handlinger som effekter af netværk – er grundteserne for ANT og dermed også for dette speciales

⁴⁴ Law, *ANT and Politics*, 493-495.

⁴⁵ Law, *ANT and Politics*, 493-495.

⁴⁶ Law, *Actor Network Theory and Material Semiotics*, 147.

⁴⁷ Law, *ANT and Politics*, 498-500.

⁴⁸ Law, *Actor Network Theory and Material Semiotics*, 147.

teoretiske udgangspunkt. De understreger, at hverken betydning, værdi, autoritet eller praksis kan forstås som noget, der eksisterer i sig selv. Alt er produkter eller effekter af relationer, og det er netop disse relationer, vi mener skal spille en mere afgørende rolle i registreringsmæssige og museale praksisser.

Samlet set viser ANT's forståelse af magt, dualismer og relationelle effekter, at betydning, autoritet og handling ikke kan lokaliseres ét sted eller tilskrives én aktør. De opstår i stedet som dynamiske produkter af netværkets sammensætning, hvor menneskelige og ikke-menneskelige aktører, materielle forhold og institutionelle rammer former hinanden i gensidighed. At erkende dette udfordrer traditionelle hierarkier og skel og peger samtidig på nye måder at forstå museale praksisser på.⁴⁹ Det er i netop denne sammenhæng, at det bliver afgørende at undersøge, hvordan sanser, kropslig erfaring og æstetiske dimensioner bidrager til vores forståelse af genstande. Det vil vi belyse yderligere i det følgende afsnit.

Æstetisk teori

Mens ANT tilbyder et analytisk blik på relationer, magt og netværk, åbner en æstetisk tilgang for et andet, men lige så centralt, aspekt af vores forståelse af kultur og materialitet: sansernes rolle. Æstetisk teori udvider analysen fra det strukturelle og relationelle til det kropslige og erfarede, hvormed der menes, hvordan mennesker oplever, fortolker og skaber mening gennem deres sanser. Når vi inkluderer dette perspektiv, kan vi få en dybere forståelse af, hvordan genstandes betydning ikke blot produceres gennem relationer, men også gennem de sanselige møder, der forbinder mennesker og materiel kultur i museal praksis.⁵⁰ Denne sanselige dimension ser vi som særlig relevant i en museal kontekst, fordi registreringer ikke kun fungerer som tekniske beskrivelser, men også som en oversættelse af genstanden fra fysisk skabning til skrift.⁵¹

Æstetisk teori arbejder med, beskriver og interesserer sig i sansernes rolle. Termen æstetisk eller æstetik skal i denne henseende forstås som et udtryk for vores sanseperceptioner, eller hvordan vi danner indtryk gennem vores sanser. Æstetikken beskæftiger sig derfor med hele vores sanseapparat af både hørelse, smagssans, berøringssans, synssans og lugtesans.⁵²

⁴⁹ Law, *Actor Network Theory and Material Semiotics*, 147.

⁵⁰ Hol Haugen, *En sanselig kjole*, 11-12.

⁵¹ Latour, *Pandora's Hope*, 306-307.

⁵² Hol Haugen, *En sanselig kjole*, 11-12.

Ligesom Law, Latour og den materielle vending påpeger sprogets privilegerede plads over genstandene, så påpeger David Howes i *Empire of The Senses: The Sensual Culture Reader* at den samme magtbalance ses i hensyn til mennesket og vores kroppe. Han understreger, at sproget bliver sat på en piedestal som vigtigere, mere raffineret, endda sandere, end vores kropslige sanser. I den akademiske verden er sproget paradigmet for alt forståelse og kommunikation.⁵³

Det har medbragt en meget tydelig fokus på synssansen og høresansen, fordi synet gør os i stand til at læse og hørelsen i stand til at høre sprog. Specielt akademikeren, hvis daglige arbejde ligger i det skrevne sprog, er så fokuseret på det visuelle, at de ikke er opmærksomme på de andre sanser. Der bliver fokuseret så entydigt på det visuelle, at der normalt ikke bliver spurgt ind til de øvrige sanser. Vi er simpelthen ikke opmærksomme på dem, og den måde hvorpå de former vores verden som følende væsner.⁵⁴

Denne modvilje til at interagere med de øvrige sanser er yderligere forstærket af den tanke, at kroppen og hjernen er to forskellige enheder, og ikke hænger sammen. Simpelt sagt, så er hjernen ikke en del af kroppen, og kroppen er ikke en del af hjernen. Kroppen er ydermere underlagt hjernen og dens logisk tænkende rationale. Dette medfører en frygt for, at fokus på og inklusion af de øvrige almindeligt anset mere "kropslige" sanser vil gøre os mindre intellektuelle, mindre rationelle. Howes påpeger, at denne tankegang er specielt prominent indenfor den akademiske verden.⁵⁵

Tanken om synet som logisk, og betegnelsen af de øvrige sanser som primitive, er et meget vestligt synspunkt. Der er mange andre kulturer, der har andre synspunkter, og prioriterer andre sanser. Howes påpeger hermed, at der ikke er noget iboende i synssansen, der gør den mere raffineret. Det samme gælder for sproget, både det skrevne og talte, men denne tanke har gennemsyret den vestlige kultur i sådan grad, at forskere ofte anser sanserne som kulturens diametrale modsætning. Men det er de ikke, sanserne er også en måde, vi udtrykker kultur på.⁵⁶

Howes mener, at sanserne er den måde, hvorigennem mennesker erfarer og skaber mening af emner som f.eks. køn og materiel kultur. Men, som han beskriver det: "*a certain paradox remains, a certain tugging of unstated sensibilities, a certain sense of alienation from lived experience.*" Hvis vi skal bruge sanserne i forskning, kommer vi ikke forbi sproget, især ikke

⁵³ Howes, *Introduction*, 1.

⁵⁴ Howes, *Introduction*, 2-5.

⁵⁵ Howes, *Introduction*, 6-7.

⁵⁶ Howes, *Introduction*, 3.

det skriftlige. Vi er stadig nødt til at bruge sprog for at kommunikere vores ideer og oplevelser, også de kropslige. Mange af vores sanseindtryk kan vi ellers ikke give videre til andre på en anden måde end at lade dem opleve samme indtryk. Dette er selvfølgelig ikke praktisk. Så vi kommer ikke udenom sproget. Men som Howes uddyber: *"What is possible to avoid, however, is the expansion of language into a structural model that dictates all cultural and personal experience and expression."*⁵⁷

Det fører os således frem til inskriptionerne, som belyses yderligere i senere kommende afsnit. At beskrive, hvad man sanser, kan blive en inskription, og inskriptionerne hjælper os med at kommunikere og skabe forståelse for materielle realiteter. Som Latour beskriver inskriptionerne, så mister vi noget i og med at inskriptionerne aldrig rigtig kan blive det samme som den genstand eller det fænomen, de beskriver. Men vi får også noget positivt ud af det, nemlig at vi kan lære fra hinanden, og at inskriptionerne er transportable. Heri taler Howes ind i Latours inskriptioner, om end han ikke selv laver denne sammenkobling.⁵⁸

Sammenfattende viser æstetisk teori, at sanserne ikke kun er et supplement til vores forståelse af materiel kultur. Det er en grundlæggende forudsætning for, hvordan mennesker erfarer, tolker og skaber mening i relation til genstandene. I museal kontekst betyder det, at registrering ikke alene handler om at beskrive objektive karakteristika, men også om at forsøge at fastholde de sanselige dimensioner, som har været centrale for genstandens betydning og brug. Erkendelsen heraf åbner for en bredere forståelse af registreringspraksis som en proces, der både formidler viden og erfaring. For at udfolde og uddybe dette perspektiv yderligere retter vi også opmærksomheden mod den måde, menneskets sanser arbejder sammen på. Det giver os muligheden for at vurdere, hvordan deres indbyrdes samspil former vores erkendelse af materielle fænomener.

Sanseperceptionernes sammenknudrede natur

Sanserne eksisterer aldrig isoleret fra hinanden. De indgår altid i et konstant samspil, hvor de gensidigt påvirker og forstærker hinandens bidrag til vores forståelse af verden. Denne sammenhæng medfører, at betydning ikke skabes gennem enkeltstående sanseindtryk. Det sker i stedet gennem komplekse netværk af perceptioner, hvor lugt, lyd, tekstur, smag og syn tilsammen former vores oplevelse af genstande.⁵⁹ I en museal kontekst er denne indsigt afgørende,

⁵⁷ Howes, *Introduction*, 4.

⁵⁸ Latour, *Pandora's Hope*, 28-29; 34; 36.

⁵⁹ Howes, *Introduction*, 9; 22.

da det viser, hvorfor registreringer, der søger at fastholde materiel kultur, må forsøge at rumme denne flerstrengede sanselighed, hvis de skal formidle genstandenes fulde betydning (så vidt dette overhovedet er muligt). Det er netop i dette krydsfelt mellem kropslig erfaring, materialitet og viden, at sanserne får deres epistemologiske relevans – og det er her, registreringspraksis kan udvikles til mere end blot en beskrivende funktion.

Videre er det i denne hensigt vigtigt at påpege, at selvom synssansen og til et vist niveau høresansen er blevet placeret hierarkisk over følesansen, smagssansen, og lugtesansen, så kan de ikke adskilles fra hinanden. Det samme gælder for vores tanker og ideer. Sanserne hører til den måde, vi danner meninger og argumenter. Hertil påpeger Howes, at mens sindet skaber genstande, så skaber genstande også sindet i retur. Dette lægger sig også op ad ANT'en. Begge teorier påpeger forholdet mellem gensidig påvirkning fra materielle skabninger og mennesker.⁶⁰

Til at illustrere dette tager vi fat i Lissa Roberts' bidrag til *Empire of The Senses*. Heri dykker hun ned i den måde, 1700-tallets kemikere brugte deres sanser til at forstå de kemiske processer, de undersøgte. De blev undervist i, hvordan de brugte deres sanser som måleinstrument og heri var det følesansen, smagssansen og lugtesansen, der var de vigtigste i kemikerens arsenal. De udsatte sig selv for ubehagelige sanseindtryk som at røre ved ting, der var så varme, at de næsten brændte sig, og smagsindtryk der i nogle tilfælde smagte af f.eks. gammelt urin. Men det var på den måde, de forstod, hvilke kemiske processer, der havde fundet sted, samt om den havde forløbet, som de forventede, og det var på den måde de fandt ud af, hvilke elementer, et givent produkt bestod af.⁶¹ Den epistemologiske karakter af sanserne bliver mere klar i dette eksempel, hvor sanserne bliver en direkte måde at tilegne sig viden om den måde, vores verden hænger sammen på.

Hertil kan også påpeges Bjørn Sverre Hol Haugen i artiklen *En sanselig kjole*. Han demonstrerer hvordan vi i dag kan bruge vores sanser (på samme måde som kemikerne) til at tilegne os viden om fortiden. Han argumenterer for sansernes vigtighed, når det kommer til en faglig undersøgelse af genstande, og han understreger, at sanserne kan give en helt ny forståelse af genstanden. Specielt fordi der kan være aspekter af en genstand, der er skjult, når den bare står eller ligger et sted, og man kun beskuer den. Det kan være lyd, duft, tekstur, måske endda smag. Disse aspekter har ofte haft en betydning i genstandens originale kontekst. En kjole der

⁶⁰ Howes, *Introduction*, 9; 22.

⁶¹ Roberts, *The Death of the Sensuous Chemist*, 108-109.

næsten bruser med lyd når den bæres. Duften af parfume. Smagen af en cigar. Hol Haugens eksempel herpå er en kjole fra 1700-tallet – ligesom vores kemikere. Han danner sig en mere intim familiaritet med den ved at håndtere kjolen, både ved at tage fat på den, løfte den, endda presser han ansigtet mod stoffet og lader hans læber glide over det. Pointen hermed er, at gennem de materielle kendetegn, kjolen har bibeholdt gennem tiden, så får han en bedre indsigt i den måde, kjolen har indgået i relationer med både kvinden, som bar den, og verden omkring hende.⁶²

Vi kan selvfølgelig ikke vide præcis hvad folk har følt og tænkt før i tiden. Dette er givent når det kommer til sanserne, fordi de ikke kun er biologiske, men også er kulturelt betonede. Men, som Hol Haugen understreger, betyder det stadig ikke, at vi ikke kan få noget ud af at kigge på sanseligheden.⁶³ Den materielle realitet af en genstand er en af de dele der er med til at forme genstandens agens. Det er derfor ikke noget, der kan ignoreres.

I forhold til vores førnævnte kemikere, så blev sanserne med tiden udskiftet med nye måleinstrumenter og maskiner. Sanserne gik over til at blive anset som sekundære, ”uvidenskabelige” dele af processen. Viden skulle være transportabel, hvormed sanserne forsvandt fra deres diskussioner.

Men helt væk blev sanserne ikke fra kemien, de forsvandt blot fra den måde, der bliver talt og skrevet om kemi. Kemikerne bruger stadig på visse måder sanserne, når de f.eks. kan lugte en bestemt proces, men dette bliver ikke beskrevet, når de interagerer med andre kemikere på fagligt plan, eller i det, der bliver offentliggjort. Så sanserne forsvandt fra den intellektuelle verden, og det er en svaghed, at vi ikke har opmærksomhed på vores sanser, for sanser er den måde, vi forstår og erfarer verden på.⁶⁴

Disse ovenfor beskrevne eksempler viser, at sanserne ikke kun skal betragtes som instrumenter til erkendelse, men også som centrale komponenter i vores vidensproduktion og forståelse af materiel kultur. De former ikke kun, hvordan genstandene opleves, men bidrager aktivt til, hvordan betydning skabes og omsættes til viden. Denne indsigt er afgørende i en museal kontekst, da registreringer kan ikke reduceres til neutrale beskrivelser af fysiske objekter, men må betragtes som forsøg på at fastholde og oversætte de sanselige og relationelle

⁶² Hol Haugen, *En sanselig kjole*, 10-12.

⁶³ Hol Haugen, *En sanselig kjole*, 13-14.

⁶⁴ Roberts, *The Death of the Sensuous Chemist*, 108-109; 112.

kvaliteter, som er uløseligt forbundet med genstandenes agens. Netop her bliver forbindelsen til projektets anden teoretiske søjle mere tydelig.

Inskriptioner

At forstå registreringer som inskriptioner, er at se dem som mere end administrative poster. Det er at anerkende deres rolle som oversættelser mellem materiel virkelighed og videnskabelig eller museal praksis. Inskriptioner udgør et vigtigt led mellem genstandenes fysiske tilstedeværelse, deres sanselige dimensioner og den viden, vi producerer om dem. Ligesom sanselige erfaringer omdannes til erkendelse gennem kroppen, gør inskriptioner det muligt at fastholde, kommunikere og viderebearbejde viden i en form, der kan cirkulere på tværs af tid, sted og kontekst.⁶⁵ Denne proces bliver særligt tydelig i registreringssystemer som SARA, hvor beskrivelser og klassifikationer fungerer som oversættelser af materiel virkelighed til digital, søgbar og kombinerbar information. På denne måde bliver registreringer ikke udelukkende dokumentation, men derimod også en aktiv del af museernes vidensskabelse og formidlingsstrategi. De bliver dermed en uundgåelig nøgle til at forstå, hvordan kulturarv bliver til viden.

I *Documenting museum objects: A practice of copying and a 'copious' practice?* af Janne Werner Olsrud, påpeger hun sammenhængen mellem registreringer af genstande i diverse museale kataloger og teorien om *inscriptions*, oversat til inskriptioner i dette speciale. Tankerne bag inskriptioner tager hun bl.a. fra Latour, der også selv brugte dem i sin forskning.⁶⁶

Olsrud mener, at registreringer er en form for inskription, som Latour forklarer er en essentiel del af processen i at gøre videnskabelig data forståeligt for mennesker. Til at illustrere dette bruger han selv et eksempel for hans pointe: kort og fotografier fra en ekspedition til regnskoven i Amazonas i Brasilien med tre andre videnskabsfolk. Latours formål med ekspeditionen var at studere den måde, de "hårde" videnskaber genererer viden ud fra materielle virkeligheder. For de tre andre forskere, henholdsvis en botaniker, en pedolog, og en geograf, var målet at finde ud af om junglen på en bestemt lokation blev indskrænket af savannen, eller omvendt.⁶⁷

For at kunne besvare dette spørgsmål er de nødt til at rejse ud i junglen for fysisk at undersøge hvad der foregår, men junglen er tæt bevokset og svær at navigere. Til at imødekomme denne problematik bruges der et kort over Amazonas. Fordi kortet dog ikke er ret

⁶⁵ Latour, *Pandora's Hope*, 306-307.

⁶⁶ Olsrud, *Documenting Museum Objects*, 227-228.

⁶⁷ Latour, *Pandora's Hope*, 24-26.

præcist på grund af skalaforholdene, bruger de også luftfotografier af junglen til at se, hvordan forholdene er, på et mere nøjagtigt plan. Men både kort og foto er essentielle for, at de kan navigere i regnskoven, fordi det gør dem i stand til at kunne krydsreferere viden, der har forskellige fordele og mangler. Simpelt sagt, så giver kortet et bedre overblik, men er mindre præcist. Fotografierne er mere præcise, men dårligt egnet til at skabe overblik. Kombineret nyder vores forskere godt af begge. Hvis gruppen ikke havde kortene og fotografierne, så ville de blive nødt til at samle viden om stedets lokationer og geografi på ny. Det ville tage ekstreme mængder tid, hvis man var nødt til at bygge viden op helt fra bunden hver gang et nyt spørgsmål skulle besvares.⁶⁸ Dette er ikke anderledes for historie, hvor vi også bygger videre på andres viden, f.eks. når vi henviser til andre akademikers udgivelser.

Disse discipliner bruger dog en anden slags data end vi er vant til i de humanistiske fag. Tal, grafer, datapoint målt fra prøver af jord, sten og planter taget til formålet. Maskiner der udfører opgaver, som mennesker aldrig selv vil kunne udføre, og resultater, der er uforanderlige. Dette er ikke noget vi genkender i vores egen afgang af videnskab. Men på trods af dette, hører inskriptioner til i alle videnskabsgrene, der skal oversætte materiel viden til noget, vi mennesker skal kunne forstå og konkludere ud fra. Inskriptionerne er en slags reference, ligesom en fodnote, der refererer tilbage til materielle virkeligheder, men gør dem todimensionelle. Det er det vi gør, når viden gøres skriftlig, eller bliver til et kort, eller et foto, eller, hvad er specielt relevant for os, et stykke skrift i en database.⁶⁹

Ligeledes kan inskriptionerne konstruere repræsentationer af verden, der både bringer den længere væk og tættere på. Latour bygger videre på hans ekspedition til Amazonen og forklarer det via planteprov taget fra junglen og bragt til et museum mange kilometer væk. På museet genskaber planteproverne junglen, men der er også visse ting der mangler, som f.eks. jorden, dyrene, insekterne og lydene. Genskabelsen er dermed ikke perfekt, men det behøver den heller ikke at være. Vi er på samme tid geografisk langt væk fra Amazonen, og på samme tid er den lige dér, på museet.⁷⁰

Inskriptionerne gør det muligt at finde viden, der ellers ikke ville være muligt. Eksempelvis giver planteproverne forskerne mulighed for at sammenligne planter på tværs af tid. To planter, der eksisterede på forskellige tidspunkter kan ikke sammenlignes og kombineres ude i den virkelige Amazonas, men i museet samlinger kan de. Det giver mulighed for at få indsigt i

⁶⁸ Latour, *Pandora's Hope*, 28-29.

⁶⁹ Latour, *Pandora's Hope*, 29.

⁷⁰ Latour, *Pandora's Hope*, 30-36.

nye, førhen ikke sete udviklinger, fordi planterne bliver kombinerede på måder, de ikke ville have været naturligt. Som sagt, vi mister skoven, men vi får bedre oversigt over udviklinger og relationer.⁷¹ Dette gør sig også gældende i museernes samlinger.

Som Olsrud påpeger, så mener Latour, at inskriptionerne er vigtigere end samlingerne selv. Hans argument er, at de fysiske samlinger kun er brugbare så længe arkiverne og mærkningerne er på plads, og ligeledes er genstandene sårbare over for forfald, hvormed de ikke vil være brugbare længere. Med en registreringspost, der udgør en inskription, er man i teorien ovre disse begrænsninger, og man kan gemme en slags kopi af genstanden lige så længe, som man vil.⁷²

Vedrørende dette synspunkt er vi dog ikke enige med Latour. Inskriptionerne er vigtige, men de er ikke vigtigere end genstandene selv. På samme tid er genstandene heller ikke vigtigere end inskriptionerne. Det er rigtigt, at inskriptionerne er essentielle for at kunne holde styr på og genkombinere viden, også for museumssamlingerne. Men uden de fysiske genstande har vi ikke en inskription til at starte med.⁷³

Samlet set viser samspillet mellem ANT, æstetisk teori og inskriptionstanken, at registrering ikke kan reduceres til et spørgsmål om teknisk dokumentation. ANT gør det klart at registreringer er indlejret i komplekse netværk, hvor mennesker, genstande, institutioner og teknologier indbyrdes former hinanden og deres betydning. Æstetikken tilføjer, at denne form for betydning også udspringer af kropslige erfaringer og sanselige møder, der giver genstandene deres dybde og kontekst. Inskriptionerne udgør i denne sammenhæng det afgørende bindeled, fordi de omsætter relationerne og de sanselige erfaringer til former, der kan lagres, analyseres og videreformidles. Det er netop i dette spændingsfelt, mellem netværk, erfaring og oversættelse, at registrering bliver en dynamisk, vidensskabende praksis i stedet for at blive en statisk beskrivelse.

⁷¹ Latour, *Pandora's Hope*, 38.

⁷² Olsrud, *Documenting Museum Objects*, 227-228.

⁷³ Kulturministeriet, *LBK 1017*, §5, stk. 4.

Æstetisk teori som begrundelse for inskriptionernes nødvendighed

Igennem den teori, vi har beskrevet indtil nu, bliver det tydeligt for os, at inskriptioner der bunder i genstande forstås og udvikles bedst ved at tage højde for deres sanselige og kropslige dimension. Hvor Latour taler om, hvordan materielle virkeligheder bliver transformeret til transportable tegn, minder æstetisk teori os om, at en væsentlig del af genstandenes betydning ligger i det, der er besværligt at oversætte. Denne oversættelse besværliggøres af de sansemæssige kvaliteter, de besidder, og i den kropslige erfaring, de indgår i.⁷⁴ Det rejser det centrale spørgsmål for registreringspraksis: Hvordan kan vi reducere afstand mellem genstand og beskrivelse, og mellem den materielle oplevelse og dens repræsentation? Det er dette spørgsmål, det følgende afsnit udfolder, når vi undersøger, hvordan en æstetisk forankret tilgang kan styrke inskriptionens mulighed for henvisning og dermed bringe registreringen tættere på sin materielle oprindelse.

Til at understøtte vores argument om genstandenes vigtighed kan vi i forlængelse af Latours inskriptioner tage afsæt i æstetisk teori og sansestudier. Hermed vil vi præcisere, hvorfor vi arbejder ud fra en antagelse om, at registreringer aldrig kan erstatte genstanden, men heller ikke kan undværes. Hvor Latour viser, at inskriptioner muliggør viden ved at ”flade” verden ud til transportable tegn (kort, fotos, prøver, poster), viser æstetisk teori, at den sanselige og kropslige erfaring udgør et videnslag, som er en essentielt vigtig del af genstanden, som vi ikke må overse.

Hertil kan vi tage afsæt i Maurice Merleau-Ponty og ”embodied cognition”, eller kropslig tænkning som det ofte hedder på dansk. Æstetisk teori baserer sig i en tankegang, der læner sig op ad kropslig tænkning på mange punkter. Helt centralt, så arbejder kropslig tænkning med et verdenssyn, der bunder i, at erkendelse er kropsligt baseret. Perception er ikke udelukkende logisk eller mentalt, men er kropsligt (sanseligt) før det bliver mentalt (logisk). Det bunder i at være til stede i verdenen, hvormed fortolkning forudsætter en sanselig nærhed.⁷⁵

Set i lyset af denne pointe, beskrevet af både Merleau-Ponty, Howes, Roberts og Hol Haugen, så må vi spørge videre ind til, om ikke de sanselige dimensioner bør inddrages i inskriptionen. Sproget udgør ganske vist en uomgængelig forudsætning for formidlingen af

⁷⁴ Howes, *Introduction*, 3-4.

⁷⁵ Shapiro & Spaulding, *Embodied Cognition*, Phenomenology. Stewart, *Remembering the Senses*, 60.

erfaringer, herunder også sanseindtryk. Det indebærer også en reduktion: Når sanselige indtryk oversættes til sproglig form, så mister vi en væsentlig del af sanseoplevelsens materielle form.⁷⁶

Denne problematik er ikke ny i relation til inskriptioner. Vi har beskrevet den tidligere, og Latour påpeger også, at det er åbenlyst at en oversættelse af et fysisk fænomen til en sproglig reference indebærer en reduktion af detaljer og nuancer. Hvad han også påpeger, er at sproget muliggør kommunikation både mellem mennesker i sig selv, men også på tværs af tid og rum. Dét er en fordelagtig gevinst, også set i lyset af det man mister.⁷⁷

Det har vigtige implikationer for os. Set i lyset af sansernes afhængighed af sproget for kommunikation, og inskriptionernes natur som oversættelse af fysiske virkeligheder, så fremkommer der en dobbelt mulighed. Ville en mere eksplicit inddragelse af det sanselige ikke kunne styrke inskriptionens reference til genstanden og dermed bringe den tættere på det materielle udgangspunkt? En erkendelse af sanseligheden ville have væsentlige implikationer. Inklusionen af sanser ville potentielt kunne forkorte afstanden mellem genstand og inskription, om end de aldrig vil være identiske. Men kløften mellem dem kan mindskes.⁷⁸

Latour synes selv at overse sanserne, når han beskriver sin teori om inskriptioner. Hans fokus på kvantificerbare målinger og numeriske data betyder, at sanserne i vid udstrækning udelades. På dette punkt deler Latour videnskabens klassiske nedprioritering af sanser, ligesom kemikerne, og opmærksomheden rettes i stedet mod det målbare over det erfarede. Som Howes, Roberts og Hol Haugen imidlertid fremhæver, så er sanserne en grundlæggende del af menneskets erkendelse af verden. Dette bliver særligt relevant i en kulturhistorisk kontekst, hvor mennesket både former og formes af de materielle og sociale omgivelser, individet indgår i.⁷⁹

Med dette in mente, så bliver sanserne en væsentlig del af genstandens aktørskab. Sanserne er ikke en passiv modtagelse af ydre påvirkninger, men er en aktiv del af den måde, objekter og mennesker gensidigt skaber hinanden på i kulturelle sammenhænge.⁸⁰ En tilgang til registrering hvor man er bevidst over dens rolle som en oversættelse af genstanden til inskriptioner, der bevidst søger at indfange genstanden på den mest fuldendte måde, må derfor også medtænke den sanselige dimension.

⁷⁶ Howes, *Introduction*, 4.

⁷⁷ Latour, *Pandora's Hope*, 38.

⁷⁸ Latour, *Pandora's Hope*, 38-39.

⁷⁹ Latour, *Pandora's Hope*, 58-59.

⁸⁰ Howes, *Introduction*, 8-9.

Denne tilgang gør det tydeligt for os, at arbejdet med registreringer hverken kan reduceres til et spørgsmål om teknisk oversættelse eller sanselig fortolkning alene. I stedet argumenterer vi for, at registreringens fulde betydning opstår i mødet mellem de to dimensioner. Den ene er i oversættelsen af materielle og kropslige erfaringer til tegn, den anden er i forsøget på at fastholde det, som i sin natur altid undslipper fuldstændig fastholdelse. Inskriptionen fungerer her som det kritiske bindeled, der kan bringe det sanselige tættere på det registreringsfaglige og omvendt. Men netop fordi inskriptionen på én gang er en reduktion og en nødvendighed, opstår der også nye problemstillinger.

Inskriptioners troværdighed og den digitale udfordring

De ovenfor gennemgåede spørgsmål leder os videre til en central udfordring i arbejdet med registreringer set i lyset af teorien om inskriptioner – deres troværdighed. For selvom inskriptionen kan bringe os tættere på genstandens materielle oprindelse, indebærer enhver oversættelse også et potentielt tab af nøjagtighed og detaljer. Hvis inskriptionen fjerner sig for langt fra det fænomen, den repræsenterer, mister den sin funktion som reference.⁸¹ Men hvis den fastholdes for stramt, risikerer vi at overse den dynamik og sammenhæng, som også er en del af genstandens betydning. I det følgende afsnit undersøger vi balancen mellem stabilitet og fleksibilitet, mellem trofast repræsentation og fortolkning, og viser, hvorfor netop dette spændingsfelt er afgørende for registreringens rolle i en moderne museal praksis.

Mens inskriptionen indebærer en vis reduktion af nøjagtighed, så afhænger dens faglige og analytiske værdi stadig af et niveau af troværdighed. Den må ikke løsrive sig for meget fra det materielle fænomen den refererer til, ellers risikerer den at miste sin funktion som reference, og dermed også dens brugbarhed. Den skal derfor, for så vidt muligt, afspejle den fysiske genstands egenskaber, relationer og kontekst.⁸²

Latour beskriver denne balance som en af de vigtigste dele af inskriptionen. Den fungerer som en transformation af virkeligheden til tegn, dokument, arkiv eller andre former for repræsentation. Latour betegner det også som en oversættelse. Ligesom en oversættelse fra et sprog til et andet, kan man ikke fuldt ud bevare den originale ordlyd, men det er stadig afgørende at dele af den bevares så intakt som muligt. Det er kombinationen mellem oversættelse, og alligevel en vis fastholdelse af det materielle, der gør inskriptionen brugbar. Dette betegner

⁸¹ Latour, *Pandora's Hope*, 54.

⁸² Latour, *Pandora's Hope*, 54–56.

Latour som "immutable mobiles": tegn, der kan transporteres, deles og kombineres på tværs af tid og rum uden at miste deres reference til det oprindelige fænomen.⁸³

I en digital kontekst bliver denne balance dog mere kompleks. Digitale registreringsposter, som vi beskæftiger os med, er som udgangspunkt ikke "immutable" i en sådan forstand. De kan ændres, opdateres og omskrives næsten som man lyster. Dette kan i første omgang fremstå som at sætte en kæp i hjulet for registreringen troværdighed og stabilitet, for hvad sker der med inskriptionens status som videnskabeligt tegn, hvis indholdet kan justeres? Olsrud påpeger, at museernes praksis imødegår denne udfordring ved at have professionelle normer, der skønner tilbageholdenhed. Registreringer ændres hermed kun, hvis der er tale om faktuelle fejl, og ikke kun fordi genstanden kan fortolkes på nye måder.⁸⁴ Dermed skabes en form for institutionel stabilitet, selvom det teknisk set er muligt at ændre inskriptionen.

Problematikken med dette åbner samtidig for en anden væsentlig teoretisk diskussion: er foranderlighed nødvendigvis et problem for os? I andre dele af museologisk metodik og teori anses foranderligheden som en styrke. Det ses i betydningsvurderingen, hvor genstandens betydning ikke forstås som statisk, men kontekstuel baseret. Nye samfundsmæssige udviklinger, publikumsforståelser og forskningsperspektiver kan ændre den betydning, genstanden har. Forskellige befolkningsgrupper kan lægge forskellige betydninger i den samme genstand, og det skal betydningsvurdering forholde sig til. Den skal også gerne ændre sig i takt med at forståelsen af genstanden ændrer sig. Set med disse øjne er det ikke en absolut svaghed at inskriptionen kan ændre sig. Det kan også være en styrke.⁸⁵

Spændingen mellem stabilitet og fleksibilitet afspejler to forskellige videnskabelige idealer. På den ene side det naturvidenskabelige ideal om reproducerbarhed og uforanderlighed, og på den anden side det humanistiske ideal om kontekstualisering og fortolkning. For museumsregistreringen er det vigtige ikke at vælge én af de to, men at finde en god balance mellem dem, hvor inskriptionen både er tilstrækkelig stabil så den kan fungere som en pålidelig reference, men også fleksibel nok til at kunne udvikle sig i takt med ny viden og praksis.⁸⁶

I specialet her tilslutter vi os denne tilgang. Vi argumenterer for, at registreringerne skal læne sig op ad den materielle virkelighed de udspringer af, så de beholder deres status som

⁸³ Latour, *Pandora's Hope*, 306–307.

⁸⁴ Olsrud, *Documenting Museum Objects*, 230.

⁸⁵ Häyhä et al, *Analysing Significance*, 9.

⁸⁶ Häyhä et al, *Analysing Significance*, 9.
Latour, *Pandora's Hope*, 59.

reference. Samtidig er genstandenes betydning ikke statisk. En god registrering bør være både dokumenterende og dynamisk.⁸⁷

Hele denne foregående gennemgang peger mod, at registreringens faglige tyngde ikke alene afhænger af dens tekniske præcision eller digitale stabilitet. Den afhænger også af dens evne til at forene to tilsyneladende modsatrettede idealer. Den ene side viser behovet for pålidelighed, kontinuitet og troværdighed, og den anden side viser nødvendigheden af, at kunne rumme forandring, kontekst og nye betydninger. Det er netop i denne balance, at inskriptionen får sin styrke som både dokumentation og fortolkning. Men det altafgørende spørgsmål om registreringens rolle stopper ikke her. For hvis registreringen skal være både stabil og dynamisk, opstår der et meget vigtigt spørgsmål: Nemlig hvordan vi egentlig vurderer, hvad der er betydningsfuldt og hvordan denne vurdering kan forme, hvad der overhovedet bliver registreret, og hvordan det bliver gjort.

Betydningsvurdering

For at følge op på det tidligere beskrevne, bliver betydningsvurdering her et naturligt næste skridt. Mens gennemgangen om inskriptioner har vist, hvordan registreringens form og funktion afhænger af dens evne til at balancere mellem stabilitet og forandring, så handler betydningsvurdering om at forstå det indhold, der skal balanceres. Det indhold er selve genstandenes faglige værdi, relevans og kulturelle betydning. I museal praksis er betydningsvurdering ikke blot et redskab til at legitimere, hvorfor en genstand optages i samlingen, hvorfor de bibeholdes i den, eller at kvalificere en hel samling. Den er også et analytisk værktøj, der kan kvalificere selve registreringsarbejdet og sikre at det afspejler både genstandens historiske ophav og sammenhæng, dens sociale resonans og dens fremtidige potentiale.⁸⁸

Betydningsvurdering er en metode specifikt udarbejdet til at bruges på kulturhistoriske museer. Den lægger sig i bund og grund meget tæt til registreringen af genstandene, men forholder sig ikke direkte til registreringsposten eller registreringsprocessen i sig selv. Vi tager ikke fat i betydningsvurderingen i dette speciale, fordi vi vil til at betydningsvurdere, men fordi flere og flere museer tager den til sig. Det er altså noget, museerne selv er opmærksomme på, og betydningsvurderingen kan være med til at farve den måde, en genstand bliver registreret

⁸⁷ Häyhä et al, *Analysing Significance*, 9.

⁸⁸ Häyhä et al, *Analysing Significance*, 8-9.

på. Den kan danne fundament for en god registrering, og betydningsvurderingen kan også være en del af en god registrering i sig selv.⁸⁹

Indenfor betydningsvurderingen kan vi pege mod både Australien og Finland, som begge har veludførte guides skrevet om denne. I Australien er dette *Significance 2.0*, i Finland er det *Analysing Significance*. Intentionen med betydningsvurderingen er, at vurdere den betydning eller værdi en genstand (eller endda en hel samling) har for mennesker, fællesskaber, og kultur.⁹⁰

Den australske betydningsvurdering er ikke kun rettet mod kulturhistoriske museer, men også arkiver, biblioteker, gallerier. I bund og grund er den ment til alle former for institutioner, der indsamler og har samlinger.⁹¹ Den finske fokuserer specifikt på museer, specielt kulturhistoriske museer og deres genstandssamlinger.⁹²

De fleste museumsansatte foretager en eller anden form for betydningsvurdering uden at vide, at betydningsvurdering er en egentlig metode til samlingsarbejde. I de to nævnte metodepræsentationer er der udarbejdet specifikke guidelines og metodik for at effektivisere processen, så den er ensartet. Det har også det resultat, at museumsgenstandene har en velargumenteret grund til, at de er i samlingerne. Dette er en styrke, fordi man har et klart overblik over, hvilke genstande er i samlingen, hvorfor de er der, og hvad man kan med dem.⁹³

Metoden går under det samme navn, og har dermed også mange ligheder mellem Australien og Finland. Begge kan bruges både til nyindsamlede genstande, samt til genstande, der allerede befinder sig i samlingerne. I begge eksempler kan hele samlinger også betydningsvurderes. Genstandene vurderes ud fra deres betydning for kultur, de fællesskaber, de vedrører, og museets intentioner og fremtidsmaal. Det er en kontinuerlig proces, der kan gøres igen og igen, og kan frembringe nye resultater, alt efter hvem udarbejder betydningsvurderingen. Den skal under alle omstændigheder involvere de befolkningsgrupper, det rent faktisk omhandler, ikke kun historiske fagfolk, og den skal gerne involvere folk med forskellige fagligheder, så man får mange forskellige perspektiver inddraget i processen.⁹⁴

⁸⁹ Häyhä et al, *Analysing Significance*, 14.

⁹⁰ Russel & Winkworth, *Significance 2.0*, 1.

⁹¹ Russel & Winkworth, *Significance 2.0*, 1.

⁹² Russel & Winkworth, *Significance 2.0*, 6.

⁹³ Russel & Winkworth, *Significance 2.0*, 1-4.

⁹⁴ Häyhä et al, *Analysing Significance*, 8-9; 12-14.
Russel & Winkworth, *Significance 2.0*, 2; 12.

Men der er også steder, hvor de to afviger fra hinanden. Finland placerer f.eks. marginalt mere vigtighed på at forstå genstandens relationer til verden omkring den og dens plads i netværket, altså en forståelse, der læner sig mere op ad ANT'en. Dette er ikke noget, den australske nævner lige så eksplicit som den finske.⁹⁵ Den finske betydningsvurdering fokuserer også på aspekter som genstandens repræsentativitet, autenticitet, historisk og kulturel betydning, eksperimentel betydning (såsom hvilke følelser den vækker), betydning for fællesskaber som befolkningsgrupper osv., ideelle stadier, og brugbarhed.⁹⁶

Den australske prioriterer aspekter som historisk betydning, kunstnerisk og æstetisk betydning, videnskabelig betydning (eller forskningspotentiale), og social og spirituel betydning. Dertil også aspekter som proveniens, sjældenhed eller repræsentativitet, tilstand og hvor intakt genstanden er, og fortolkningskapacitet er kvaliteter der evt. kan inddrages for at kvalificere genstanden yderligere.⁹⁷

Heri ses der en rimelig betydelig grad af forskelle i de to tilgangsmåder. Det er meget klart, at de er udviklet til forskellige slags institutioner, hvormed den australske er udviklet til at være brugbar til en langt bredere mængde af forskelligartede institutioner. Dette giver mening, da Australien har en langt større mængde af såkaldte hybride institutioner, hvor gallerier, biblioteker, arkiver, og museer bringes sammen på kryds og tværs af hinanden. Denne tendens ses ikke på samme måde i de nordiske lande.⁹⁸

Men på trods af disse differencer, påpeger begge disse metoder, at en god betydningsvurdering skal genbesøges og genvurderes løbende. Det betyder, at den kan ændre sig, og dette er anset som en styrke, der fremmer genstandens og samlingernes kontinuerlige relevans og brugbarhed. Dette synspunkt til genstandsdokumentation læner vi os også mere op ad i forhold til registreringer. Genstandene bliver ved med at danne nye relationer, og deres plads i og indflydelse på netværket, de indgår i, er konstant i forandring. Derfor er det en styrke, fremfor en svaghed, at registreringerne kan og bør ændres over tid.⁹⁹

Intentionen med at inddrage betydningsvurderingen er som sagt ikke, at vi skal til at betydningsvurdere i dette speciale, men vi har det in mente fordi vi ved fra erfaring, at den vinder indpas både internationalt og i Danmark. Inklusionen af betydningsvurderingen er

⁹⁵ Häyhä et al, *Analysing Significance*, 13.

⁹⁶ Häyhä et al, *Analysing Significance*, 13-14.

⁹⁷ Häyhä et al, *Analysing Significance*, 10.

⁹⁸ Robinson, *Interpreting Objects in the Hybrid Museum*, 3.

⁹⁹ Häyhä, *Analysing Significance*, 9.

Russell & Winkworth, *Significance 2.0*, 11.

således mere med for, at vi kan have den i baghovedet, eftersom den giver en god indsigt i, hvilke genstande museerne skal indsamle, og fordi den kan give indsigt i hvad en god registrering også skal indeholde. Den er ligeledes udviklet med museer og samlinger for øje, og har dermed en god ballast til at håndtere disse. Vi mener, at mens den ikke er direkte ment til at registrere, så er en god betydningsvurdering et godt fundament til at lave en god registrering ud fra. Den kan også som sagt være en del af en god registrering.¹⁰⁰

Nu har vi sammenfattende vist i gennemgangen af betydningsvurdering, at registrerings funktion ikke alene handler om at dokumentere, men også om at fortolke, vurdere og kvalificere genstandens betydning i en bredere kulturel, social og historisk kontekst.¹⁰¹ Værdien af en genstand kan ikke reduceres til dens fysiske egenskaber eller oprindelse, den formes i spillet mellem institutionelle prioriteringer, samfundsmæssige forandringer og nye behov for viden og forståelse. Netop derfor må registrering forstås som et dobbeltsidet fænomen. På den ene side som en mekanisk og teknisk proces implementeret gennem databaser som SARA, hvor beskrivelser, metadata og klassifikationer muliggør systematisk overblik og søgbarhed,¹⁰² og på den anden side som et analytisk og fortolkende greb, hvor sanselighed, inskriptioner, betydning og relationer former vores forståelse af, hvad der registreres, og hvorfor.¹⁰³

Når vi kommer til denne erkendelse, understreger vi, at de to dimensioner ikke kan adskilles uden at svække registreringens faglige værdi. Den tekniske infrastruktur giver os adgang til at strukturere og bevare data, mens de teoretiske perspektiver kvalificerer og nuancerer det indhold, der struktureres. Netop denne gensidige afhængighed danner udgangspunktet for den videre analyse. Derfor bevæger vi os nu fra de metodiske og teoretiske overvejelser til en bredere forskningsdiskussion, hvor både de praktiske systemer og de teoretiske refleksioner sættes ind i en faglig kontekst.

¹⁰⁰ Mejlhede, *Møbler med betydning*.

¹⁰¹ Robinson, *Interpreting Objects in the Hybrid Museum*, 32-35.

¹⁰² Government of Canada, "Metadata (data structure standards)."

¹⁰³ Olsrud, *Documenting Museum Objects*, 225-226.

Forskningsdiskussion

Lad os vende tilbage til problemformuleringen for dette projekt:

”Hvordan kan genstandsregistreringen styrke genstandenes aktørskab? Hvorfor er det vigtigt at definere en registrering af høj faglig kvalitet? Hvad er høj faglig kvalitet overhovedet?”

For at kunne besvare disse centrale spørgsmål for, hvordan genstandsregistreringen kan styrke genstandenes aktørskab, hvorfor det er vigtigt at definere, hvad en registrering af høj faglig kvalitet indebærer, og hvordan denne kvalitet konkret kan forstås, er det nødvendigt først at placere projektet i en bredere forskningsmæssig kontekst. Forskningsdiskussionen fungerer derfor som et analytisk fundament, der samler de teoretiske pointer fra de foregående afsnit og relaterer dem til den eksisterende viden på området.

Derfor vil vi både her, men også særligt i analysen, se på, hvordan museologisk forskning gennem tiden har behandlet spørgsmål om samlingens rolle, dokumentation, digitalisering og registreringspraksis, og hvordan disse felter tilsammen har formet forståelsen af registreringens betydning. Samtidig vil diskussionen danne et bindeled mellem teori og praksis. På den ene side mellem de teoretiske perspektiver på sanselighed, inskriptioner og betydningsdannelse og på den anden side den konkrete registreringspraksis i systemer som SARA. Krydsfeltet her er netop centralt for specialets ambition, fordi det er her, potentialet for at styrke genstandenes aktørskab realiseres. I mødet mellem teknisk struktur og faglig fortolkning.

Forskningsdiskussionen er således ikke blot en redegørelse for tidligere litteratur, men en kritisk undersøgelse af de rammer og forståelser, som har defineret arbejdet med samlinger og registreringer. Det er gennem denne kontekstualisering, at vi kan begynde at svare på, hvad en registrering af høj faglig kvalitet indebærer, og hvorfor netop denne kvalitet er en forudsætning for, at genstande kan optræde som aktive aktører i både museale og samfundsmæssige sammenhænge.

Det er ikke nogen hemmelighed, at museernes samlinger udgør deres fundamentale eksistensgrundlag. Det er samlingerne, der definerer museet og adskiller det fra beslægtede institutioner som arkiver og biblioteker, og det er i samlingen, hvad den rummer og hvordan den bruges, at museets identitet og rolle i samfundet formes.¹⁰⁴

¹⁰⁴ Kulturministeriet, ”Museumsreform,” 2.

Gennem de seneste årtier har der været stigende opmærksomhed på dette aspekt, og ikke mindst på hvordan samlingen bruges, forvaltes og digitaliseres. Samtidig har museerne stået over for både praktiske og ideologiske udfordringer: pladsmangel, krav om dokumentation og transparens, forventninger om øget tilgængelighed og ikke mindst, stigende krav om publikumsinvolvering og underholdningsværdi. Dette skifte har påvirket den måde, hvorpå museerne forholder sig til deres samlinger, og især til de registreringssystemer og -praksisser, der strukturerer samlingen.¹⁰⁵

Denne forskningsdiskussion vil belyse, hvordan forskningen har beskæftiget sig med museers forhold til samlingerne og hvordan de er blevet administreret. Vores diskussion heraf begynder bredt med forskning i samlingens rolle og vil bevæge sig kronologisk og tematisk ind i spørgsmålet om dokumentation og digitalisering og fokuserer herefter mere snævert på registreringssystemers funktion og betydning. Målet er at vise, hvordan der i dag eksisterer en forskningsmæssig åbning, som dette speciale tager afsæt i. Dette omhandler den manglende historiske og kulturelle analyse af registreringens rolle i samlingerne og hvordan mangel på en specifik og overordnet praksis svækker ikke kun samlingerne, men også museerne og deres virke.

Med dette som udgangspunkt, er denne forskningsdiskussion ikke kun en baggrund for analysen, men en nødvendighed for at forstå, hvordan museernes praksis historisk, teoretisk og metodisk har formet registreringens rolle. Samtidig med, at vi vurderer hvordan denne rolle i dag står over for både nye krav og nye muligheder. For at forstå dette samspil i dybden må vi nu vende blikket mod det sted, hvor registreringen udspringer fra, nemlig samlingen selv, og den rolle samlingen spiller som museets institutionelle og vidensproducerende fundament.

Samlingen som institutionelt grundlag

Når vi retter fokus mod samlingen, er det ikke blot som et fysisk depot af genstande, men som selve det epistemologiske centrum for museets virke. Det er det sted, hvor viden organiseres, betydning konstrueres, og kulturhistorie materialiseres. Samlingen er derfor ikke kun bagtæppet for registreringens tekniske praksis, men forudsætningen for dens eksistens og legitimitet. Vi mener derfor, at uden samlingen ville registrering være uden genstand. Og uden registrering ville samlingen være tavs.¹⁰⁶

¹⁰⁵ Jensen, *The Creation of a Museum System*, 109-110.

Robinson, *Interpreting Objects in the Hybrid Museum*, 2-3.

¹⁰⁶ Olsrud, *Documenting Museum Objects*, 225-226.

Denne gensidige afhængighed har gennem årtierne været genstand for museologisk forskning. Tidlige studier har især fokuseret på museet som en vidensproducerende institution, hvor samlingens rolle i at skabe og formidle betydning blev central. Det er i denne sammenhæng, at registreringspraksisser, fra de tidlige, manuelle kataloger til nutidens digitale systemer som SARA, må forstås. Ikke blot som administrative redskaber, men som aktive deltagere i konstruktionen af museets identitet, autoritet og kulturelle relevans.¹⁰⁷

Tidligere museumsstudier, fra 1980'erne og 1990'erne, fokuserede primært på museet som en vidensinstitution. Tony Bennetts begreb om *the exhibitionary complex*¹⁰⁸ og Carol Duncans analyser af museet som rituel rum understregede museets rolle som en socialt og politisk formende institution.¹⁰⁹ Selvom deres fokus ikke var direkte på registrering, lagde disse analyser grundlaget for en forståelse af museet som et sted, hvor viden formes gennem udvælgelse, kategorisering og iscenesættelse.

I samme periode begyndte museumsforskningen i stigende grad at beskæftige sig med samlingens "stumme" del. Altså de genstande, der ikke udstilles. Sharon Macdonald¹¹⁰ og Eileen Hooper-Greenhill¹¹¹ var blandt dem, der påpegede, at museumsgenstande ikke blot "taler for sig selv," men indgår i at skabe betydning, som er betinget af institutionelle og samfundsmæssige rammer. Disse studier lagde fundamentet for at se på registreringspraksis som mere end blot teknisk administration, men som meningsskabende handlinger.

Disse foregående studier viser os, at samlingen ikke blot udgør et depot af genstande, men et dynamisk fundament, hvorigennem museets vidensproduktion, autoritet og identitet bliver formet. De understreger samtidig, at registrering ikke kan reduceres til en neutral administration, men må forstås som en praksis, der producerer mening. Dette både synliggør og strukturerer de relationer, hvori genstandene indgår. Dermed fremstår registreringsarbejdet allerede her som en central nøgle til at forstå, hvordan samlinger omsættes til viden og kulturel betydning. Dette perspektiv bliver senere videreudviklet i lyset af de digitale teknologiers indmarch.

¹⁰⁷ Olsrud, *Documenting Museum Objects*, 231-234.

¹⁰⁸ Bennett, *The Exhibitionary Complex*, 73-102.

¹⁰⁹ Duncan, *Civilizing Rituals*, 14; 22-25.

¹¹⁰ Macdonald, *Behind the Scenes at the Science Museums*, 6; 79.

¹¹¹ Hooper-Greenhill, *Museums and the Shaping of Knowledge*, 3-7.

Fra fysiske samlinger til infrastruktur

Med indgangen til 2000'erne skete der et markant skifte i forskningen, hvor fokus blev flyttet fra samlingen som institutionelt grundlag til de infrastrukturer, der muliggør dens tilgængelighed, anvendelse og legitimitet i en bredere samfundsmæssig sammenhæng. I de tidligere studier blev der lagt vægt på samlingen som epistemologisk centrum, men efterfølgende peger forskere som Suzanne Keene og senere Russell & Winkworth på, at det uudnyttede potentiale i samlinger i høj grad afhænger af, hvordan de dokumenteres, klassificeres og gøres tilgængelige gennem både digitale systemer og betydningsvurderinger. Vi ser her samlingen træde ind i et nyt paradigme, hvor registrering og digitalisering ikke blot understøtter, men i stigende grad definerer dens rolle og muligheder. Både i den måde, museet skaber intern viden på, og i dets relation til offentligheden.¹¹²

I 2000'erne kom der et voksende fokus på samlingernes tilgængelighed og deres digitale potentiale. Her står Suzanne Keenes *Fragments of the World* som et eksempel. Keene argumenterer for, at museernes samlinger, hvoraf langt størstedelen aldrig vil komme til at blive udstillet, rummer uudnyttet potentiale, som kan aktiveres på forskellige måder. Herunder påpeger hun også, hvordan samlingerne er med til at skabe identitet, og hvordan samlingerne også kan bruges gennem nye måder at offentliggøre den på, herunder bl.a. gennem digital adgang i søgbare databaser. Hun analyserer, hvordan forskellige utraditionelle metoder kan gøre samlinger mere tilgængelige for både forskere og offentligheden og bidrage til museernes samfundsmæssige relevans. Keenes tilgang er både praktisk og normativ: samlinger skal bruges, og midlet hertil er øget offentliggørelse ud over den traditionelle museumsudstilling.¹¹³

Mens Keenes værk fokuserer på brug af samlingerne i sig selv, så følges den også af flere internationale tiltag om samlingerne og deres dokumentation, eksempelvis Russell & Winkworths *Significance 2.0*, som vi refererede til tidligere. Dette er et værk, der både udvikler på et værktøj og på et teoretisk rammeværk af betydningsvurdering, der søger at kvalificere beslutninger om, hvilke genstande der skal bevares og hvordan deres betydning dokumenteres. *Significance 2.0* er en mere detaljeret teoretisk fremlæggelse, sammenlignet med Keene, hvor de også argumenterer for, hvorfor betydningsvurdering er vigtig, når en genstand skal inddrages i samlingen og hvilke tanker man skal have in mente, når man betydningsvurderer.¹¹⁴

¹¹² Keene, *Fragments of the World*, 4-5; 146-147.

Russell & Winkworth, *Significance 2.0*, 1; 40.

¹¹³ Keene, *Fragments of the World*, 151-154.

¹¹⁴ Russell & Winkworth, *Significance 2.0*, 1.

I en nordisk kontekst har bl.a. Annette Vasström og Janne Werner Olsrud også bidraget til diskussionen. Vasströms bog af 2020, *At sætte tingenes verden i system*, undersøger samspillet mellem samlinger, dokumentation og bevaringsstrategier, hvor hun går i dybden med en undersøgelse af det danske klassifikationssystem for nyere tids genstande, ”Den Saglige Registrant”. Hun argumenterer for, at det klassifikationssystem, der blev implementeret for historiske genstande på de statsanerkendte museer, har haft en betydning på specielt de genstande, der blev indsamlet, hvormed man kan se effekterne på samlingen. Ligeledes påvirker en genstands klassificering også den måde vi ser den på.¹¹⁵

Olsrud fokuserer mere eksplicit på registreringsmedierne og deres betydning for museets daglige praksis. Hun argumenterer for, at registreringspraksis, både historisk og i dag, fungerer som en oversættelse af genstanden, både gennem systemet og den institutionelle fortælling. På den måde, understreger Olsrud, er registreringerne, både i digitale og analoge systemer, en kopi af den fysiske samling. Denne kopi er altafgørende for, hvorvidt samlingen og de individuelle genstande kan udføre deres job, som f.eks. i udstillinger eller i forskningsregi. Dermed fastlægger kvaliteten af registreringen også kvaliteten af deres senere brug.¹¹⁶

Disse nordiske stemmer åbner argumenter for at forstå registrering som kulturel praksis og en vigtig del af genstanden, ikke blot en administrativ handling.

Gennem denne udvikling ser vi, at registrering og dokumentation ikke blot er tekniske redskaber, men centrale aktører i den fortsatte transformation af samlingen fra fysisk opbevaring til aktivt vidensproducerende og formidlende infrastruktur. Registreringens rolle bevæger sig således fra at være en støttefunktion til at blive en integreret del af, hvordan samlinger anvendes og fortolkes.¹¹⁷ Dette både i museets interne praksis og i dets samfundsmæssige engagement. Det er netop denne udvidelse af registreringens betydning, der understreger, hvorfor spørgsmålene om kvalitet, metode og praksis må forstås i en større faglig og historisk sammenhæng.¹¹⁸ Den indsigt vi her får, åbner samtidig for en ny analytisk dimension, der stiller de følgende spørgsmål: Hvis museale registreringssystemer i dag udgør en central infrastruktur for viden, hvordan har beslægtede institutioner – særligt arkivverdenen – håndteret tilsvarende udfordringer? Og hvilke erfaringer kan museerne drage heraf for at styrke deres egen registreringspraksis?

¹¹⁵ Vasström, *At sætte tingenes verden i system*, 26; 30-31.

¹¹⁶ Olsrud, *Documenting Museum Objects*, 225-226.

¹¹⁷ Olsrud, *Documenting Museum Objects*, 232-233.

¹¹⁸ Government of Canada, “Metadata (data structure standards).”

I rækker og mapper: Arkivernes bud

Med udgangspunkt i disse spørgsmål, er det i forlængelse af de beskrevne perspektiver, at det bliver interessant at vende blikket mod arkivforskningen. Her fokuserer vi på, at refleksioner over registrering, dokumentation og standarder for beskrivelserne hos arkiverne har en længere og ofte mere systematisk tradition. Arkivernes arbejde med metadata, materialitet og brugerorientering rummer erfaringer og begreber, som kan give museologien nye redskaber. Dette er særligt relevant, når det gælder udviklingen af registrering som en kulturel praksis mere end som en administrativ funktion. Ved at inddrage denne viden kan vi nu undersøge, hvordan arkivernes diskussioner om standardisering, materialitet, kontekstualisering og brugerperspektiver kan inspirere museernes egne strategier. Dermed bevæger vi os fra en museumscentreret til en mere tværfaglig forståelse af registreringens rolle. En forståelse vi bygger videre på, for at kunne understøtte svaret på projektets grundlæggende spørgsmål om, hvordan registrering kan styrke genstandenes aktørskab og faglige betydning.

Diskussionen om registreringspraksisser har længe været i gang i arkivverdenen, af hvilken årsag vi også vil hente inspiration herfra. Museumsfaget kan specifikt i registrerings- og dokumentationspraksis på mange måder sammenlignes med arkivfaget, med forskellen værende hovedsageligt de materialer og genstandstyper, hvert felt håndterer. Vi ser her et veludviklet korpus af litteratur over årtierne, som vil være relevante at spejle sig i, når man i museerne forsøger at udvikle sine registreringspraksisser videre. Vi vil derfor forklare nogle af de hovedsagelige træk i især den internationale diskussion om registreringspraksisser i arkivverdenen, og hvor der her stadig er mangler, som vi senere kan have in mente, for at undgå de samme fejl, og lære af succeserne, i museumsfaget.

I Danmark har vi én hovedsagelig arkivstandard: Arkivhåndbogen, udgivet af Rigsarkivet. Der findes ikke mange danske diskussioner om arkivfaglig teori eller praksis, det er noget, der er på vej, men stadig ikke så bredt som i udlandet – i stedet følger danske arkiver denne centrale standard, eller egne, interne standarder.¹¹⁹ Arkivhåndbogen opdateres heller ikke nær så hyppigt som internationale standarder, og af disse årsager vil vi inddrage international arkivforskning og -teori frem for dansk, for at gøre brug af mere aktuelle diskussioner om feltet og for at kunne benytte os af perspektiver, der er i konstant udvikling.

I det internationale arkivfelt er et land, vi har fundet noget af den mest detaljerede litteratur om registrering fra, Brasilien. Vi opdagede dette, da vi læste den tværnationale

¹¹⁹ Paasch, *Gemt eller glemt?*, 140; 150; 157-158.

International Standard for Describing Functions (ISDF), hvor vi blev nysgerrige over, at Brasilien samt Mexico havde langt mere detaljerede eksempler end Storbritannien. Vi valgte grundet egne sprogfærdigheder at fokusere på Brasilien frem for Mexico, og da vi søgte i litteraturen her, fandt vi meget detaljerede arkivstandarder og dybdegående forskning, af hvilken årsag vi vælger at fremhæve landet. Vi fandt også herigennem henvisninger til en arkivstandard fra Portugal, *Orientações para a descrição arquivística* (Retningslinjer for Arkivbeskrivelse, herefter ODA), som vi vil vende tilbage til.

Brasilien er med i foreningen *International Council of Archives* (ICA), der løbende udvikler *International Standard of Describing Function* (ISDF), som er en af de mest udbredte registreringsstandarder internationalt, på linje med *Describing Archives: A Content Standard* (DACS), udviklet af *Society of American Archivists* (SAA). Disse standarder er dog ikke perfekte, og trods løbende videreudviklinger på begge, er Brasilien og Portugal stadig på nogle punkter foran disse, når det kommer til deres egne nationale standarder, og diskussionen, der ligger bag. Det brasilianske nationalarkiv har selv udgivet publikationer, der går i detaljer med registreringsprocessen, og i alle er det klart, hvad formålet for dem bør være for at registrere: at tillade en bruger, der ikke nødvendigvis har direkte adgang til arkivalierne, at vurdere disses relevans for deres formål, og effektivt kunne udvinde information, uanset hvor, hvornår eller af hvem, registreringen blev udarbejdet.¹²⁰

I den brasilianske litteratur bliver manglerne i de internationale standarder, samt uoverensstemmelser mellem oversættelser af disse, også udpeget tydeligt. Især i André Porto Ancona Lopez' bog, *Como descrever documentos de arquivo* ('Hvordan man beskriver arkivdokumenter') har vi fundet en beskrivelse af disse mangler, og Lopez argumenterer på baggrund deraf for, at det er altafgørende at have en national standardprocedure man kan følge, eftersom de internationale er bedst brugt som konsulerende værker.¹²¹ Lopez fokuserer især på *General International Standard Archival Description* (ISAD(G)), som er en af de tidligste internationale standarder, som senere standarder ofte er bygget på. Det vil sige, at nyere standarder kan risikere at videreføre nogle af de problematikker, der var til stede i ISAD(G), såsom manglende repræsentation af lande som Italien, der ellers er meget aktive i arkivmetodiske diskussioner, fejloversættelser, uenigheder over prioriteter, m.m.¹²² Det bør noteres, at Lopez' kritik var

¹²⁰ Direção Geral de Arquivos, *Orientações para a descrição arquivística*, 139-140.
Justiça Federal, *Manual de descrição documental*, 3.

Lopez, *Como descrever documentos de arquivo*, 16.

¹²¹ Lopez, *Como descrever documentos de arquivo*, 17-20.

¹²² Lopez, *Como descrever documentos de arquivo*, 17-19.

fokuseret på den første udgave af ISAD(G), og at fejl i især repræsentation og oversættelser hovedsageligt blev rettet op på i anden udgave, som han også selv udpeger.¹²³ Hans hovedpo-
inte med disse er, at det er problematisk, at de overså dette i noget, der er ment som en interna-
tional standard, samt at ISAD(G), ifølge Lopez, ikke prioriterer samlingen og dens organiske
natur nær så højt, som de gør behovene af arkivets brugere.¹²⁴

Lopez' bog udkom i 2002, men mange af problematikkerne, han påpeger, findes fortsat
i dag. Det viser, at der findes en velkendt vanskelighed ved at fremstille effektive og universelle
beskrivelsesstandarder. Det er også delvist af denne årsag, at der findes så mange forskellige
bud på en løsning. Dette er blevet bragt op i forskning flere gange i et forsøg på at lede op til
en bredere diskussion. Så sent som i 2024, i antologien *Materiality of the Archive*, kom Atha-
nasios Velios med et opråb om den ekstremt mangelfulde beskrivelse af arkivalier, især i kon-
tekst af arkivaliers materialitet. Dette trods bred anerkendelse af, hvor vigtige netop disse ma-
terielle beskrivelser er. Her ser vi desuden, at ODA inkluderer – relativt til de internationale
standarder – flere punkter, der kan argumenteres at være materielle af natur.¹²⁵ I Velios' kapitel,
Expressing Materiality in Archival Records, påpeger han en uoverensstemmelse mellem, at
materialitet i arkiver i stigende grad bliver anset som vigtigt, at denne opfattelse allerede er
meget udbredt, og at dette stadig ikke bliver taget højde for i arkivbeskrivelser og standarderne
herfor.¹²⁶ Disse manglende standarder vil ifølge Velios føre til en ringe kvalitet i beskrivelser,
samt besvær i situationer, hvor materialitet er nødvendigt at nedskrive. Eksempelvis påpeger
han, at det britiske nationalarkiv måtte oprette et separat system for konservatorer, så de kan
notere materialitet i forbindelse med konserveringsarbejde. Han nævner også kort, at det kan
hindre forskning i bestemte genstande, hvor materialitet kunne gøre en forskel.¹²⁷

Velios diskuterer desuden nogle mulige årsager til, at denne materialitet fortsat mangler,
hvor han peger på manglende træning, samt at beskrivelser af fysiske genstande ofte opfattes,
som om de er mere objektive og faktuelle. Det afskrækker derfor fra at beskrive det mere kon-
ceptuelle såsom det sanselige, og forventningen, selv fra brugere, om at beskrivelser er på en
bestemt måde, og at denne måde ikke inkluderer materialitet og sanser.¹²⁸ Når der så opfordres
til at inkludere materialitet i beskrivelser, er det i mere niche felter, ofte i relation til de mindre

¹²³ Lopez, *Como descrever documentos de arquivo*, 17-18.

¹²⁴ Lopez, *Como descrever documentos de arquivo*, 18-19.

¹²⁵ Direção Geral de Arquivos, *Orientações para a descrição arquivística*, 151-156.

¹²⁶ Velios, *Expressing Materiality in Archival Records*, 200.

¹²⁷ Velios, *Expressing Materiality in Archival Records*, 201.

¹²⁸ Velios, *Expressing Materiality in Archival Records*, 201-202.

dele af specifikke typer af objekter, såsom et eksempel han bruger af et forslag til, hvordan man beskriver udskrifter og aftryk, samt en anden om middelalderbøger og, kompendier.¹²⁹ Som forslag til en løsning fremstiller Velios også, at et skridt i den rigtige retning ville være at samarbejde med konservatorer, der har stor erfaring i arbejdet med materialitet. Han påpeger også de goder, man ville få ud af specialiseret træning af arkivpersonale.¹³⁰

Meget af den arkivfaglige diskussion om beskrivelser består af dybdegående overvejelser om specifikke aspekter, såsom den nævnte diskussion om at bruge materialitet i beskrivelser. For at nævne endnu en af slagsen, foregår der også aktuelt en diskussion, der bunder i nødvendigheden af at have empati in mente, når man registrerer. Selv bare dette emne kan deles op i flere underdiskussioner og -teorier, såsom queerarkivariske overvejelser, *Radical Empathy*, og *Anti-Racist Archival Description*. Disse har også en grad af manglende tillid til de udbredte beskrivelsesstandarder til fælles. Bl.a. skriver Gina Watts i en queerarkivarisk artikel fra 2018 om, hvordan DACS mangler forståelse for queer genstande. Det er vigtigt for os at have disse mangler in mente, når vi arbejder med arkivstandards, og særligt med DACS, der har været brugt i mange af disse diskussioner, grundet dens udbredelse.

Når denne arkivfaglige diskussion sammenfattes, kan man se, at spørgsmålet om registrering langt fra kan reduceres til tekniske procedurer og standardiserede formater. Tværtimod fremstår registreringen som et komplekst felt, hvor metodiske valg, teoretiske prioriteringer og politiske beslutninger former, hvordan både materiale, betydning og brugeradgang skabes. De forskellige diskussioner om materialitet, empati og repræsentation peger på, at registrering ikke alene handler om at beskrive, men om at skabe rammerne for, hvordan genstande kan forstås, fortolkes og anvendes i praksis. Af denne grund bliver det tydeligt for os, at arkivernes erfaringer kan bidrage med væsentlige perspektiver til vores emne. Men det viser også at de samme problematikker, udfordringer og blinde pletter tilsvarende gør sig gældende her.

Denne erkendelse danner et vigtigt afsæt for kommende dele af projektet, hvor vi vender os mod forskningslandskabets mere overordnede linjer. Her vil vi undersøge, hvilke tendenser og mangler, der tegner sig i den eksisterende viden om registrering og dokumentation, og ikke mindst, hvordan disse ufuldstændigheder skaber det hul, som dette speciale søger at udfylde.

¹²⁹ Velios, *Expressing Materiality in Archival Records*, 203; 205.

¹³⁰ Velios, *Expressing Materiality in Archival Records*, 202; 214.

Hvad mangler og hvorfor vores arbejde er nødvendigt

Når vi sammenholder de arkivfaglige erfaringer med de museologiske diskussioner, tegner der sig et tydeligt billede af, at registrering og dokumentation udgør et afgørende element i både forskning og praksis. Dette er dog ofte ikke særligt godt belyst. Igennem litteraturen identificerer vi i denne proces tre hovedspor, der har præget feltet, som groft fordelt kan genkendes som:

- Samlingen som institutionel og symbolsk kerne; herunder ses Bennett, Duncan og Hooper-Greenhill.
- Samlingsdokumentation og dens muligheder og udfordringer, hvorunder Keene, *Significance 2.0* og Vasström hører til.
- Praktiske perspektiver på registrering og dokumentation hvor Olsrud, museologisk praksislitteratur og arkivstandarder og diskussionen heromkring udgør den primære litteratur.

Disse tre retninger udgør hver især vigtige dele i forståelsen af museets virke. Men de efterlader også et betydeligt hul i den viden, vi har på feltet – særligt når det kommer til registrering som en aktiv, betydningsskabende proces og som strategisk redskab til at styrke genstandenes aktørskab.

Det er netop i dette krydsfelt mellem det institutionaliserede, det metodiske og det praktiske, at dette projekt placerer sig. Ved at koble teoretiske perspektiver, arkivfaglige indsigter og museal praksis, er det vores ønske at bidrage med en samlet og kritisk analyse af registreringsprocessen som en historisk udviklet, kulturelt betinget og fremadrettet meningsskabende praksis. Dette er ikke blot et spørgsmål om at lukke et forskningsmæssigt hul, men om at formulere nye måder at forstå, definere og kvalificere registrering på, som kan understøtte både museernes faglige legitimitet og genstandenes fortsatte relevans.¹³¹

Forskningen har, som tidligere påpeget, fokuseret mere på brugen af samlinger som helhed. Den litteratur, der findes om specifikt registrering og dokumentation, fokuserer i langt størstedelen på individuelle indslag på forståelse af samlingerne som de genstande der allerede eksisterer. Færre har i deres helhed behandlet registreringsprocessen i praksis, og kommet med bud på, hvordan den kan forbedres med henblik på samlingen i fremtiden. Dette er på sin vis

¹³¹ Park, *An Actor-Network Perspective*, 244-245.

forståeligt, da det kan være svært overordnet at undersøge det inden man egentligt har identificeret det konkrete problematikker. Dermed er der også det hensyn, at det generelt er museumspersonalet, der er mest intimt bekendt med denne proces. De fleste historiefaglige museumsansatte er dog presset for tid, som gør det svært at dykke ned i nye teoretiske tankegange og udvikle nye praksisser.¹³²

Indtil videre ser vi altså, at forskningen, på trods af sin bredde og dybde, stadig bærer præg af en vis fragmentering, når det kommer til registreringens rolle som aktiv betydnings-skaber. Der eksisterer en tendens til at betragte registrering som et nødvendigt teknisk redskab, i stedet for at se det som en reflektiv praksis med analytisk og strategisk potentiale. Dette har betydet, at centrale spørgsmål – såsom hvordan registrering kan bruges til at styrke genstandenes aktørskab, hvordan kvalitet kan defineres og måles, og hvordan registrering kan fungere som en form for museal vidensproduktion – endnu ikke er blevet behandlet tilstrækkeligt systematisk.

Det er netop dette videnshul, dette speciale søger at adressere. Ved at analysere registreringspraksis som en historisk og betydningskabende institutionel handling, vil vi bidrage til en kritisk forståelse af museets og samlingsdokumentationens fremtidige rolle.

Dette gør vi ved at anvende et tværgående perspektiv, hvor vi kombinerer museologisk teori, arkivfaglig praksis og kulturhistorisk kontekst. Ved at gøre det, er målet at bidrage med et nyt, analytisk blik på registreringens funktion – ikke blot som dokumentation, men som en meningsproducerende, identitetsskabende og strategisk proces, der former museernes faglige og institutionelle fremtid.

Registrering som nøgle til museets fremtid

Med udgangspunkt i den tidligere forskningsdiskussion, vender vi nu blikket mod registreringens fremadrettede potentiale. For hvis registrering i tidligere forskning og praksis primært er blevet behandlet som en teknisk nødvendighed, kan vi se at de nyere beskrevne udviklinger viser, at den i stigende grad udgør et strategisk knudepunkt for museernes fortsatte relevans og legitimitet.¹³³

¹³² Nedergaard, *Registrering af sanserne*, 1-2.

¹³³ Slots- og Kulturstyrelsen, ”Gå på opdagelse i museernes samlinger på ny hjemmeside.”

I takt med digitaliseringens fremmarch, krav om transparens og forventninger om øget samfundsmæssig værdi bliver registrering ikke blot et spørgsmål om at beskrive genstande, men også om at definere institutionens rolle i en bredere vidensøkonomi og offentlighed.¹³⁴

Det er i denne kontekst, at vi forsøger at forstå registreringen som en nøgle til museets fremtid. Ikke alene fordi den muliggør adgang, dokumentation og bevaring, men fordi den er med til at skabe og formidle de fortællinger, som binder fortid, nutid og fremtid sammen. Den måde, vi registrerer på, bestemmer ikke blot, hvordan genstande forstås, men også hvordan de kan bruges. Som forskningsobjekter, som identitetsmarkører, som demokratiske redskaber og som bærere af kulturel betydning. Dermed bliver registreringspraksis ikke en afsluttet teknisk proces, men et åbent refleksionsrum, hvor museernes rolle, opgave og ansvar kontinuerligt forhandles og gentænkes.¹³⁵

Registrering er i dag ikke kun en nødvendighed, men også en mulighed. I takt med, at digitaliseringen skrider frem og museerne står over for faglige krav om relevans, transparens og demokratisering, samt institutionelle krav om egenindtægt, bliver registreringspraksis et centralt omdrejningspunkt.

Vores speciale skriver sig ind i en ny bølge af museologisk forskning, der ikke blot interesserer sig for samlingen som fysisk skabning, men for de infrastrukturer, logikker og betydninger, der opretholder og former den. Registrering er ikke en administrativ detalje, men en praksis, der har været med til at konstruere museet som institution, og stadig er det. Derfor er det essentielt at have en videre indgående viden til registreringen og hvad der indgår i at skrive en god registrering.¹³⁶

I den gennemgåede litteratur og teoretiske refleksion kan vi nu sammenfatte, at registrering ikke blot udgør en administrativ nødvendighed, men lige såvel et komplekst og dynamisk felt, hvor museets identitet, legitimitet og samfundsmæssige relevans konstant bliver forhandlet, skabt og genskabt. Der tegner sig her et billede af, at registrering som en praksis rækker langt ud over det tekniske. Dette ses fra de tidligere perspektiver på samlingen som institutionelt fundament, gennem betydningsvurderingens forsøg på at kvalificere genstandenes værdi, til de arkivfaglige diskussioner om standardisering, materialitet og brugerperspektiv. Den

¹³⁴ Keene, *Fragments of the World*, 151-154.

¹³⁵ Russel & Winkworth, *Significance 2.0*, 10-13.

¹³⁶ Olsrud, *Documenting Museum Objects*, s. 235.

fungerer både som bindeled mellem fortid, nutid og fremtid og som et strategisk redskab til at forme nye vidensrum og samfundsmæssige fortællinger.

I dette lys bliver registrering et analytisk prisme, hvorigennem vi kan undersøge centrale spørgsmål om den beskrevne museumspraksis, såsom: Hvordan konstrueres viden gennem registrering? Hvordan bliver genstande gjort søgbare, forståelige og meningsfulde? Og hvordan påvirker registrering vores kollektive forståelse af kulturarv, identitet og historie? Det er disse spørgsmål, der danner fundamentet for analysen i det følgende kapitel.

I analysen vil vi bevæge os fra det teoretiske til det empiriske niveau. Vi vil undersøge, hvordan registrering konkret fungerer som en vidensproducerende praksis, der både reflekterer og former museernes rolle i samfundet. Dette gøres ved at analysere registreringsposten som en ”inskription,”¹³⁷ en materialiseret oversættelse af genstandens betydning, hvor vi søger at afdække hvordan museer gennem registreringsarbejdet skaber nye forbindelser og fortolkninger mellem objekter, mennesker, institutioner og tid. Dermed bliver analysen ikke blot en teknisk gennemgang, men en udforskning af registreringens rolle som aktiv medspiller i konstruktionen af kulturhistorisk viden og som en nøgle til at styrke genstandenes aktørskab.

Redegørelse – analyse – diskussion

Registreringens rolle som vidensproducerende praksis, og hvorfor den er vigtig

Hvorfor laver vi registreringposter? Spørgsmålet virker banalt, men rummer i realiteten kernen i museernes vidensproduktion. Lavpraktisk fordi, at alle statslige og statsanerkendte museer i Danmark skal registrere deres genstande. For de statsanerkendte museer er det et krav at registrere, for at beholde sin statsanerkendelse.¹³⁸ Denne juridiske forpligtelse angiver en minimumsramme, men den beskriver ikke i sig selv noget om registreringens vidensmæssige betydning. Det er almindelig praksis både nationalt og internationalt, og der findes en bred vifte af forskellige standarder for registrering. Det er et emne, der fylder i museernes praksis, men hvorfor registrerer museerne og hvorfor er det vigtigt, at de registrerer deres genstande? I dette afsnit vil vi besvare disse spørgsmål.¹³⁹

¹³⁷ Latour, *Pandora's Hope*, 306-307.

¹³⁸ Slots- og Kulturstyrelsen, ”Gå på opdagelse i museernes samlinger på ny hjemmeside.”

¹³⁹ Government of Canada, “Metadata (data structure standards).”

Først og fremmest rækker begrundelserne ud over ren overholdelse af reglerne. Udover at det for danske statsanerkendte museer er at lovkrav at registrere, så har det også faglige fordele for museerne at registrere deres genstande. Registreringen forstås således, at det er det infrastrukturelle omdrejningspunkt. Dette omdrejningspunkt gør samlingerne synlige, operationelle og delbare på tværs af tid og rum. Vi registrerer på museer, fordi registreringen er en måde, at gøre genstande søgbare på, at redegøre for og have en oversigt over indholdet af samlingerne, at opbevare viden om dem, og at gøre det muligt, at dele viden.¹⁴⁰ Dermed fungerer registreringen som både katalog og arkiv, hvor museerne bruger dem til at dokumentere samlinger, udføre administrative opgaver, skabe struktur i deres samlinger, såsom at inddеле dem i genrer og klassificeringer, men også at kunne holde styr på genstandenes stand.¹⁴¹

Ydermere kommer tillige en basal kognitiv pointe, der nemt kan overses i praksis. Vi registrerer også, fordi det generelt er den eneste måde, vi kan holde styr på alle de genstande der er i samlingen. Ét menneske kan ikke holde styr på så meget information af sig selv, så vi skriver det ned, så man kan finde den information.¹⁴² Registreringens ”overflod” er altså ikke umiddelbart et problem, men en forudsætning for at kunne tænke og agere med store og heterogene samlinger.

I dag er registreringen desuden tæt forbundet med museets eksterne opgave, der indebærer at åbne samlinger til offentligheden. Yderligere, så er en af intentionerne med at registrere generelt, at det skal gøre det lettere at fremvise samlinger for lægpersoner med brugen af offentlige, søgbare databaser, hvor lægpersoner også kan finde genstande i museernes samlinger. Så er det vigtigt for formidlingens skyld, at de er gode.¹⁴³ Denne ambition bryder med et ældre, indadvendt blik på registrering, hvor vi ser, at dette mere eksternt rettede blik specielt har manglet både før i tiden, men til dels stadig mangler. Synet på samlingerne har været meget ”indadvendt”, dvs. at registreringer har været anset som noget, museerne og museumspersonale gjorde brug af. Det fandtes for deres skyld, og skulle ikke tage højde for andre grupper. Dette er noget, man gerne vil gøre op med, fordi det bliver mere og mere almindeligt for samlingerne at være offentligt tilgængelige gennem online databaser, som ofte tager information direkte fra registreringsdatabasen.¹⁴⁴ Netop derfor har offentliggørelsen af den nationale søgeflade særlig vægt, idet dette er også blevet yderligere relevant i dansk kontekst, på grund af

¹⁴⁰ Government of Canada, “Metadata (data structure standards).”

¹⁴¹ Government of Canada, “Metadata (data structure standards).”

¹⁴² Olsrud, *Documenting Museum Objects*, 227.

¹⁴³ Government of Canada, “Metadata (data structure standards).”

¹⁴⁴ Hampshire, *Foreword to Spectrum 5.1*.

offentliggørelsen af Museernes Samlinger. Intentionen, siger de selv, er at både lægpersoner, forskere, virksomheder og skoletjenester skal kunne bruge Museernes Samlinger til at søge genstande frem. De siger også eksplicit, at Museernes Samlinger tager data direkte fra SARA, så det, folk finder når de fremsøger noget, er det info, der er registreret i SARA.¹⁴⁵

Teoretisk oplever vi derfor, at registreringen forstås som en særlig form for inskription. Hvilket betyder, at det bliver relevant at tage fat i Olsrud igen, der argumenterer for, at registreringen er en inskription, efter Latours inskriptioner. Olsrud understreger, at registreringen som inskription er en slags kopi af genstanden, der gør os i stand til at kombinere inskriptioner på kryds og tværs. De bliver transportable på en måde, som en genstand ikke er. Men fordi registreringen er en kopi af genstanden, som i mange henseender er den eneste måde, folk interagerer med genstanden på, så skal registreringen også forstås som en meget direkte kopi af genstanden, i at den bliver en "reproduktion" af genstanden for den, der sidder og læser registreringsposten. Registreringen former den måde, vi forstår og interagerer med genstanden på.¹⁴⁶ Som Latour påpeger med planteprøverne, så bliver prøverne og deres inskriptioner til en genskabelse af skoven. Vi er distancemæssigt og tidsmæssigt langt fra den skov, planterne egentlig kommer fra, men skoven er også lige hér. Vi kan række ud og røre ved den, interagere med den og danne konklusioner om den. Ligesom planteprøverne bragte skoven til museet, så bringer både genstandene og deres inskriptioner fortiden til os. Vi genskaber en del af den. Genskabelsen er aldrig perfekt, det kan den ikke være, men det vi har, er stadig noget værd.¹⁴⁷

Denne genskabelse kan spredes yderligere med brugen af offentlige søgbare databaser, hvor lægpersoner kan finde genstande. Hermed bringes genstandene, eller deres skriftlige oversættelser, også videre til personer der sidder potentielt både geografisk og periodemæssigt langt væk. Ligesom andre, så danner de sig også indtryk og forståelser gennem inskriptionerne online. Dermed er det vigtigt for formidlingens skyld, at inskriptionerne repræsenterer og reproducerer genstandene på god måde.¹⁴⁸ Her udgør nationale og internationale portaler normativt diverse pejlemærker. Denne online tilgængelighed for lægpersoner er et ideal, museerne skal eftersøge, efter flere online museumsregistreringsstandarder. Vi har nu fået den offentlige søgeportal Museernes Samlinger, hvor folk kan gå ind og søge i samlingerne, uden at være

¹⁴⁵ Slots- og Kulturstyrelsen, "Gå på opdagelse i museernes samlinger på ny hjemmeside."

¹⁴⁶ Olsrud, *Documenting Museum Objects*, 225-227; 232-233.

¹⁴⁷ Latour, *Pandora's Hope*, 32-38.

¹⁴⁸ Latour, *Pandora's Hope*, 32-38.

museumpersonale eller professionel af nogen art, som også understreger vigtigheden af gode registreringer i Danmark.¹⁴⁹

Med et analytisk blik, peger dette på to sammenhængende indsigter. For det første er registreringen ikke kun et ”spejl” af samlingen, men en produktiv praksis, der former de fortællinger, relationer og hypoteser, som kan opstå om genstandene. Inskriptionen, som i vores hensigt er lig med registreringen, både muliggør og begrænser viden. For det andet er det, når *Museernes Samlinger* nu eksponerer registreringerne direkte for offentligheden, at kvaliteten af vores poster på mange måder bliver lig med kvaliteten af den viden offentligheden faktisk møder. Her mødes altså formidling og forskning i en fælles form.¹⁵⁰

Vigtigheden af registreringer er kun blevet øget af dette, men dette er ikke noget, der fremstår tydeligt i den nye museumsreform. Som vi kan konkludere, så har registreringsposterne en vigtig rolle i museets vidensproduktion, noget som den nye museumsreform efter skriver sig i dens ordvalg. Men praksis synes ikke at understøtte det, den siger. Med et fokus rettet mod ANT, må vi derfor spørge om de politiske og økonomiske aspekter i netværket faktisk understøtter registreringsarbejdets kapacitet til at skabe robuste inskriptioner, eller om de svækker den. Svaret er afgørende, fordi registreringen i praksis er det sted, hvor genstandens materialitet oversættes til delbar viden.¹⁵¹

Registreringsposten er således ikke blot et administrativt krav. Den kan forstås som et af museets primære vidensarkiver og -producenter. Den gør samlinger søgbare, sammenlignelige og anvendelige, hvorved den dokumenterer bevaring, brug og tilstand. Den oversætter genstande til inskriptioner, der kan cirkulere i forsknings- og formidlingsnetværk og den forbinder museet med offentligheden gennem nationale søgeflader. I denne kontekst bliver kvaliteten af registreringerne således et spørgsmål om epistemologisk robusthed. Kan posten i reglen støtte meningsfulde sammenligninger, konstruere relevante relationer og bære offentlig efterprøvning? Når lovgivning og finansieringsmodeller ikke eksplicit prioriterer dette, opstår en spænding mellem målsætning og praksis, som resten af analysen udfolder.

¹⁴⁹ Slots- og Kulturstyrelsen, ”Gå på opdagelse i museernes samlinger på ny hjemmeside.” Hampshire, *Foreword to Spectrum 5.1*.

Park, *An Actor-Network Perspective*, 244.

¹⁵⁰ Hampshire, *Foreword to Spectrum 5.1*.

¹⁵¹ Law, *ANT and Politics*, 490-491.

Udviklingen af registreringer

SLKS nævner flere steder i deres omtaler om museernes opgaver og kravene herfor, at museerne skal udføre deres opgaver – inklusiv samlingsarbejde – med ”høj faglig kvalitet.” Bl.a. nævnes det i fanen ”Krav og tilsyn” på SLKS’ hjemmeside, på siden, hvor museer kan søge tilskud til internationalt samarbejde og i SLKS’ gennemgang af Kulturministeriet og Udenrigsministeriets samarbejdsaftale for internationalt samarbejde.¹⁵² Denne gentagne betoning af ”høj faglig kvalitet” viser, at der i dag stilles langt større forventninger til museernes praksis end tidligere. Ikke blot som institutioner for bevaring, men som aktører i vidensproduktion, samfundsdialog og kulturpolitik. Samtidig rejser det et centralt spørgsmål: hvad betyder denne kvalitet egentlig i praksis?

Høj faglig kvalitet defineres i det ovenfor andennævnte som ”at aktiviteterne skal kunne understøtte formål” og at ”de udøvende, skabende, eller deltagende kunstnere eller aktører i deres virke er forankret og bliver præsenteret på professionelle platforme.” Den første af disse er ekstremt vag, og den anden virker til at være specifik til ansøgninger til denne pulje, og er ikke tænkt til samlingsarbejde, men i stedet kulturelle projekter.

At definitionerne fremstår så upræcise, er bemærkelsesværdigt. Når museerne pålægges at leve op til et krav om kvalitet, men uden at kriterierne er tydeligt definerede, skabes der en uigennemsigthed, hvor det overlades til den enkelte institution at fortolke og operationalisere begrebet.

At der ikke findes en nærmere definition for, hvad ”høj faglig kvalitet” er i forbindelse med museernes faglige opgaver indenlands, er bemærkelsesværdigt, når det nævnes tydeligt i SLKS’ krav og tilsyn, at ”det er et krav for opgavevaretagelsen, at museerne løser opgaverne med høj faglig kvalitet.” I selve 2025 museumsreformen tilføjes der desuden til museumsloven, at ”Museerne skal varetage opgaverne, som er nævnt i §2, stk. 1 [samlingsudvikling, vidensudvikling og formidling], med høj kvalitet.” i §14, stk. 1, nr. 7, og at ”Kulturministeren [endvidere kan] fastsætte nærmere regler om [...] høj kvalitet efter stk. 1” i §14, stk. 6.¹⁵³ Dette i forhold til museumsloven inden reformen, der ikke nævnte kvalitet noget sted.¹⁵⁴

¹⁵² Slots- og Kulturstyrelsen, ”Krav og tilsyn”

Slots- og Kulturstyrelsen, ”Kulturministeriets og Udenrigsministeriets pulje til internationalt kultursamarbejde.”

Slots- og Kulturstyrelsen, ”Samarbejdsaftalen”

¹⁵³ Kulturministeriet, LBK nr. 1017, §14, stk. 1, nr. 7; §14, stk. 6.

¹⁵⁴ Kulturministeriet, LBK nr. 358.

Denne reform af museumsloven markerer et skift i opfattelsen af museernes rolle, fra at være passive opbevaringssteder for kulturarv til aktive aktører, der forventes at producere viden og relevans. Det understreges yderligere i den bekendtgørelse, der fulgte reformen. Specifikt samlingsudvikling defineres således, i §5, stk. 2:¹⁵⁵

- Museet indsamler genstande, kunstværker, præparater og anden dokumentation inden for sit ansvarsområde.
- Museets indsamling er forskningsbaseret og koordineret med de øvrige statslige og statsanerkendte museer.
- Museet registrerer sin samling og anden dokumentation snarest muligt efter indsamlingen.
- Museets samling har en tilstrækkelig bevaringstilstand.

Selvom disse punkter beskriver museernes opgaver, fremgår det tydeligt, at de ikke i sig selv udgør en egentlig definition af kvalitet. Snarere fungerer de som generelle rammer, der mangler præcise målbare kriterier. Det efterlader et væsentligt spørgsmål: hvordan skal museerne kunne vurderes på kvalitet, hvis begrebet i praksis ikke er klart defineret?

At styrelsen og ministeriet bruger disse termer – og har indsat dem i loven – må betyde, at der er nogen prioritet her. Men definitionerne, der gives, er meget vage, og er mindre en definition af hvad, kvalitet er, og mere af hvad, museernes opgaver egentlig er. At museerne skal indsamle og registrere er opgaver, de allerede havde. Hvad er anderledes nu, hvor kvalitet er et krav? Hvordan vil styrelsen kontrollere kvalitet, når det ikke er tydeligt, hvad de leder efter? Denne uklarhed har konsekvenser for hele registreringspraksissen. Den skaber forskelle i standarder og forventninger på tværs af museer og gør det vanskeligt at arbejde strategisk med kvalitet som udviklingsparameter. Samtidig fremhæver det nødvendigheden af, at registrerings udvikling forstås i et historisk og strukturelt perspektiv.

Registreringer af høj kvalitet er noget, vi bakker op om. Registreringerne danner grund for alt museumsarbejde med både vidensudvikling og formidling – som også er fastgjort som lovpligtige opgaver. Uden en samling kan man ikke forske eller udstille, og uden en god registrering, kan man ikke tilgå samlingen. Denne grundlæggende pointe udgør kernen i hele det

¹⁵⁵ Kulturministeriet, *BEK nr. 1745*, §5, stk. 2, nr. 1-4.

museale arbejde. Registreringen er ikke blot en teknisk opgave, men det fundament, som al efterfølgende forskning, formidling og bevaring hviler på.

Fra bøger til databaser

De tidligste museumsregistreringer var i bøger, ikke ulig dem, der bruges til bogholderi, hvori genstande blev kort beskrevet og tildelt basisinformationer, der var nødvendige for at identificere genstanden. Registreringerne overgik efter noget tid til kartotekskort, hvor hver genstand nu havde sit eget kort, så man lettere kunne sammenligne og kombinere genstande, og hvor det også blev mere almindeligt at tilknytte et billede af genstanden for at tillade lettere identifikation. Begge disse former for registrering havde til fælles, at de ikke var tilgængelige for udefrakommende – eller hvis de var, skulle man lave en aftale, så man kunne møde op på museet og se samlingen for sig selv. Dette ændrede sig med udviklingen af internettet og udbredelsen af personlige computere, hvorigennem vi nu registrerer genstande direkte ind i databaser, der – givet den rette infrastruktur – kan tilgås af alle, og eftersom der ikke længere er en fysisk begrænsning for mængden af informationer, man kan registrere om en genstand, kan disse digitale registreringer også indeholde langt flere detaljer.¹⁵⁶

Denne historiske udvikling illustrerer et vigtigt skifte fra at være interne værktøjer til samlingsstyring, er registreringer blevet en del af museernes offentlige rolle og vidensproduktion. Med digitaliseringen er registreringen således ikke længere blot et administrativt krav, men en ressource for forskning, læring og borgerinddragelse.

Teknologien har også ændret sig, siden vi først begyndte at registrere digitalt. I Danmark er det relevant, når vi snakker om det nuværende system, vi registrerer i (SARA), at redegøre for forskellene mellem det system, og det, der kom før: Regin. Ligesom vi er blevet mere detaljeret i overgangen fra bog til kort til database, er vi også blevet mere detaljerede i overgangen fra Regin til SARA. Hermed er der informationer, der ikke nødvendigvis er registreret i Regin, der nu kan, og endda bør, registreres i SARA. Regin er nu nedlagt, men vi har fortsat adgang til brugervejledningen dertil, hvor vi kan se, at der var langt færre informationer med dedikerede felter, end der nu er i SARA, og at nogle af de felter, der nu er betegnet som minimumskrav for registrering i SARA, ikke havde tilsvarende felter i Regin.¹⁵⁷ Når genstande

¹⁵⁶ Olsrud, *Documenting Museum Objects*, 230; 232-234.

¹⁵⁷ Brøgger et al, *Regin brugervejledning*, 20-22.
Slots- og Kulturstyrelsen, *Vejledning*, 4-5.

så overføres fra Regin, mangler disse informationer, hvilket fører til registreringer af svingende kvalitet mellem ældre og nyere af slagsen.

Vi kan selvfølgelig ikke gå tilbage i tiden og ændre registreringspraksis i Regin, men det er værd at være opmærksom på den ekstra arbejdsbyrde der findes, i form af opdateringer af ældre registreringer, for at disse kan være af lignende kvalitet med de nyere.

Det er svært nu at tilgå information om Regin, men vi ved fra samtaler med andre museumsfaglige, der har oplevet registrering i Regin, samt ved at se registreringer i SARA, der er overført direkte fra Regin, at en genstands beskrivelse og proveniens oftest blev skrevet sammen i genstandens beskrivelsesfelt. Det eneste felt, der i Regin fandtes til at beskrive proveniens, var for hele sagen.¹⁵⁸ Dermed, hvis en genstand havde sin egen proveniens, måtte dette tilføjes i genstandsbeskrivelsen. Nu, hvor genstande kan tildeles deres egen proveniens i SARA, kan det være besværligt at adskille disse, og nogle genstandes beskrivelser kan være forkortede for at gøre plads til en længere proveniens. Det ser vi eksempelvis i en af vores cases, som vi vil analysere senere, netop vores case fra RAGNAROCK.

Overgangen fra Regin til SARA markerer endnu et paradigmeskifte. Nemlig at registreringen bliver mere detaljeret, men også mere kompleks. Samtidig peger forskellene på en vigtig pointe; at historiske data og tidligere registreringer kan være utilstrækkelige, og at det kræver betydelig indsats at bringe dem op til nutidig standard.

Udviklingen af registreringspraksis viser med al tydelighed, hvordan en teknisk og administrativ funktion gradvist er blevet et strategisk og epistemologisk omdrejningspunkt for museernes virke. Fra simple håndskrevne inventarlistes til omfattende digitale databaser er registreringens rolle vokset i takt med museernes institutionelle selvforståelse og samfundsmæssige forventninger. Som beskrevet, har det gjort registreringen til en nøgle, ikke blot for adgang og bevaring, men for konstruktionen af viden, for forskningsproduktion og for formidlingen af kulturarv.

Samtidig fremkommer der i analysen en grundlæggende spænding mellem ambition og realitet. På den ene side stiller lovgivning, strategier og politikkers krav om ”høj faglig kvalitet”. På den anden side er denne kvalitet aldrig klart defineret, hvilket skaber usikkerhed og variation i praksis. Den spænding der her fremkommer, bør ikke kun forstås som en udfordring, men også som en anledning til refleksion. Hvis registreringen er central for museets faglige

¹⁵⁸ Brøgger et al, *Regin brugervejledning*, 20.

legitimitet, må kvalitet også forstås som mere end formelle krav. Den må ses som en praksis, der udvikler sig i krydsfeltet mellem historiske begrænsninger, teknologiske muligheder og samfundets forventninger.

Dermed ser vi at registreringen ikke blot er et værktøj, men en indikator på museets modenhed og relevans. Dens udvikling viser, hvordan museet i stigende grad fungerer som et vidensproducerende og meningsskabende rum. Og hvordan registreringens kvalitet i sidste ende afspejler museets evne til at forbinde fortidens arv med nutidens behov og fremtidens muligheder. Det er i denne refleksive forståelse at registreringens strategiske potentiale for alvor kommer til syne, som både fundament og fremtid for museernes rolle i samfundet.

Når vi ser på denne udvikling i lyset af museumsreformen, bliver det tydeligt, at de politiske formuleringer om ”høj faglig kvalitet” ikke nødvendigvis manifesterer sig i praksis. Kulturministeriet tilskriver sig ganske vist samlingsarbejdets vigtighed verbalt, men som Law minder os om i sin læsning af ANT, er intet givet, åbenlyst eller naturligt i et netværk.¹⁵⁹ At ministeriet anerkender samlingsarbejdet som centralt, betyder ikke, at det reelt prioriteres som sådan i praksis.

Særligt tydeligt bliver dette, når vi ser på, hvordan samlingsudviklingen er indlejret i den nye museumsreform. Samlingsarbejdet er her blevet en del af museernes grundtilskud, men incitamenterne ligger et helt andet sted. Museerne kan nemlig få flere penge baseret på besøgstal og mængden af fagfællebedømte publikationer, mens hverken samlingsudvikling eller registreringsarbejde belønnes direkte. Kulturministeriet skriver i *Museumsreform: En generationsinvestering i vores fælles fortælling*, at ”vidensudvikling er mere og andet end fagfællebedømt forskning [...] Generel vidensudvikling, f.eks undersøgelser, analyser [...] er en vigtig del af museets arbejde,” men reformens struktur afspejler ikke denne forståelse.¹⁶⁰

Dermed opstår en grundlæggende paradoksal situation, hvor museerne på papiret forventes at løfte deres samlingsarbejde og registreringspraksis til et niveau af ”høj faglig kvalitet.” I stedet ser vi i realiteten, at det styres af økonomiske mekanismer, der favoriserer publikumsrettede aktiviteter. Helena Robinson peger tilsvarende på, at museernes ressourcer i stigende grad bruges på udadvendte initiativer, der kan synliggøres og markedsføres. Altså med

¹⁵⁹ Law, *ANT and Politics*, 490–491.

¹⁶⁰ Kulturministeriet, ”Museumsreform,” 1–6.

et særligt fokus på midlertidige udstillinger, events og branding, frem for på de interne, vidensproducerende processer, der netop udgør kernen i samlingsarbejdet.¹⁶¹

Gennem denne refleksion bliver det klart, at reformen i sin nuværende udformning ikke blot efterlader begrebet ”høj faglig kvalitet” ubestemt, men også risikerer at underminere det i praksis. ANT’s pointe om, at magt og betydning opstår gennem netværkets relationer, er her særligt relevant. Dette ser vi, når ressourcer, belønningssystemer og institutionelle strukturer ikke understøtter samlingsarbejdet, så svækkes også de aktørrelationer, der kunne styrke genstandenes tilstedeværelse i museernes viden- og formidlingspraksis.

Overgangen fra Regin til SARA markerer ikke blot et teknologisk skifte, men i særdeleshed også en bevægelse fra det håndgribelige til det systemiske. Altså fra kort og håndskrevne beskrivelser til digitaliserede netværk af data. Men når de økonomiske og politiske relationer i netværket ikke understøtter denne bevægelse, opstår en spænding mellem teknologiens potentiale og institutionens virkelighed.

Med udgangspunkt i et analytisk perspektiv, kan vi derfor konkludere at mens reformen og den tilhørende lovgivning på overfladen signalerer en styrkelse af museernes faglighed, fører dens underliggende struktur paradoksalt nok til en svækkelse af samlingernes aktørskab. Genstandenes epistemologiske potentiale reduceres, når de primært bruges som midler til formidling frem for som kilder til viden, hvor registreringsposterne skal laves hurtigt, og man ikke genbesøger dem. Hermed bliver reformen (i ANT-forstand) en aktør, der transformerer museernes netværk, men ikke nødvendigvis i retning af den ”høje faglige kvalitet”, den selv foreskriver.¹⁶²

Redegørelse for SARA

Siden den erstattede Regin i 2019 har SARA været det officielle medie for genstandsregistrering i Danmark.¹⁶³ SARA – en forkortelse for SAMlingsRegistrering og Analyse – er som både database og registreringsværktøj obligatorisk for statsanerkendte kulturhistoriske og kunstmuseer, efter SLKS’ reglement.¹⁶⁴

De fleste af årsagerne til, at SARA blev udviklet, kan opsummeres som en effektivisering af registreringsarbejdet. SARA skulle samle museernes registreringer i en fælles database,

¹⁶¹ Robinson, *Interpreting Objects*, 68.

¹⁶² Hampshire, *Foreword to Spectrum 5.1*.

¹⁶³ Gammel Estrup, ”Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum,” 14.

¹⁶⁴ Slots- og Kulturstyrelsen, *Vejledning*, 1; 3.

samle processerne, der hører til indsamling, registrering, udstilling, lån og udskillelse, samt samle informationerne om én samling eller én genstand på en mere intuitiv måde end før.¹⁶⁵ SARA blev lavet og opretholdes af firmaet Axiell Collections, der er en samling af virksomheder i Nordeuropa, der laver teknologi til skoler, biblioteker, museer, m.m.¹⁶⁶

I den fortsatte udvikling af SARA arbejder Axiell Collections naturligvis tæt sammen med SLKS, der står for at håndhæve museumsloven gennem databasen. Kulturhistoriske og kunstmuseer er forpligtiget til at registrere deres genstande, dokumentation og arkivalier i SARA, og her finder man også en fane med størstedelen af de informationer, man per lov skal registrere, kendt som minimumskrav. Disse er for kulturhistoriske museer som følger: Objekt-nummer, titel eller betegnelse, beskrivelse, mål, materiale, datering eller periode, registrant-gruppe eller typeklassifikation, ophavsmand, accessionsoplysninger, fundoplysninger og proveniensoplysninger. Her ønsker vi at specificere, at feltet 'beskrivelse' kun kræver "*en beskrivelse af objektets fysiske udseende*."¹⁶⁷

Eftersom SARA på denne måde er central for både museerne og SLKS, er den også tænkt med i lovgivningen og retningslinjerne omkring museerne.¹⁶⁸ I kraft af SARA's centralitet, især når det kommer til håndhævelsen af SLKS' minimumskrav, er SARA således ikke blot et IT-system, men repræsenterer en bestemt forståelse af, hvad er relevant, vigtigt og nødvendigt at vide om en museumsgenstand.

Nu, hvor vi har gennemgået baggrunden for SARA, vil vi forklare hvem, SARA bruges af, eftersom det er vigtigt at tænke læseren med, når man skriver enhver tekst - også en registreringspost. For det første bruges SARA som sagt af museumsfaglige i deres arbejde med samlinger, hvor brugen af SARA er gennemgående i hele processen. SARA har infrastruktur til at bruges i arbejdet med dokumentation, indsamling, registrering, udstilling, lån og udskillelse. Dette er for de sidste tre muligt gennem specifikke felter og endda hele faner dedikeret til hver af disse opgaver. Specifikt ift. lån af genstande er dette især brugbart i SARA's mission om at facilitere musealt samarbejde, hvilket kun er muligt grundet SARA's funktion som fælles database for museerne.¹⁶⁹

¹⁶⁵ Pedersen, *Vejledning til Axiell Collections*, 1.

Axiell, *Vejledning til AXIELL COLLECTIONS*, 2.

¹⁶⁶ Axiell, "Vores historie."

¹⁶⁷ Slots- og Kulturstyrelsen, *Vejledning*, 3-5.

¹⁶⁸ Eksempelvis Slots- og Kulturstyrelsen, "Krav og Tilsyn."

¹⁶⁹ Pedersen, *Vejledning til Axiell Collections*, 43-45; 47-48; 23-26; 67; 52.

Det er dog ikke kun museumsarbejdere, SARA ønsker at henvende sig til. Der står i SLKS' retningslinjer for museerne, at deres samlinger skal være offentligt tilgængelige og søgbare. Siden indførelsen af SARA har Axiell arbejdet på en offentlig brugerflade, der skulle gøre det muligt for alle, at tilgå samlingsregistreringer. Denne brugerflade er for nyligt blevet offentliggjort i form af hjemmesiden Museernes Samlinger, der henter data direkte fra SARA, hvori man under registreringen af genstande aktivt skal vælge, at det pågældende felt kan tilgås af alle.¹⁷⁰ I selve SARA er nogle felter desuden aldrig tilgængelige for andre end det indehavende museums personale, navnlig økonomiske og forsikringsmæssige informationer, samt person- og virksomhedsoplysninger.¹⁷¹ I mellemtiden har der dog ikke været nogen offentlig søgbar database for de danske museer, med mindre det enkelte museum havde sin samling tilgængelig på sin hjemmeside, hvilket er i strid med selve SLKS' krav for registreringer. Heri står der nævnt specifikt, at "*museets registrering skal være tilgængelig for offentligheden*," hvilket også er standard i vores nabolande, hvor f.eks Norge og Sverige deler databasen DigitaltMuseum.¹⁷²

Når vi nu kigger på SARA i et bredere teoretisk perspektiv, viser den sig også som en aktør i det museale netværk. I ANT's optik vurderer vi SARA som et centralt knudepunkt, der forbinder mennesker, genstande, institutioner og viden. Systemet skaber ikke blot adgang til data. Det former netop også vores forståelse af, hvad der er vigtigt at vide, hvordan genstande skal beskrives, og hvordan vi dokumenterer dem.¹⁷³ Samtidig er SARA en oversætter af materialitet, hvor den omdanner fysiske objekter til digitale repræsentationer. Hermed muliggøres nye former for aktørskab, hvor genstandene kan indgå i forskningsprojekter, udstillinger, databaser og offentlige samtaler langt ud over museets grænser og restriktioner.¹⁷⁴

Vi ser dog også, at der kan være særlige udfordringer ved SARA. Fordi SARA er lavet til både at indeholde registreringer fra kunstmuseer og kulturhistoriske museer, findes der felter og endda hele faner, der ikke er relevante for det arbejde, man udfører, uanset hvilken type museum, man er tilknyttet. Dette skaber en grundlæggende udfordring i brugen af systemet, fordi det ikke er skræddersyet til de konkrete behov, der opstår i forskellige faglige kontekster. Derudover kan man ikke kollapse faner, der er irrelevante for den gældende genstand, man er i færd med at registrere, hvilket gør, at man skal rulle forbi disse felter, for at nå til det, man

¹⁷⁰ Slots- og Kulturstyrelsen, "Gå på opdagelse i museernes samlinger på ny hjemmeside."

¹⁷¹ Pedersen, *Vejledning til Axiell Collections*, 16.

¹⁷² Slots- og Kulturstyrelsen, *Vejledning*, 2.

¹⁷³ Law, *ANT and Politics*, 492-496.

¹⁷⁴ Park, *Actor-Network Perspectives*, 243-245.

egentlig ønsker at tilgå. Denne tekniske detalje lyder måske banal, men i praksis har den væsentlige konsekvenser for arbejdsgangen og kan bremse effektiviteten, især i institutioner med mange registreringer eller begrænsede ressourcer.¹⁷⁵

De førnævnte problemer er i sig selv ikke slemme, når man forstår at bruge SARA, men det bevirker, at SARA for nyttilkommende kan virke svært overskuelig, eller endda overvældende, grundet den store mængde af felter. Det er især en udfordring i forbindelse med oplæring af nye registranter eller frivillige, som ofte er en integreret del af det danske museumsarbejde. Her bliver SARA ikke blot et værktøj, men en barriere, som kræver et vist niveau af teknisk og faglig fortrolighed for overhovedet at kunne anvendes korrekt. Men det er ikke kun en udfordring for dem, der er nye i systemet. Dem, der har erfaring med SARA, synes stadig, at det er en besværlig proces og noget, man konstant skal holde ved lige for at kunne udføre sine opgaver.¹⁷⁶

Der er endvidere også problemer, der går videre end SARA. De kategorier, man skal sortere sine genstande ind i, er universelle, hvilket fører til en bedre ensartethed, men også gør det sværere at registrere genstande, der ikke passer ind i én bestemt kategori. Vi kan påpege to illustrerende eksempler af genstande fra vores cases, 02517X0001 og 02517X0004 fra museet KØN. Her ser vi, at den førstnævnte er tildelt to kategorier: ”Hele dragter (mandsdragt)” og ”Hele dragter (kvindedragt)” og at den sidstnævnte ligeledes er tildelt ”Ben- og fodbeklædning (mandsdragt)” og ”Ben- og fodbeklædning (kvindedragt).” Når institutioner, der arbejder med normkritik, er nødt til at operere inden for sådanne dikotomier, undermineres selve formålet med registreringen, hvilket er at producere viden, der er følsom over for kontekst, social kompleksitet og kulturelle forandringer. Dette problem viser sig særligt tydeligt i forhold til genstande, der relaterer sig til køn, identitet og ikke-binære kategorier. Altså områder, hvor et fastlåst sprog kan virke både reduktionistisk og meningsforvrængende.

Alle førnævnte mangler er også i kombination med, at 2025 museumsreformen ikke giver tilskud på basis af samlingsarbejde. Dette kan risikere at føre til, at kun minimumskravene bliver udfyldt - især, hvis personen, der laver registreringsposten, ikke er fortrolig med brugen af SARA og finder det overvældende. Ressourcepresset betyder i praksis, at mange registreringer ikke bliver tilstrækkeligt detaljerede, og at den rige kontekstualisering, der kunne styrke genstandenes aktørskab og forskningspotentiale, udebliver. Museerne er, grundet de nye

¹⁷⁵ Slots- og Kulturstyrelsen, *Brugertilfredshedsundersøgelse af SARA*, 1; 4; 19.

¹⁷⁶ Slots- og Kulturstyrelsen, *Brugertilfredshedsundersøgelse af SARA*, 5; 23.

incitamentskrav, ikke opfordrede til at tildele samlingsudvikling ressourcer, der muliggør detaljerede og veludviklede registreringsposter. Dette til trods, at det i manualen for SARA nævnes tydeligt, at det er vigtigt for en veludført, god registrering, at der inddrages mere end blot minimumskravene: ”*Vejledningen vil i denne anledning pointere at udfyldelsen af minimumsregistreringen ikke er ensbetydende med en god og gennemgribende registrering. [...] Langt hen ad vejen skal de andre faner ligeledes tages i brug før ens registrering er veludført, disse må altså ikke blive glemt.*”¹⁷⁷

Endelig er der en mere strukturel udfordring i, at problemerne i SARA videreføres direkte til Museernes Samlinger, hvor brugernes oplevelse af søgbarhed og sammenhæng hæmmes af de samme begrænsninger, som registranterne kæmper med. Når felter i SARA er overfyldte, kategorierne upræcise og registreringerne reduceret til minimum, må vi jo også antage, at det bliver vanskeligt for forskere, undervisere og borgere at navigere i. Mulighederne for at udnytte det store potentiale, som de danske museers samlinger reelt repræsenterer, forsvinder. Hermed bliver både genstandenes og registreringernes aktørskab og mulige agens stærkt indsnævret.

Set gennem et ANT-perspektiv bliver det tydeligt, at SARA også en aktør, der aktivt former de relationer og handlinger, som udspiller sig i museernes arbejde. Systemets design, med sine mange felter, sine universelle kategorier og sin manglende fleksibilitet, skaber et bestemt handlingsrum. Dette handlingsrum både muliggør og begrænser, hvordan genstande kan forstås, beskrives og anvendes. Vi ser altså, at SARA medproducerer den viden, der genereres om samlingerne, og således også direkte påvirker, hvordan genstandenes aktørskab kan udfolde sig i praksis.¹⁷⁸

Når registreringsarbejdet reduceres til en opfyldelse af minimumskrav, mener vi, at genstandenes potentiale som aktive medspillere i historiske og kulturelle netværk bliver svækket. De bliver tavse objekter i databasen snarere end meningsskabende aktører. Samtidig viser dette, at selve strukturen i SARA risikerer at indlejre bestemte antagelser. Dette er eksempelvis binære køns kategorier i registreringerne, som derved videreføres og reproducere i forskningen og formidlingen.¹⁷⁹

¹⁷⁷ Pedersen, *Vejledning til Axiell Collections*, 19. (Kursiv fra original tekst.)

¹⁷⁸ Law, *ANT and Politics*, 492-496.

¹⁷⁹ Watts, *Queer Lives in Archives*, 106-107; 109.

KØN, Genstand 2517X0001; 2517X0004.

Park, *An Actor-Network Perspective*, 244-245.

Hvis vi forstår registrering som en del af et større netværk af aktører, hvor genstande, mennesker, databaser, kategorier og praksisser indgår i gensidige changerende relationer, bliver det tydeligt, at en reform af SARA ikke kun handler om teknisk effektivitet. Den handler også om at skabe betingelser for en mere nuanceret og reflekteret viden, stærkere genstandsaktørskab og dybere forståelser af materialitetens rolle i kulturhistorien. Kun ved at adressere disse strukturelle problemer kan SARA bevæge sig fra i nogle henseender at være en administrativ barriere, til at blive en yderligere aktiv medskaber af det museale videnslandskab. For herved kan den bidrage til at besvare denne del af vores problemformulering: Hvordan kan registrering styrke genstandenes aktørskab?

Hvad er en registrering af høj faglig kvalitet?

Registreringsinfo i sig selv er sparsomt, men der findes meget om hvilke informationer, man gerne skal have når man indsamler. Dette bliver i mange tilfælde til registreringsposten i sig selv. Det er bemærkelsesværdigt, at selvom registrering udgør et centralt omdrejningspunkt i museernes praksis, eksisterer der kun få egentlige definitioner af, hvad en registrering af høj faglig kvalitet er. I stedet findes der en række retningslinjer og standarder, der indirekte definerer kvalitet gennem krav til indhold, struktur og formål. Denne mangel på eksplicite definitioner afspejler en bredere museologisk tendens, hvor registrering ofte betragtes som et teknisk værktøj og praksis. Det betyder, at vi må lede efter forståelsen af kvalitet i de standarder, der har formet registreringsarbejdet, og selvfølgelig også i de principper, der ligger bag dem.

De mest udbredte standarder, der danner ramme for registreringspraksis i dag, er udviklet på både internationalt og nationalt niveau, og de er udtryk for en bestræbelse på at samle og formalisere idéen om, hvad en god registreringspraksis er, i et globalt felt. Blandt de vigtigste er SPECTRUM, der siden 1970'erne har været en af de mest anvendte retningslinjer for museal dokumentation,¹⁸⁰ samt *International Guidelines for Museum Object Information: The CIDOC Information Categories* (1995). Disse har fungeret som et globalt referencepunkt for, hvilke oplysninger, en registrering bør indeholde. Hertil kommer også de standarder, der udvikles inden for arkivverdenen, som, selvom de er udviklet til et andet felt, har haft betydelig indflydelse på museumsregistreringernes udvikling.

SPECTRUM er den engelske registreringsstandard for samlinger og museer, men den bruges også i andre lande. En af SPECTRUM's primære målsætninger er at fremme

¹⁸⁰ Collections Trust, "What We Do."

sammenhæng i samlingerne mellem forskellige museer, så data fremstår nogenlunde ensartet.¹⁸¹ Denne standardisering er ikke blot et teknisk anliggende. Den afspejler også en ambition om at skabe strukturel kompatibilitet på tværs af institutioner. Dermed fremmes samarbejde, forskningsmuligheder og brugervenlighed. Som vi forstår dette, betyder det at kvalitet her ikke kun handler om den enkelte registrerings præcision, men også om dens potentiale for at indgå i et større netværk af viden.

SPECTRUM fremhæver desuden, at viden om samlingerne skal være nemt tilgængelig for den bredere befolkning.¹⁸² Denne særlige orientering mod tilgængelighed flytter fokus fra registrering som intern faglig praksis, til registrering som en social infrastruktur. Den understreger, at registreringens kvalitet også afhænger af, i hvilket omfang den åbner samlingerne for forskellige typer brugere. Dette kan være alt fra forskere og formidlere til skoleelever og borgere. Hermed ser vi, at der skabes nye forbindelser mellem mennesker, materialitet og viden. Her ligger der således et væsentligt aktørperspektiv i ANT-forstand. Også som tidligere beskrevet, bliver registreringen ikke blot et resultat af menneskelig intention, men også en aktiv medproducent af relationer og meningsdannelser i netværket. I nogle henseender kan publikum også selv være vigtige aktører i dette netværk, fordi de evt. kan have yderligere viden om genstanden, som museumspersonalet ikke besidder.¹⁸³

International Guidelines for Museum Object Information: The CIDOC Information Categories (1995) pointerer og argumenterer tilsvarende for søgbarhed mellem institutioner ved hjælp af kontrollerede terminologier til *object names*.¹⁸⁴ Dette peger på en anden dimension af kvalitet, der kan anskues således, at en registrering ikke alene skal indeholde de rette oplysninger. Den skal også organiseres på en måde, der muliggør sammenlignelighed og interaktion mellem forskellige institutioner. Når terminologier kontrolleres, skabes der struktur i data.

Arkivernes registreringsstandarder har som mål at samle idéer om registreringspraksisser til én samlet praksis, arkivarer kan tage inspiration fra i deres arbejde. De er generelt lavet bevidst til at være fleksible, så man kan kombinere dem med hinanden, især da der findes standarder på både det internationale, nationale, og institutionelle niveau, samt så man kan bruge sin egen professionelle vurdering fra sag til sag.^{185 186} Moderne standarder, såsom DACS

¹⁸¹ Collections Trust, "What We Do."

¹⁸² Hampshire, *Foreword to Spectrum 5.1*.

¹⁸³ Park, *An Actor-Network Perspective*, 244.

¹⁸⁴ International Council of Museums, *International Guidelines for Museum Object Information*, 21-22.

¹⁸⁵ Society of American Archivists, *Describing Archives: A Content Standard*, Preface.

¹⁸⁶ International Council on Archives, *ISDF*, 7; 12.

og ISDF, opdateres løbende, i takt med at idéen om, hvad en god registrering er, ændrer sig. Eksempelvis ligger DACS på den offentligt tilgængelige database GitHub, hvor SAA, der står bag standarden, let kan lave små ændringer, samt tilgå tidligere versioner af standarden. Denne fleksibilitet er afgørende, eftersom registreringer aldrig foregår i et vakuum. De formes af institutionelle rammer, kulturelle kontekster og teknologiske forudsætninger. Netop derfor ser vi, at standarderne også må være dynamiske og justerbare.

I DACS gives en grundlæggende definition af, hvad SAA forstår ved en registrering af høj kvalitet: *”Good archival description cannot just depict the physical and intellectual characteristics of documents. It must communicate how the accumulation of documents in a collection represents and provides evidence of the major functions of an organization or individual. This contextual description is key to meaning making and gives users the tools necessary to effectively evaluate the value of records as evidence and information.”*¹⁸⁷ Denne definition er interessant, fordi den flytter fokus fra selve objektets karakteristika til dets kontekstuelle betydning. En god registrering er ikke blot en registrering af, *hvad* et objekt er, men også *hvorfor* det eksisterer, *hvordan* det indgår i større sammenhænge, og *hvad* det fortæller os om de strukturer og praksisser, der har formet det.

Dermed er et krav for en god registrering, at den indeholder informationer, der ikke er til stede i selve arkivaliet – dette vil oftest være i form af proveniens. Målet med en god registrering er, at brugeren kan forstå et arkivalie med alt den kontekst, der følger med, uden at de behøver en guide eller anden hjælp. Det skal være muligt at forstå et arkivalie ud fra arkivaliet i sig selv.¹⁸⁸ Gennem DACS gøres dette muligt ved brug af deres model af, at beskrive records, aktører, handlinger og forhold, hvorved hoveddelen af et arkivalies kontekst vil være dækket mellem de fire.¹⁸⁹

Denne forståelse afspejler en bredere bevægelse væk fra en rent fysisk og deskriptiv registrering mod en dybere, fortolkende praksis. Det samme ser vi i ISDF, hvor formålet med registrering defineres som: *”The creation of an accurate representation of a unit of description and its component parts, if any, by capturing, analyzing, organizing and recording information that serves to identify, manage, locate and explain archival materials and the context and records systems which produced them. This term also describes the product of the*

¹⁸⁷ Society of American Archivists, *Describing Archives: A Content Standard*, Statement of Principles.

¹⁸⁸ Society of American Archivists, *Describing Archives: A Content Standard*, Statement of Principles.

¹⁸⁹ Society of American Archivists, *Describing Archives: A Content Standard*, Statement of Principles, 4.

process.”¹⁹⁰ Igen er det tydeligt, at registreringens værdi ligger i dens evne til at skabe sammenhæng og kontekst, snarere end at den kun gengiver eksisterende fakta.

Et centralt spørgsmål i denne sammenhæng er, hvordan vi forstår forholdet mellem dokumentation og registrering. Er de ét og det samme, eller er de to forskellige ting? Vi vil argumentere for, at det er to forskellige ting, der dog relaterer sig til hinanden. Registrering kan ikke forekomme uden dokumentation, og kvaliteten af registreringen er i mange hensigter afhængig af kvaliteten af dokumentationen. Dokumentationen kan forstås som det empiriske grundlag – altså det materiale, der samles, analyseres og tolkes på – mens registreringen er den syntetiserede repræsentation af denne viden. Det betyder, at en registrerings kvalitet aldrig kan overstige kvaliteten af den dokumentation, den bygger på. Samtidig bliver registreringen det sted, hvor dokumentationen transformeres til en form, der kan bruges, deles og forstås af både fagfolk og offentligheden.¹⁹¹

Denne udvikling hænger tæt sammen med museernes ændrede rolle i samfundet. Formål hidtil var, at man skulle kunne genkende genstande ud fra beskrivelser – nu er det standard at inkludere billeder, så hvad kan registreringerne mere? En registrering skal i dag ikke blot identificere en genstand. Den skal også give brugeren mulighed for at forstå dens oprindelse, kontekst, betydning og potentiale for videre forskning og/eller formidling. Den skal være et værktøj til både intern forvaltning og ekstern vidensdeling. Den skal blive en bro mellem genstandens materialitet og dens kulturelle betydning.¹⁹²

Når vi så ser registrering som en meningsskabende proces, bliver det tydeligt for os, at arbejdet med standarder, kontekst og dokumentation ikke blot er tekniske spørgsmål. Registreringer bestemmer, hvilke fortællinger der kan fortælles, hvilke relationer kan etableres, og hvilke former for viden kan produceres. Det betyder også, at spørgsmålet om kvalitet må forstås langt bredere end som udelukkende overholdelse af nogle minimumskrav. En registrering af høj faglig kvalitet må vi forstå som en, der åbner genstanden mod verden. Som forskningsobjekt, som kulturelt vidnesbyrd, som formidlingsredskab og som aktør i nye sociale og historiske sammenhænge.¹⁹³

¹⁹⁰ International Council on Archives, *ISDF*, 10.

¹⁹¹ Russell & Winkworth, *Significance 2.0*, 4; 10; 13.

¹⁹² Pedersen, *Vejledning til Axiell Collections*, 30; 46.

Park, *An Actor-Network Perspective*, 244.

¹⁹³ Park, *An Actor-Network Perspective*, 244.

Afslutningsvis kan vi konkludere, at en registrering af høj faglig kvalitet ikke er et statisk og stillestående produkt, men derimod en dynamisk proces. Den kræver faglig dømmekraft, kontekstualisering og refleksion. Den trækker på dokumentation, teori og institutionel praksis og den udvikler sig i takt med museernes rolle i samfundet. Dermed udgør registreringen et knudepunkt i museets arbejde, og er ikke blot et teknisk værktøj. I stedet ses den som det sted, hvor genstandens materielle tilstedeværelse oversættes til betydning. Det er her, ANT's forståelse af netværk mellem aktører og materialitet møder museernes praksis, og det er her, at genstandenes aktørskab enten styrkes eller svækkes. Set i dette lys er det ikke nok at spørge, om registreringen lever op til formelle krav, vi må også spørge, om den bidrager til at skabe ny viden, nye forbindelser og nye former for mening.¹⁹⁴

Set i lyset af vores indføring og forståelse af ANT og inskriptioner, bliver registreringen dermed ikke kun et redskab til at beskrive genstande, men ligeledes et knudepunkt, hvor materialitet oversættes til relationer, og hvor genstande får mulighed for at virke som aktører i større sociale, kulturelle og videnskæssige sammenhænge.¹⁹⁵

Med denne forståelse in mente, bliver registrering af høj faglig kvalitet en praksis, der ikke alene dokumenterer, men også transformerer. Den skaber forbindelser mellem institutioner, brugere og objekter, åbner nye former for adgang til viden og sætter museet i spil som aktiv medproducent i det kulturelle og samfundsmæssige netværk.¹⁹⁶ Vi mener således, at registrering ikke blot bliver et administrativt krav, men i lige så høj grad en afgørende del af museets vidensproduktion og en nøgle til at besvare dette speciales problemformulering: hvordan museale praksisser kan forstås som aktører i komplekse netværk, hvor materialitet og menneskelig erkendelse gensidigt påvirker hinanden.

Fokus i museums- kontra arkivregistreringer

Når vi inddrager arkiverne i diskussioner om museumspraksis, er det vigtigt at have in mente, på hvilke måder felterne er forskellige fra hinanden. For selvfølgelig er det langt fra alt arkivpraksis, der kan bruges i museerne, og det der kan, må man adaptere til museernes praksis. I dette afsnit vil vi først redegøre for dette, efterfulgt af vores forslag til, hvilke arkivpraksisser kan adapteres til museumspraksis, og hvorfor disse ville være gavnlige for museerne.

¹⁹⁴ Park, *An Actor-Network Perspective*, 244.

¹⁹⁵ Park, *An Actor-Network Perspective*, 244.

¹⁹⁶ Park, *An Actor-Network Perspective*, 244.

Forskellene mellem dem

Arkiverne udgør for det første en anden rolle i samfundet end museerne, og deres samlinger bruges dermed på en anden måde, og er rettet mod andre målgrupper. Som institutioner er arkivers formål at yde en service ved at lade personer tilgå arkivets samlinger. Til forskel fra museerne er disse personer ikke kun interne brugere; i stedet er arkiverne også tænkt til at skulle benyttes af udefrakommende, inklusive lægpersoner. Selvfølgelig bruges arkiverne også af arkivarer og forskere, men selv her er man nødt til at have in mente, at disse kan være personer, der er professionelt forbundet til det enkelte arkiv.¹⁹⁷ Af denne årsag er søgbarhed og tilgængelighed centralt for arkiverne. Dette faktum udtrykkes tydeligt i utallige artikler, bøger og standarder fra arkivverdenen – der er ingen tvivl om, at arkivers prioritet ligger hos brugerne. Dette reflekteres selvfølgelig i registreringspraksis, hvor formålet med at registrere i stor del er, at arkivalier let kan søges frem.¹⁹⁸

Arkivers grundlæggende fokus på søgbarhed er også grundet en anden faktor, der udgør en hovedforskel mellem museerne og arkiverne: Størrelsen på samlingerne. Som regel er arkivers samlinger langt større end museers, når man taler om mængden af hhv. arkivalier og genstande.¹⁹⁹ Der er mange årsager til dette, såsom papirarkivaliers fysisk mindre størrelse, der tillader opbevaringen af større mængder, eller størrelsen af sager, der i arkiver kan være alt fra en enkelt billedserie til et helt livs forfatterskab og korrespondance, og endda større. På grund af dette er det for arkiverne ofte ikke realistisk at kunne lave detaljerede registreringer af den enkelte genstand, som man gør i museerne. I stedet er standardpraksis at registrere og beskrive opsummerende på sags- og serieniveau. Dette er mere tids- og ressourceeffektivt, hvilket er en stor fordel med denne mængde af materiale, men kommer på bekostning af detaljer.²⁰⁰ Også af denne årsag er det vigtigt at være især opmærksom på søgbarhed, for netop at kompensere for denne mangel på detaljer. For at overkomme dette laver arkiverne også værktøjer, der hjælper til at finde rundt i samlingen, så brugere ikke blot lettere kan få et overblik,

¹⁹⁷ Society of American Archivists, *Describing Archives: A Content Standard*, Statement of Principles.

¹⁹⁸ Society of American Archivists, *Describing Archives: A Content Standard*, Statement of Principles. Carmichael, *Organizing Archival Records*, 2-3.

Direção Geral de Arquivos, *Orientações para a descrição arquivística*, 139.

Justiça Federal, *Manual de descrição documental*, 3.

Velios, *Expressing Materiality in Archival Records*, 199.

¹⁹⁹ National Archives, "National Archives by the Numbers."

The British Museum, "British Museum collection."

²⁰⁰ Bogan, *Bridging the Gap*, 30-31.

men så de kan finde frem til det materiale, de har brug for, trods at de ofte ikke kan søge i det enkelte arkivalies tekst.²⁰¹

Museerne registrerer til gengæld på genstandsniveauet, som bekendt. Dette fungerer netop for museerne, fordi de tidligere faktorer ikke gør sig gældende for dem. De museale genstandsregistreringer bliver lavet med andre museumsprofessionelle, ofte kun det enkelte museums egne arbejdere, in mente. At udefrakommende kan tilgå samlingen, er for museerne sekundært. Derudover bruges registreringsposten for den enkelte genstand også aktivt i museets arbejde med udstilling, konservering, lån, m.m., hvilket gør det nødvendigt at have lettere adgang til detaljer om disse genstande. At registrere på genstandsniveau har selvfølgelig nogle ulemper, såsom at det er ressourcekrævende, men grundet registreringsposternes funktion i museerne, er det en nødvendighed, man ikke bør gå på kompromis med.²⁰²

Standarder, der samler dem

Der er naturligvis aspekter af arkivpraksis, der ikke vil kunne overføres til museerne. Men det eliminerer ikke potentialet for, at felterne med fordel kan lære af hinanden. Der er især tre ting fra arkiverne, der kan være brugbare at hente inspiration fra. Disse er brugen af registreringsstandarder, det førnævnte fokus på søgbarhed og bevidste overvejelser om ordforråd. Den vigtigste af disse er udbredelsen af konkrete registreringsstandarder, både på det internationale og ofte det nationale niveau, der opdateres hyppigt for at reflektere den aktuelle forskning. Disse findes som nævnt i museumsverden på det internationale plan, men arkivstandarderne faciliterer søgbarhed på en måde, vi kan tage inspiration fra. Ikke blot gør brugen af standarder det lettere at optræne nyt personale og opretholde en intern ensartethed af kvalitet, det gør det også langt nemmere at samarbejde med andre institutioner, såfremt disse følger en lignende standard. For selvom museerne i teorien ikke prioriterer udefrakommendes adgang til deres samlinger, er dette ikke noget, der bør være tilfældet længere i Danmark. Det ville i en dansk kontekst derfor være oplagt at benytte standarder, for som SARA er et klart eksempel på, er der hos SLKS et ønske om, at museerne skal kunne samarbejde lettere og mere effektivt. Når man dertil regner eksistensen af Museernes Samlinger, hvorigennem alle danskere kan tilgå aspekter af museernes samlinger, er det kun endnu mere relevant. Søgbarhed er netop som nævnt en af de ting, standardisering i arkivverdenen kan give os, som desuden vil medføre lettere samarbejde, da det ikke ville kræve forudeksisterende kendskab til en samling, for at kunne søge i

²⁰¹ Bogan, *Bridging the Gap*, 30.

²⁰² Bogan, *Bridging the Gap*, 29-30.

den.²⁰³ Standardisering er noget af det mest centrale for ekstern søgbarhed, og det er noget, arkivarer er bevidste om. Eksempelvis siger A.P.A. Lopez følgende i hans bog om beskrivelser af arkivalier:

*”Standardiseringen af arkivbeskrivelser faciliterer også adgangen til samlingens informationer for meget diverse søgere. Dermed kan en forsker let lokalisere informationen, de ønsker, i forskellige arkiver. Standardiseringen bidrager ikke blot til samarbejdet mellem forskellige institutioner; den faciliterer også adgang og konsultation generelt.”*²⁰⁴

Hvor museerne konkret kunne tage inspiration fra arkivernes standardisering, er i bevidstheden om sprogbrug i registreringsposter. Her mener vi specifikt to metoder, der i arkiverne bruges til at sikre ensartethed. Den første, som vi selv anser som værende for restriktiv for museumsbrug, er brugen af et kontrolleret ordforråd. Denne metode foreslås i nogle standarder og betyder, at man sætter en konkret standard for, hvilke ord man bruger i sine registreringsposter. Et eksempel kunne være, at man beslutter, at alle skrivemøbler altid betegnes som ”skrivebord” og dermed aldrig som ”skrivepult,” ”arbejdsbord,” osv.²⁰⁵ Den anden metode er brugen af ordlister, en form for semantisk metadata, hvor man i registreringsposten indsætter en liste af mulige synonymer i metadataen, så registranten stadig kan benytte det ord, de finder mest passende, men brugere stadig kan finde posten, hvis de søger på et synonym. Dette kan være så simpelt som at indsætte en liste af synonymer i beskrivelsesfeltet, eller det kan være så komplekst som tilkoblingen af synonymordbøger til ens registreringssystem.²⁰⁶ Desuden foreslår nogle også, at synonymlister indsættes, når man bruger kontrolleret ordforråd, hvilket har potentialet for at gøre denne metode mere ressourceintensiv.²⁰⁷

Derudover kunne museerne lade sig inspirere af fra selve arkivstandarderne, af nogle af de fejl, der blev begået i de tidlige standarder. Hvis vi i udviklingen af egne registreringsstandarder lader os se mod arkiverne, kan vi netop undgå mange af disse problemer. Som vi nævnte tilbage i vores forskningsdiskussion, var en af de større mangler i tidligere standarder, når vi ser internationalt, repræsentation. Landene, der var med i første udgave af ISAD(G), som var den første store, internationale standard, var ikke – ifølge A.P.A. Lopez – retfærdigt udvalgt,

²⁰³ Lopez, *Como descrever documentos de arquivo*, 16.

Carmichael, *Organizing Archival Records*, 2-3.

²⁰⁴ Lopez, *Como descrever documentos de arquivo*, 16. (Egen oversættelse.)

²⁰⁵ Direção Geral de Arquivos, *Orientações para a descrição arquivística*, 140.

²⁰⁶ Fox & Wilkerson, *Introduction to Archival Organization and Description*, 26-27.

²⁰⁷ Bogan, *Bridging the Gap*, 33-34.

og der var seriøse fejl i oversættelserne.²⁰⁸ Men selv moderne standarder er ikke uden fejl. DACS, der bruges verden rundt, på trods af, at den teknisk set er en amerikansk standard, kritiseres for dens manglende inddragelse af bl.a. materialitet. Det vil i museerne være endnu vigtigere at tænke materialitet med, især i kraft af museernes førnævnte praksis af, at registrere på genstandsniveau. For ikke at nævne den gavn, man får ud af materielle beskrivelser, både for konservering og for forskning.²⁰⁹ Arkivstandarder mangler ofte denne materielle dimension, potentielt som konsekvens af registreringerne på sags- og serieniveau, der gør det besværligt at inddrage materialitet, uden at gå i detaljer med den enkelte genstand. Men derfor finder vi det endnu mere overbevisende, hvor vigtigt materialitet kan være, eftersom arkivarer selv efterspørger det, trods de ekstra ressourcer, det ville kræve. Som påpeget af både Bjørn Sverre Hol Haugen, i kontekst af museerne, og Athanasios Velios, i kontekst af arkiverne, kan viden om en genstands materielle baggrund åbne for nye forskningsmuligheder, der ikke er sikkert, at den gældende forsker havde fundet ellers.²¹⁰ Velios illustrerer dette med et eksempel om en serie af fotografier, taget af universitetsstuderende i forbindelse med en øvelse. I eksemplet kan det ses på billederne, at papiret og blækket, de er printet på, er af dårlig kvalitet, og på selve motivet kan det også ses, at kameraet, de blev taget af, var billigt. Det kan informere forskeren, der finder disse billeder, om den økonomiske status i området og om, hvordan universitetet fordelte sit budget, eller hvilke kurser, der blev prioriteret. Eller det kan bevirke, at en forsker, der undersøger områdets socio-økonomiske historie, finder disse billeder, og kan benytte dem i sin forskning, hvor dette ikke havde sket ellers.²¹¹ At dette mangler i en standard som DACS, og at der er arkivarer, der forespørger det, kan inspirere os i museerne til at have det med, allerede fra begyndelsen.

At det ikke er med i DACS betyder dog ikke, at vi behøver starte fra bunden i inddragelsen af materialitet. Det er nemlig allerede tænkt med i eksempelvis nogle af de portugisisk-sprogede arkivstandarder. Den portugisiske ODA indeholder fem punkter med relativt detaljerede retningslinjer for beskrivelsen af materielle aspekter af arkivalier. Disse fem, der befinder sig i kapitlet, der beskriver indhold og struktur, dækker beskrivelser af mærker, segl, fysiske inskriptioner, signaturer og symboler. Her går de i detaljer med, hvilken type segl, der er til stede, hvordan mærker er sat på dokumentet, m.m.²¹² Dette er det mest detaljerede, ODA

²⁰⁸ Lopez, *Como descrever documentos de arquivo*, 17.

²⁰⁹ Velios, *Expressing Materiality in Archival Records*, 201; 203-5.

²¹⁰ Hol Haugen, *En sanselig kjole*, 10-14.

Velios, *Expressing Materiality in Archival Records*, 201; 205.

²¹¹ Velios, *Expressing Materiality in Archival Records*, 205-6.

²¹² Direção Geral de Arquivos, *Orientações para a descrição arquivística*, 151-156.

indeholder om materialitet, men det er ikke det eneste. I det næste kapitel, der instruerer i beskrivelsen af krav for adgang til arkivalierne, findes et punkt for fysiske karakteristika og tekniske krav. Her beskriver de for det første konserveringsbekymringer, som hvis et pergament er svært beskadiget, og hvilke hardware eller software er nødvendige for at tilgå en fil. Men herunder finder vi også punkt 4.4.A4, der siger, at såfremt det er relevant for adgang til et arkivalie, bør man beskrive ting som farve, materiale og skabningsmetode – og at disse ellers bør beskrives under indhold og struktur.²¹³

For at vende tilbage til de mere bredt tilgængelige internationale standarder, har vi også selv læst DACS for at vurdere, om den trods de udpegede mangler indeholder aspekter, der i museerne ville være brugbare. Her har vi noteret især én ting, hvilket er de kategorier, der gennemgående i DACS kræves, at man beskriver på alle niveauer, hvor det er muligt. Disse er *records*, *agents*, *activities* og *relationships*, eller dokumenter, agenter eller aktører, handlinger og forhold. Vi oversætter her bevidst *agents* til aktører, da denne model i kombination med ANT vil kunne styrke genstandsbeskrivelser. Her betyder dokumenter de pågældende arkivalier; aktører er alle personer eller maskinprocesser, der har haft en indflydelse på arkivaliet; handlinger er alle hændelser, der er nødvendige at kende til for at forstå arkivaliet, såsom skabelse og donation; og forhold er specifikt relationerne mellem de tre førnævnte.²¹⁴ Dette er selvfølgelig en praksis der er særligt interessant med blik mod ANT'en. Det vil kunne give en specielt velbeskrevet indsigt i de netværk genstanden indgik i, og kunne uddybende beskrive genstandens eget aktørskab og agens. Dette vil også kunne pege på de omkringliggende aktører i netværket, så man kunne undersøge handlingerne og historien videre derfra.²¹⁵

Genstandenes betydning for museernes og den historiske praksis: Den materielle vending

Hvorfor er genstandene vigtige? Og hvilken rolle spiller de for historiefagets videre udvikling? Litteraturen er på nuværende tidspunkt præget af det, man indenfor den kulturteoretiske tradition kalder for den materielle vending. Genstande, det fysiske og det materielle anerkendes i stigende grad som aktive medspillere i verdens udvikling gennem tiden. Dette sætter sig i stærk kontrast til den sproglige vending, hvor sproget var ansvarlig for at skabe mening for mennesket. Genstande havde i denne hensigt ikke nogen mening og betydning i sig selv, i stedet var

²¹³ Direção Geral de Arquivos, *Orientações para a descrição arquivística*, 182.

²¹⁴ Society of American Archivists, *Describing Archives: A Content Standard*, Statement of Principles.

²¹⁵ Law, *ANT and Politics*, 492-496.

det sproget, der kunne sætte sit præg på disse. De var passive illustrationer, et produkt af sproget, der ikke i kunne bruges til at konkludere noget om verden. Det er denne forståelse, som den materielle vending grundlæggende melder sig uenig i, og det er dét standpunkt, vi arbejder ud fra.²¹⁶

Denne opgave er baseret i en grundlæggende forståelse af, at genstandene er vigtige for vores forståelse af fortiden. Men for, at vi kan argumentere videre ud fra dette standpunkt, er vi også nødt til at understøtte dette argument. I dette afsnit vil vi således beskrive, hvordan den materielle vending ændrer den måde, vi forstår genstande på, og hvordan historikere tidligere har interageret eller ikke interageret med genstande. Dernæst vil vi gennemgå mennesket, og hvordan det er gennem vores sanser, at vi interagerer og forstår verden. Heri vil vi også argumentere for genstandenes vigtighed for det øvrige museale arbejde, både indenfor forskning og formidling, idet genstande ikke kun fungerer som illustrative supplementer til historien, men som metodiske nøgler til erkendelse. Genstanden tilbyder en epistemologisk adgang til fortiden, som kan udgøre et nyt videnslag i mødet mellem menneske, ting, og kontekst.

Den materielle vending og genstandenes epistemologiske status

Historiefaget har traditionelt prioriteret tekstlige kilder frem for materielle levn. Som Peter N. Miller påpeger, har historikere gennem størstedelen af fagets eksistens søgt indsigt i arkiver og dokumentkilder, mens museernes genstande blev betragtet som illustrative. Dette er den klassiske sproglige vending.²¹⁷

Inden for den sproglige vending er det sproget, der er interessant, det er sproget, der er aktivt og meningsskabende. Genstande og det materielle er ikke vigtigt, de er rettere passive eksistenser, som sproget kan tildele betydning. Genstande kunne generøst tænkes som *effekter* eller manifestationer af sproget. I denne optik bliver genstande og materialitet sekundære entiteter, der eksisterer som sproglige repræsentationer snarere end aktive og virksomme faktorer i sig selv.²¹⁸

I de kulturteoretiske fag anses den materielle vending oftest for at have vundet indpas i slutningen af det 20. århundrede. Den materielle vending rettede fokus væk fra diskurs og mod substans, eller med andre ord, fra det sproglige og mod det mere håndgribelige. Hermed var det materielle ikke længere et passivt, tomt lærred for sproget at bemale med betydning, men

²¹⁶ Damsholt & Simonsen, *Materialiseringer*.

²¹⁷ Miller, *History and its Objects*.

²¹⁸ Damsholt & Simonsen, *Materialiseringer*, 10-11.

en aktiv faktor. Genstandene er med til at muliggøre og umuliggøre visse handlinger og identitetsforståelser for mennesker. Det er svært at lære at cykle, hvis cyklen ikke eksisterer. Natur og kultur, eller ting og tale, er dermed ikke modsætninger, men to halve af ét hele. Den materielle vending har problematiseret forestillingen om det talende subjekt som altings centrum. I stedet vender den blikket mod kultur som en interaktion mellem mennesker, ting, og praksisser, som vores eksistens uundgåeligt er indlejret i, og som vi påvirkes af. På samme måde påvirker vi også tingene og praksisser.²¹⁹

Historikeren Peter N. Miller argumenterer i sin bog *History and its Objects*, at der har været mange materielle vendinger gennem tiden. Egentligt, påpeger han, er der ikke tale om noget nyt indenfor historiefaget, men rettere en hjemkomst til vores oprindelige ophav. Antikvaren er, for at bruge Millers egen metafor, forfaderen til arkæologen, antropologen og historikeren, som alle hører til i den taksonomiske familie af *past-lovers*. Antikvarerne var de første materielle historikere. Det, der gjorde dem unikke i forhold til den fremtidige historiker var deres klart udtrykte kærlighed til fortiden, der drev deres faglige nysgerrighed. Historien blev en del af deres egen historie som individer, fordi de inkorporerede den indsigt i fortidens forløb de fik gennem genstandene. Den bredere historie blev en del af deres egen identitet.²²⁰

Miller mener yderligere, at disse materielle vendinger har sat deres spor på museerne og dermed også drevet deres udvikling. Allerede tilbage i 1800'erne, da museet som institution stadig var spæd, var der tilhængere af en tankegang, der senere vil blive associeret med den materielle vending, som vi kender den i dag. Argumentet var, at historikerne skulle høre til på museerne, og at det skulle være museerne og deres samlinger, der skulle skabe grobund for den historiske forskning.²²¹

Fra start var der delte meninger om dette indbyrdes mellem historikere, og mens ambitionerne for museerne var langt mere ambitiøse i udlandet, var tankerne grundlæggende ikke meget anderledes i Danmark, om så end en stor del af det var usagt.²²²

Mens denne tankegang aldrig blev en gennemgribende succes, lever associationen mellem historikere og museerne stadig i bedste velgående. Dette er dog i virkeligheden en falsk association, efter Miller. På trods af de mange "materielle vendinger" gennem fagets tid og argumentet om museerne som historikernes naturlige habitat, så har historikere i mange årtier

²¹⁹ Damsholt & Simonsen, *Materialiseringer*, 12-13.

²²⁰ Miller, *History and its Objects*, 14-16.

²²¹ Miller, *History and its Objects*.

²²² Vasström, *At sætte tingenes verden i system*, 105-107.

bevæget sig væk fra museerne. De er selv blevet en minoritet på museerne som ansatte, og de akademiske historikere engagerer ligeledes sjældent med museerne. Som Miller påpeger det, så er det specielt de akademisk ansatte, der sætter de tekstlige kilder på en piedestal, og teksterne bliver ved med at holde stædigt fast på deres privilegerede førsteplads.²²³

Miller kommer ikke selv med en uddybende forklaring for, hvorfor genstandene fortsat har taget præcedens over de materielle kilder. Han peger dog i retning af nogle tidligere forklaringer derfor; sammenlignet med tekster er genstandene stumme for dem, der ikke er vandt til at skulle finde viden gennem andre virkemidler. For at bruge en let forståelig, om end i detaljen ikke akkurat metafor, så snakker de to sider to forskellige ”sprog.” Genstandenes sprog tager udgangspunkt i sanserne og i vores forestillingsevne. Som Miller argumenterer, så er det vores forestillingsevne, der gør os i stand til at forstå genstande, fordi det er mennesker, der har skabt dem, og det er mennesker, der har givet dem deres mening.²²⁴

Miller er, som det fremgår af hans syn på mennesker som meningsgivende for genstandene, ikke tilhænger af ANT. Han interagerer heller ikke aktivt med genstandene som aktører i sig selv, om end han er enig med ANT’en på visse områder. Han er åben for, og påpeger selv, genstandenes relationelle eksistens, og han anser heller ikke genstandene som ”bare” passive illustrationer af sprogets virkelighed. Men helt til ANT når han ikke.²²⁵

I modsætning til Miller, der ikke kommer med en forklarings for genstandens sekundære status, så mener David Howes, at forklaringen ligger i det vestlige sansehierarki. Historie er et vestligt domineret fag, og afspejler derfor vestlige værdier, hvor synet i mange århundreder har været anset som den mest ”videnskabelige” sans. Siden genstande ikke kan give os den samme mængde information blot ud fra synet, som en tekst kan, så er den mindre værd end en tekstkilde. Problematikken er, at genstande higer på at inddrage alle vores sanser, mens de øvrige sanser ikke anses som videnskabelige.²²⁶

For at afrunde, så har genstandens epistemologiske status gennem de sidste århundreder været diskuteret mange gange gennem historiefagets udvikling, om end den aldrig helt er slået igennem. Genstanden har gennemgående været anset som et passiv billede, man ikke kunne tilegne sig meget viden fra, i hvert fald fra den akademiske side af faget. Dette ses specielt i relation til manglen af interaktioner mellem universitetsansatte historikere og museerne, samt

²²³ Miller, *History and its Objects*.

²²⁴ Miller, *History and its Objects*, 203-205.

²²⁵ Miller, *History and its Objects*, 21-24; 38.

²²⁶ Howes, *Introduction*, 1-6.

at museerne ikke har mange historikere tilbage i relation til andre fagligheder. Vi snakker nu om endnu en materiel vending, der kommer med nye bud på metoder til at håndtere dem, der forhåbentlig kan sætte flere permanente spor på faget, end tidligere vendinger har gjort.

Den materielle sanselighed og didaktiske implikationer

Hvad kan sanserne helt reelt? Hvis museerne har haft svært ved at få genstandene til at slå igennem, og den akademiske verden ikke har haft meget tanke til overs for den beskedne genstand, er det så ikke fordi genstanden ikke har en plads i denne henseende?

Svaret, mener vi, er et klart nej. Vi har tidligere omtalt David Howes, som er antropolog og en ledende forsker indenfor sanselighed og æstetisk teori. Som han påpeger, så er det fordi vi i den vestlige verden har tænkt synet som den vigtigste sans. Synet er i udgangspunktet en udenforstående sans, hvilket betyder, at vi ikke er i direkte interaktion med det, vi ser på. Følesansen, smagssansen og lugtesansen er derimod intime sanser, hvor vi er i direkte kropslig kontakt eller er meget tæt på. Også derfor har de været anset som mere primitive, ”dyriske” sanser. Men mennesket er et pattedyr. Vi oplever verden gennem alle vores sanser, ikke kun den ene af dem og dermed giver det ikke mening at fokusere udelukkende på det visuelle.²²⁷

Dette gælder også når det kommer til genstandens rolle i den historie der skal fortælles. Genstandene har selv indflydelse på de handlinger, der udfolder sig, og har en rolle i, hvordan de bliver til – det gælder både for fortiden og nutiden. Genstandene er selv aktører. Law understreger det faktum i hans artikel *ANT and Politics: Working in and on the World*. Heri undersøger han et norsk lakseopdræt, ved selv at involvere sig. Han er med ude på lakseopdrættet, er involveret i processen med at passe fiskene, og arbejder med de andre ansatte. På den dag, han beskriver i artiklen, skal laksene afluses. Lusene er parasitter, der sætter sig fast på fiskene, og en fisk med lus vokser ikke. De er derfor dårlige at have både for fiskene og dem der senere skal tjene penge på deres kød. Men processen for at fjerne lusene stresser fiskene og hvis de bliver for stressede, må processen sættes på pause. Altså er fiskene, lusene og mennesker alle aktører. For at samle fiskene på et lille nok areal, til at kunne behandle dem, skal de indhegnes med net og der skal en presenning rundt om, for at få vandet til at stå stille, så kemikalierne, der bruges til at afluse laksene, ikke fortyndes for hurtigt. Net, presenning, kemikalier og vand

²²⁷ Howes, *Introduction*, 5-6.

er også aktører. Ligeledes er vejret varmt på den dag, Law beskriver, nettet er tungt og steder, hvor man kan tage et ordentligt hvil, er sparsomme.²²⁸

Law understreger i denne hensigt, at god forskning er at ”arbejde i og på verden”. At gøre det betyder at blive ledt af det, man undersøger, hvormed han mener, at man ikke bare kan stå udenfor og kigge ind. Man bliver nødt til at involvere sig selv, som i dette eksempel hvor han selv tager ud på lakseopdrættet, eller Latour der tog ned til Amazonas. At lade de aktører og praksisser, man vil undersøge, selv lede vejen, giver en et bedre indblik i, hvor man egentlig skal hen. Aktørerne skal vise en i rette retning, forskeren skal ikke bestemme hvor de skal hen. Law mener, at ved at arbejde i verden, så er ens praksis formet af verden, og man får en bedre indsigt i, hvordan den hænger sammen. ANT-tankegangen, som Law beskriver den, forudsætter en metode, der både er praktisk, empirisk og teoretisk. Vi kan som historikere ikke dykke ned i de emner vi undersøger på samme måde som Law gør det med lakseopdrættet, men det ændrer ikke, at vi stadig er nødt til at dykke ned i praksis, ned i aktørerne, og lade dem lede. Det er sådan, vi åbner op for en endnu bedre indsigt i historien og de relationer der har formet den. Vi skal, så vidt muligt, arbejde i verden, og for historikeren betyder det også genstande og de levn vi har fra fortiden.²²⁹

Vil man belyse madlavning i 1700-tallet er det derfor oplagt at have tanke for gryden, ildstedet, og skeen. Det er aktørerne i produktionen af de måltider der kommer ud af køkkenet, der giver næring til familien, der benytter det og gør dem i stand til at leve videre. En god museumsgenstand er selv aktør i den effekt og de handlinger, man søger at belyse, og de er aktører netop i kraft af deres materielle sanselighed og de materielle egenskaber de besidder. I hans undersøgelse af en brudekjole fra 1700-tallet, påpeger Bjørn Sverre Hol Haugen hvordan kjolens sanselige aspekter hjælper med forståelsen af livshistorien på den kvinde der oprindeligt bar kjolen. Kjolen er lavet af uld, der kradser, men ligner silke når man bare kigger på den. Stoffet har en spændstighed, der har en effekt på kjolen silhuet. Den laver lyd, når stoffet børster op af sig selv, og ville dermed have lavet lyd, når man gik i den. Disse kendetegn havde en effekt på den måde og til hvilke anledninger, kjolen blev brugt, og mange af disse kendetegn har overlevet fra, at den originalt blev brugt i 1700-tallet, frem til i dag.²³⁰

Ser man mod didaktikken, læren om den måde mennesker tilegner sig viden, bliver dette synspunkt også yderligere bakket op af det interaktive læringssyn. Didaktik bliver oftest

²²⁸ Law, *ANT and Politics*, 489-491.

²²⁹ Law, *ANT and Politics*, 486-488.

²³⁰ Hol Haugen, *En sanselig kjole*, 11-12; 26.

brugt i kontekst af undervisning af børn, men dette betyder ikke at den pludseligt mister vigtighed, når man bevæger sig op på et højere fagligt plan. Det interaktive læringssyn forstår læring som noget, der sker igennem interaktion mellem den lærende og omverdenen. Med omverdenen menes der her både undervisere, men også genstande og andre lærende. Omverdenen, og hvilke omgivelser, et menneske eksisterer i, er med til at definere de måder, hvorpå det er muligt og umuligt for et menneske at udvikle sig. I denne henseende ”er” mennesker ikke, de ”bliver til” i deres interaktion med de omkringværende aktører, både menneskelige og ikke-menneskelige.²³¹

Dette har implikationer både for den måde, vi forsker på og den måde, vi formidler på. For at virkeliggøre den potentiale, som genstandene åbner op for, er det nødvendigt, at vi både i forskning og formidling i højere grad tænker menneskets sanser ind som erkendelsesredskaber. Tanken om synssansen som den førende sans må suppleres og udfordres. Det indebærer, at vi aktivt inddrager sanser som lugt, lyd, berøring, og i visse tilfælde måske endda smag, som valide dele af vores vidensfundament. Vi skal ikke være bange for at interagere nærmere med genstanden og få et mere intimt kendskab til den.

En tilgang til genstanden og den viden den besidder gennem sine materielle egenskaber understøttes af *embodied cognition*. Forståelse er ikke kun mental, men kropsligt forankret. Dette kan inkorporeres så det er gavnligt for både fagpersoner og lægmænd.

Genstandenes aktørskab

Et centralt formål med dette speciale er at undersøge, hvordan registreringspraksisser ikke blot dokumenterer museernes samlinger, men også former genstandenes betydning og deres mulighed for at agere som aktører i kulturelle og sociale netværk. Dette bliver særlig tydeligt, når vi analyserer konkrete cases fra danske museer, hvor variationerne i beskrivelseskvalitet, søgbarhed og kontekstualisering illustrerer både potentialer og udfordringer ved nutidens registreringspraksis. I det følgende afsnit vil vi gennemgå disse cases og reflektere over deres relevans og grundighed. Disse cases stammer fra RAGNAROCK, Museum Vestfyn og Museet KØN.

Først vil vi præsentere beskrivelserne af genstandene i RAGNAROCK's sag nr. 10090, der består af en guitar og en DVD. Den første af disse er genstand nr. 10090X0001 med betegnelsen ”*El-guitar, Klira model 543, the Freedoms, fynsk pigtråd*” og dateringen 1960-1969. Beskrivelsen består faktisk hovedsageligt af proveniensinformation om bandet the Freedoms, om

²³¹ Beck, *Klassisk og moderne læringsteori*, 22-25.

hvor guitaren blev købt, guitarens originale pris, gitaristens løn da han købte den, andre mærker der var populære på det tidspunkt, og lignende. Kun allerførst og til allersidst er der beskrivelser af guitaren; en beskrivelse af de dele, der medfulgte guitaren (transportkasse, strenge, strengæsker, tange, instruktionshæfte), at guitaren er en Dynacord Echochord Super 65, og at den er ”i fin stand, men mangler en enkelt streng og Kliras mærke, som gitaristen pillede af. Bag på guitaren er fastgjort en læderrem.”²³²

Ganske lidt af dette er information, der faktisk bør stå i feltet ”beskrivelse,” pr. SLKS’ retningslinjer. Proveniensen er i SARA tildelt sin egen fane med underfelter, og det bliver skrevet flere gange i manualen for registrering i SARA, at dette ikke bør sættes i beskrivelsen.²³³ Tidligere blev proveniens og genstandsbeskrivelse skrevet sammen, hvilket forklarer den nuværende status på beskrivelsen, når vi ser, at sagen blev registreret i 2010 – altså mens Regin var det officielle registreringssystem.²³⁴

Her ser vi et tydeligt eksempel på, hvordan den historiske registreringspraksis netop påvirker nutidens datakvalitet. Proveniensen fylder det meste af beskrivelsesfeltet, mens selve genstandens fysiske karakteristika, dens form, materialer, tilstand og æstetik, stort set er fraværende. Det reducerer genstandens *aktørskab* i ANT-forstand, fordi de materialiteter, der gør den i stand til at handle og indgå i nye forbindelser, ikke er dybdegående nok. Hvis netværkets øvrige aktører, såsom forskere, formidlere eller offentligheden, ikke kan forstå, hvad genstanden *er*, bliver det vanskeligt at bruge den aktivt i nye sammenhænge.

Sagens anden del er båndet 10090B0001, som er en DVD med betegnelsen ”*Smalfilmsoptagelse på DVD, the Freedoms, 1967-1968, pigtråd, beat*” og dateringen 1960-1969 samt 2005-07-07. I beskrivelsen står der, at DVD’en er en digitalisering af en smalfilmsoptagelse, originalt optaget af bandets bassist. DVD’ens indhold bliver kort opsummeret som en samling af scener fra 1967-68, bandets sidste år, med nogle eksempler på disse scener, og til sidst specificeres det, at underlægningsmusikken er the Freedoms’ sang ”Never.” Der står også, at ”*optagelserne giver et interessant indblik i tidens øve- og spilleforhold for lokale pigtrådsorkestre og er et spændende hop tilbage i tiden.*”²³⁵

Selvom denne beskrivelse er fyldigere end guitarens, er den fysiske dokumentation også mangelfuld her. Der mangler, som det fremgår, oplysninger om DVD’ens tilstand, tekstur,

²³² RAGNAROCK, genstand 10090X0001.

²³³ Pedersen, *Vejledning til Axiell Collections*, 21-23.

²³⁴ Pedersen, *Vejledning til Axiell Collections*, 46.

²³⁵ Bilag 1: RAGNAROCK, band 10090X0001.

duft, omslagets udseende og eventuelle bevaringsproblematikker osv. Dette har ikke blot betydning for konservering og formidling, men også for fremtidig forskning, hvor netop materialitet og bevaringstilstand kan være afgørende data.

Et kontrapunkt finder vi i Museum Vestfyn, sag 0108, hvor beskrivelsen af en stol bliver så detaljeret, at det bliver kontraproduktivt: Beskrivelsen indeholder alle stolens mål samt en yderst – måske for – detaljeret beskrivelse af stolens materialer og opbygning, samt detaljer, der ikke er nødvendige, såsom at forbenene er 7 cm og firkantede for oven og runde med vulster nedad, eller at der er præcis 16 møbelsøm til at fastholde stoffet.²³⁶

Her går præcisionen fra at være en styrke til at blive en svaghed. Beskrivelsen mister sin funktion som meningsskabende og aktiverende, fordi den ikke indeholder information om brug, kontekst eller betydning. Alt dette vil netop være det, der gør stolen til en aktør i en kulturel fortælling. Det viser, at *for meget* information kan være lige så hæmmende som *for lidt*.

Endelig repræsenterer museet KØN et tredje scenarie, hvor beskrivelserne af Glenn Bechs dragter og tilbehør balancerer mellem kontekst og fysikalitet, men ofte mangler æstetiske og følelsesmæssige dimensioner: *"Billedserien var udtryk for solidaritet med mennesker, der falder uden for køns- og seksualitetsnormerne, og en del af Glenn Bechs virke som offentlig (køns)debattør."*²³⁷

Denne sætning peger på en vigtig dimension af registreringsarbejdet. Nemlig at genstandene indeholder potentialet til at bære identitetspolitiske, sociale og emotionelle betydninger. At denne dimension kun nævnes sporadisk, viser en generel tendens til at registreringer til tider reducerer genstande til passive objekter, snarere end at lade dem fremtræde som aktive medskabere af fortællinger.

Men hvad med aktørskabet? Hvor er det henne i registreringerne? Med ANT i baghovedet er genstandenes eget aktørskab meget vigtigt for de handlinger netværket producerer. I et ANT-perspektiv er aktørskab ikke en iboende egenskab, men noget der opstår i netværket. Dette ser vi opstå i mødet mellem menneskelige og ikke-menneskelige aktører. Når registreringerne reducerer genstandene til passive objekter, svækkes deres evne til at deltage i dette netværk. Det handler ikke blot om korrekthed, men om at give genstandene mulighed for at

²³⁶ Museum Vestfyn, genstand 0108X00001

²³⁷ KØN, genstand 02517X0001.

agere, som forskningsobjekter, som kulturpolitiske markører eller som bærere af historiske fortællinger.

Søgbare samlinger

Det er selvfølgelig vigtigt at samlingerne er søgbare. Her viser arkivpraksis sig som et vigtigt forbillede. Det klart bedste, vi i museerne kan tage med os fra arkiverne, i Danmark såvel som internationalt, er den måde, de bruger sine standarder til at fremme søgbarhed og tilgængelighed. Standardisering skaber ikke blot teknisk orden, men epistemologisk adgang, der gør det muligt for brugere at finde, sammenligne og fortolke genstande på tværs af institutioner. Men som det påpeges, er implementeringen ressourcekrævende og kræver koordination, som vi i dag ofte mangler i museumssektoren.

Et andet centralt aspekt er kompetencer. Hvor vi kunne tage inspiration fra museer i udlandet, for at forbedre søgbarheden i de danske museer, er i brugen af dedikerede registranter. Erfaringer fra Storbritannien viser, hvordan dedikerede stillinger kan øge både kvalitet og effektivitet, samtidig med, at de frigør fagpersoner til andre opgaver.²³⁸ Dette er afgørende i en sektor, hvor registrering ofte bliver nedprioriteret til fordel for mere synlige aktiviteter som udstillinger, begivenheder og events.

Endelig spiller sproget en central rolle. Det kan i museerne være vigtigt at være specifikke med de ord, man benytter i en registrering. Brug af synonymlister kan være en pragmatisk løsning, hvorved søgbarheden øges, uden at pålægge institutionerne yderligere tunge redaktionelle processer.

Vores cases viser, at registreringspraksis i dag bevæger sig mellem to yderpunkter. Det ene er utilstrækkelig dokumentation, der svækker genstandenes rolle som aktører. Det andet er hyperdetaljerede beskrivelser, der forvansker deres betydning. I begge tilfælde bliver genstandene reduceret til objekter, snarere end deltagere i meningsskabende netværk.

ANT tilbyder her en frugtbar ramme til at gentænke registrering som en relationel praksis. Det handler ikke blot om at beskrive, hvad en genstand er, men om hvordan der skabes betingelser for dens deltagelse i nye forbindelser og fortællinger. Søgbarhed, standardisering, kontekstualisering og æstetisk sensibilitet er alle afgørende redskaber i denne proces.

²³⁸ Bowes, *Self Help is Obviously the Order of the Day*, 3; 7-8.

Dermed bliver registrering ikke blot en teknisk eller administrativ opgave, men en del af museets kernefortælling. Den afgør hvilke relationer, der kan etableres, hvilke historier, der kan fortælles – og i sidste ende, hvilken rolle museet selv spiller i samfundets kollektive hukkommelse.

Objektive objekter: Kan registreringer være neutrale?

I museernes praksis har spørgsmålet om objektivitet længe stået centralt. Ikke kun som en faglig ambition, men også som en institutionel forventning. Forestillingen om museet som en neutral forvalter af viden og kulturarv har været dybt indlejret i både offentlighedens og professionens selvforståelse. Men hvad betyder objektivitet egentlig, når det gælder genstandsregistreringer? Kan beskrivelser af genstande være objektive? Bør de? Og hvad sker der, når vi anerkender, at fuldstændig neutralitet måske er hverken mulig eller ønskelig?

At tale om objektivitet i genstandsregistreringer er at bevæge sig ind i et metodisk og epistemologisk spændingsfelt. I sin mest grundlæggende form ville en objektiv beskrivelse søge at undgå holdninger, meninger og følelsesmæssige reaktioner og i stedet fokusere på det, der kan beskrives som faktuel: form, materiale, dimensioner, farve, funktion. En sådan tilgang har ofte været idealet, og den afspejler en positivistisk forståelse af viden, hvor det observerbare anses som det mest pålidelige. I praksis betyder det, at beskrivelser reduceres til det mest basale. Altså ”de unægtelige fakta,” for netop at undgå fortolkning.

Dette beskrevne ideal har dog i stigende grad været genstand for kritik. Som Dalal-Clayton og Rutherford påpeger i deres artikel *Against a New Orthodoxy* (2022), risikerer kravet om objektivitet at blive en form for ortodoksi i sig selv, hvor neutralitet bruges som en skjult form for magtudøvelse, der fastholder bestemte perspektiver og udelukker andre.

Alligevel lever forestillingen om museet som objektiv autoritet i bedste velgående. Ikke mindst i offentlighedens bevidsthed. Som rapporten *Public Perceptions of – and Attitudes to – the Purposes of Museums in Society* konkluderer: ”*Though the museums sector may doubt the possibility of neutral presentation of objective knowledge, the public does not.*”²³⁹ Hermed skabes et særligt ansvar, i kraft af, at selv hvis museer ikke ser sig selv som neutrale, bliver de stadig opfattet som autoriteter, hvilket nødvendiggør en særlig opmærksomhed på sproglige valg, beskrivelseres formuleringer og de implikationer, de kan have.

²³⁹ BritainThinks, *Public Perceptions of the Purposes of Museums in Society*, 20-21.

Objektivitet er dog sjældent et eksplicit krav i registreringsarbejdet. Hverken manualer eller retningslinjer opfordrer til at beskrive genstande på en bestemt måde – men de opfordrer dermed heller ikke til at være subjektive. Minimumskravet i SARA-manualen er formuleret som en registrering af ”*objektets udseende og dets brug*.”²⁴⁰ Dermed overlades spørgsmålet om fortolkning i høj grad til den enkelte registrant. I praksis betyder det, at beskrivelser ofte forbliver på et meget basalt niveau, hvor de fastholder sig til genstandens synlige egenskaber, og i nogle tilfælde tilføjes proveniensoplysninger. Dette fremgår i konkrete cases som registreringerne fra Museum Vestfyn (0101X00001-5), Museet KØN (02517X0001-4) og ROMU (10090X0001; 1009B0001), hvor de egentlige beskrivelser konsekvent er reduceret til det umiddelbart observerbare.

Spørgsmålet er imidlertid, om det overhovedet er muligt at være objektiv. Forestillingen om museet som neutral aktør udfordres af den voksende bevægelse for afkolonisering, mangfoldiggørelse og repræsentation. Når man bevidst søger at inddrage perspektiver og historier, der tidligere er blevet marginaliseret, bliver selve handlingen politisk – uanset intentionen. Der findes ikke én objektivt sand version af historien; der er bias skrevet ind i alt, der er bevaret, og i alle narrativer, vi viderefører. Det gælder ikke kun udstillinger, hvor diskussionen traditionelt har fundet sted, men i høj grad også registreringsarbejdet.²⁴¹

Dermed står vi over for en paradoksal situation: Man forsøger at undgå subjektivitet ved at reducere beskrivelser til det, der synes ubestrideligt, men denne reduktion er i sig selv et udtryk for en bestemt epistemologisk position – en, der prioriterer det målbare over det oplevede og det materielle over det sociale. Selv når vi forsøger at være objektive, skriver vi derfor uundgåeligt os selv og vores samtid ind i beskrivelsen. Det er derfor mere præcist at sige, at objektivitet i praksis ofte betyder fraværet af åbenlys subjektivitet, snarere end tilstedeværelsen af egentlig neutralitet.

Denne erkendelse rejser et afgørende spørgsmål: hvis objektivitet ikke er mulig, hvad er så alternativet? Vores forslag er ikke at forlade idealet om faglig nøjagtighed, men at udvide beskrivelsespraksissen til bevidst at inkludere det, som ofte udelades. Det handler om at gøre de implicitte fortolkninger eksplicitte – at anerkende, at registreringer altid er fortolkninger, og at bruge dette aktivt som en ressource.

²⁴⁰ Pedersen, *Vejledning til Axiell Collections*, 23.

²⁴¹ Carlsson, *Can Museums Be Neutral*.

Et eksempel er brugen af æstetiske og sanselige observationer. Hvilke sanseindtryk vækker genstanden? Hvordan føles den at røre ved? Er den smuk, skræmmende, ubehagelig? Hvilke associationer fremkalder den? Sådanne refleksioner kan virke subjektive, men de tilfører registreringen nye lag af betydning.

Empati og følelsesmæssig forbindelse spiller også en central rolle. Som Falk (2006) dokumenterer, søger museumsgæster ofte en personlig og emotionel relation til det, de ser. Genstande, der vækker følelser som glæde, sorg eller vrede, opleves som mere meningsfulde og huskes bedre.²⁴²

En anden væsentlig pointe er risikoen ved ureflekteret subjektivitet. Når fortolkninger ikke markeres som sådanne, kan de blive opfattet som fakta og derved videreføre stereotype eller skadelige narrativer – også i kraft af den førnævnte opfattelse af museer som autoriteter. Det gælder især i beskrivelser af genstande med komplekse sociale og kulturelle betydninger, som f.eks. queer-relaterede objekter, hvor klassiske kategorier i registreringssystemerne ikke rækker til at rumme kompleksiteten.²⁴³

I sidste ende må vi erkende, at mennesker ikke er objektive væsener. Enhver beskrivelse er filtreret gennem vores sprog, erfaringer og perspektiver. At insistere på objektivitet er derfor ikke blot illusorisk – det kan også begrænse registreringens potentiale. I stedet bør vi læne os ind i den uundgåelige subjektivitet, men gøre det bevidst, systematisk og reflekteret. Det handler ikke om at vælge mellem objektivitet og subjektivitet, men om at forstå og bruge dem i samspil.

Fra teori til virkelighed: Forslag til ændringer i praksis

Det er store krav vi stiller til en registrering af høj faglig kvalitet, og det er vi opmærksomme på. Vi har beskæftiget os med kvaliteten af registreringer på et teoretisk plan og som Law understreger, så kan det også lade sig gøre med ANT'en, men det er en praksis-teori.²⁴⁴ Derfor er vi også nødt til at bringe det fra det højere teoretiske plan, ned i verden, som vi har gjort ved at inddrage nogle cases fra genstandsregistreringer i SARA. Men vi vil også gerne uddybe vores tanker til praksis.

²⁴² Falk, *Understanding Museum Visitors' Motivations and Learning*, 108-110.

²⁴³ Watts, *Queer Lives in Archives*, 104-105.

²⁴⁴ Law, *Actor Network Theory and Material Semiotics*, 141-142; 150.

Hvis man har kendskab til den professionelle museale verden, er det et vilkår, at museumspersonalet er presset for tid. Sådan, som vi har defineret en høj faglig registrering på de forudgående sider, kan ikke lade sig gøre, som dagsordenen ser ud på museerne i dag. I hvert fald ikke absolut tro til den måde, vi har beskrevet det her, for kravene til museernes fagpersonale bliver kun større.²⁴⁵ Dette er et faktum, vi er meget bevidste om. Vi har alligevel valgt at analysere, hvad en høj faglig registrering kan være, når den forhåbentlig er bedst, fordi det var vores primære problemstilling i forhold til den nyeste museumsreform. Vores fokus har været på en yderligere diskussion af samlingerne og måderne, vi registrerer på og hvordan de er nødt til at blive bedre defineret og sat bedre i spil.

Vores intention er som sagt ikke at komme med den endelige løsning. Det er en problemstilling, der er for stor at takle i et speciale, men vi vil gerne forsøge at komme med bud på, hvordan man kan løse denne problematik mellem det teoretisk ideelle og museernes nuværende vilkår, for at have nogle udgangspunkter til videre diskussion i fremtiden.

Vores bud er som sagt ikke endelige, da en aktuel løsning for denne bedre egner sig til et langt større forskningsbaseret projekt, der også vil skulle inddrage museerne og om muligt SLKS og evt. Kulturministeriet.

Den ideelle løsning for os ville være, at man enten genovervejede eller supplerede 2025 museumsreformen, så den var mere specifik omkring hvad "kvalitet" er i registreringer, og for SLKS at sætte flere ressourcer til rådighed for museernes samlingsudvikling. Vi ser dog næppe dette som en realistisk løsning, givet hvor ny reformen er, og at det ville være at kræve flere penge i et område, der allerede er ramt af besparelser.²⁴⁶

Vi vil på det stærkeste opfordre til, at museer hyrer dedikerede registranter, som vi har set det i udlandet, og tager kontakt til UK Registrars Group for at facilitere en overgang til at registrere gennem disse professionelle. Det ville lade museumsinspektører fokusere på deres andre opgaver, og ville føre til mere professionelle og effektive registreringer. Her opstår dog igen problemet med ressourcer.²⁴⁷ Museer har ikke uendelige budgetter, at hyre nye arbejdere for, og især ikke til at oprette en helt ny stilling.²⁴⁸ Vi ser derfor denne løsning som værende mest realistisk, hvis der opstår huller i museers arbejdskraft, eksempelvis barselsvikariater og lignende, som aspirerende registranter kunne udnytte, til at påvise deres værd i

²⁴⁵ Jensen, *A Museum System*, 109-110.

²⁴⁶ Trier, *Museumsreform – Hvad nu?*

²⁴⁷ Bowes, *Self Help is Obviously the Order of the Day*, 4-5.

²⁴⁸ Trier, *Museumsreform – Hvad nu?*

samlingsarbejde, på samme vis som de første registranter blev hyret i Wales i 1980'erne.²⁴⁹ Vi ved, at det er at gøre sig afhængig af tilfælde og held, og derfor er dette i vores øjne en løsning, der skal foregå parallelt med andre løsningsmodeller, der er mere strategiske og tilregnelige.

Et andet forslag kunne være at skære ned for mængden af genstande, museet indsamler, eller sætte et loft for, hvor mange genstande der må indsamles over en bestemt periode. Denne løsningsmetode har også nogen store fejl og mangler. Størst er, at der er et krav i museumsloven, at statslige og statsanerkendte museer skal indsamle. At sænke mængden af indsamlede genstande kan risikere at skabe problematikker på den front,²⁵⁰ men der er også faglige risici ved dette, som f.eks. at svække samlingens indblik og repræsentativitet på nogle områder. Dette kan specielt have konsekvenser for fremtiden.²⁵¹

Det ville gavne kvaliteten af registreringer, og dermed søgbarhed, tilgængelighed, og muligheder for samarbejde, hvis vi i Danmark producerede en national registreringsstandard for museerne. Der findes internationale standarder fra museumsverdenen, vi kunne tage inspiration fra i udviklingen af vores egen, og vi vil her også foreslå at inddrage elementer fra arkivernes standarder, for endnu at øge søgbarhed og ensartethed. Især arkivernes brug af synonymlister vil kunne gavne søgbarheden i museerne, og hvis man i museerne vil styrke genstandenes aktørskab, kan DACS' model med at beskrive i dokumenter – eller genstande, aktører, handlinger og forhold, kombineres med ANT for at bevæge sig mod dette formål.²⁵²

Konklusion

Vi har igennem vores speciale undersøgt registreringens rolle i museerne, og hvordan den nye museumsreform har påvirket registreringerne. Det har vi gjort både ved at se på det tekniske, men vi har også forsøgt at bringe det udover det tekniske, ved at tage fat i flere teoretiske tilgange. Vi har således brugt en kombination af aktør-netværk-teori, æstetisk teori, og inskriptioner til at besvare vores problemformulering:

Hvordan kan genstandsregistreringen styrke genstandenes aktørskab? Hvorfor er det vigtigt at definere en registrering af høj faglig kvalitet? Hvad er høj faglig kvalitet overhovedet?

²⁴⁹ Bowes, *Self Help is Obviously the Order of the Day*, 2.

²⁵⁰ Kulturministeriet, *LBK 358*, §2.

Kulturministeriet, *LBK 1017*, §2.

²⁵¹ Atkinson, *Is It Ethical for Museums Not to Collect?*

²⁵² Lopez, *Como descrever documentos de arquivos*, 20.

Hvordan kan genstandsregistreringen styrke genstandenes aktørskab?

Registreringen er en af de primære faktorer, der bestemmer genstandens liv, efter den er indgået i museets samling. Registreringsposten påvirker den viden, man kan få ud af genstanden. Således bliver registreringsposten en af de vigtigste måder, hvorigennem genstandens aktørskab kan styrkes eller svækkes i forhold til dens relation og agens i netværket. I et ANT-perspektiv er gode museumsgenstande selv aktører i den handling eller historie, man vil vide mere om, hvormed genstanden er essentiel for at danne yderligere viden. En aktør kan således lede en i retning af andre relevante aktører, hvor man bliver ledt af aktørerne videre i netværket, så man på den måde kan udvikle en bedre forståelse for netværket og de effekter, det producerer.

Registreringer bliver en inskription af genstanden, hvilket betyder, at registreringen er en tekstlig og digital kopi af genstanden. Ved at registrere genstanden, så man både tager forbehold for dens sanseligt forankrede kendetegn, dens proveniens, anvendelse, og betydning, styrkes genstandens aktørskab. Den styrkes yderligere ved at inkorporere tanker for søgbarhed og metadata, så den får mulighed for at indgå i disse relationelle netværk. Dette er specielt blevet vigtigt set i lyset af offentliggørelsen af Museernes Samlinger.

Styrken i en god registrering ligger dermed ikke blot i dens beskrivelse af genstanden, men også dens evne til at aktivere den.

Hvorfor er det vigtigt at definere en registrering af høj faglig kvalitet?

Vigtigheden af at definere, hvad en registrering af høj faglig kvalitet er, er både fagligt, metodisk og politisk betonet. I museumsverdenen, som den eksisterer nu, risikerer registreringsopgaven at blive en administrativ forpligtelse frem for en vigtig del af samlingen, der styrker brugen og relevansen af denne. Dette bunder også i vores tidligere konklusion, hvormed en registrering, der kun udføres på administrativ plan, svækker genstandens aktørskab, og dermed også dens evne til at udvikle museets viden. En mere præcis definition af, hvad en god registrering skal indeholde, vil gøre det nemmere at aktivere både genstande, men også samlingen.

Museumsreformen 2025 bruger selv termen ”høj faglig kvalitet,” men dette bliver ikke konkretiseret. Denne uklarhed forøger også mængden af variabilitet, som igen gør det svært at aktivere samlingen, fordi det kan være svært at søge den frem. En anden problematik bliver

også, at man ikke altid kan være sikker på, hvilken slags og hvilke mængder viden, der er tilknyttet genstanden.

At definere dette vil øge gennemsigtigheden, tilgængeligheden og reproducerbarheden, og dermed også øge potentialet for brugen og videreudviklingen af museets viden.

Hvad er høj faglig kvalitet overhovedet?

Indenfor dette speciales rammer kan ”høj faglig kvalitet” forstås som et relationelt begreb, snarere end som en række statiske kriterier. Det er ikke som sådan målbare standarder, men graden af sammenhæng mellem genstanden, registreringens formål og tilrettelæggelse, og dens evne til at afhjælpe produktionerne af ny viden. Ligeledes lader den genstanden træde i karakter i så høj grad som muligt for denne.

En registrering af høj faglig kvalitet er dog kendetegnet ved nogle vigtige aspekter:

- **Præcision** i data og beskrivelser.
- **Kontekstualisering** af genstandens betydning og relationer.
- **Tilgængelighed** for både fagfolk og offentlighed.
- **Refleksion og omtanke** omkring metodiske valg og begrænsninger.
- **En respekt og omtanke** for genstanden og dens materielle eksistens og agens.

Viden og kvaliteten af dette er ikke givet, men konstrueres gennem netværk af gensidige påvirkninger. Kvalitet kan heraf forstås som resultatet af samarbejdet mellem museum, system, personale og genstand. Når det forstås på denne måde, handler kvalitet ikke kun om teknisk korrekthed, men om sammenhæng.

Litteratur

Atkinson, Rebecca. "Is It Ethical for Museums Not to Collect?" Udgivet d. 9. oktober, 2014. Tilgået d. 7. oktober, 2025.

Museums Journal, Museums' Association. <https://www.museumsassociation.org/museums-journal/news/2014/10/09102014-is-it-ethical-for-museums-not-to-collect/>

Axiell. "Vores historie." Tilgået d. 25. september, 2025.

<https://www.axiell.com/dk/om-os/vores-historie/>

Badman, Annie & Kosinski, Matthew. "What is metadata?"

IBM, tilgået d. 7. oktober, 2025. <https://www.ibm.com/think/topics/metadata>

Beck, Steen et al. "Klassisk og moderne læringsteori."

Hans Reitzels Forlag, 2014.

Bennet, Tony. "The Exhibitionary Complex."

New Formations, vol. 1988, nr. 4. Lawrence Wishart, 1988.

Bogan, Kelli. "Bridging the Gap: Integrating Archival Descriptive Best Practices in an Item-Level Dominated Museum Culture."

International Journal of Librarianship, vol. 9, nr. 2. Chinese American Librarians Association, 2024.

Bowes, Stuart. "'Self help is obviously the order of the day': Forging the UK Registrar Profession, 1977-1991."

Museum History Journal, Juli 2025. Taylor & Francis, 2025.

BritainThinks. "Public Perceptions of – and Attitudes to – the Purposes of Museums in Society."

Museums Association, 2013.

Brøgger, Øjving et al. "Regin brugervejledning: En indføring i brugen af Kulturarvsstyrelsens elektroniske registreringssystem Regin."

Kulturarvsstyrelsen, 2011.

Carlsson, Rebecca. "Can Museums Be Neutral Or Should They Take A Stance?"

MuseumNext, 2023.

Carmichael, David W. "Organizing Archival Records: A Practical Method of Arrangement and Description for Small Archives."

AltaMira Press, 2004.

Collections Trust. "What We Do." Tilgået d. 9. oktober, 2025.

<https://collectionstrust.org.uk/what-we-do/>

Dalal-Clayton, Anjalie & Rutherford, Ananda. "Against a New Orthodoxy: Decolonised "Objectivity" in the Cataloguing and Description of Artworks."

Paul Mellon Centre Photographic Archive, 2022

Damsholt, Tina & Simonsen, Dorte G. "Materialiseringer: Nye perspektiver på materialitet og kulturanalyse."

Aarhus Universitetsforlag, 2009.

Direção Geral de Arquivos. "Orientações para a descrição arquivística."

Direção Geral de Arquivos, 2011.

Duncan, Carol. "Civilizing Rituals: Inside Public Art Museums."

Routledge, 1995.

Falk, John H. "Understanding Museum Visitors' Motivations and Learning."

Opsummering af conference, tilgået gennem Slots- og Kulturstyrelsen, 2006.

Fox, Michael J. & Wilkerson, Peter L. "Introduction to Archival Organization and Description."

Getty Information Institute, 1998.

Frid-Nielsen, Niels. "I 2025 skal Engel-Schmidt bevise sit værd som kulturminister."

Altinget, 2025.

Gallo, Abelardo S. "La Norma Española de Descripción Archivística (NEDA): Análisis y Propuesta de Desarrollo."

Subdirección General de los Archivos Estatales, 2006.

Gammel Estrup. "Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum i 2018." Udgivet 2019. Tilgået d. 4. september, 2025.

<https://gammelestrup.dk/wp-content/uploads/2019/09/%C3%85rsberetning-2019.pdf>

Gilliland, Anne J. "Setting the Stage."

Introduction to Metadata, red. Murtha Baca. Getty Research Institute, tilgået d. 7. oktober, 2025. <https://www.getty.edu/publications/intrometadata/setting-the-stage/>

Government of Canada. "Metadata (data structure standards)." Sidst modificeret d. 30. maj, 2024. Tilgået d. 7. oktober.

<https://bit.ly/4h2UUiJ>

Hampshire, Camilla. "Foreword to Spectrum 5.1."

Collections Trust, 2022.

Hol Haugen, Bjørn S. "En sanselig kjole."

Norsk Museumstidsskrift 1, nr. 1 (2015): 7-32.

Hooper-Greenhill, Eileen. "Museums and the Shaping of Knowledge."

Routledge, 1992.

Howes, David. "Introduction: Empires of the Senses."

I Empire of the Senses: The Sensual Culture Reader, red. David Howes. Berg, 2005.

Howes, David. "Culture Tunes Our Neurons."

I Empire of the Senses: The Sensual Culture Reader, red. David Howes. Berg, 2005.

Häyhä, Heikki et al. "Analysing Significance."

Finnish Museums Association, 2019.

International Council of Museums. "International Guidelines for Museum Object Information: The CIDOC Information Categories."

International Council of Museums, 1995.

Jensen, Susanne Krogh. "The Creation of a Museum System: Professionalizing Danish Museums 1958-2018."

Nordisk Museologi, nr. 1 (2019). Universitetet i Oslo, 2019.

Justiça Federal. "Manual de descrição documental: Tutorial para preenchimento da ficha de descrição."

Centro de Memoria da Justiça Federal Renato Martins Prates, 2023.

Keene, Suzanne. "Fragments of the World: Uses of Museum Collections."

Routledge, 2005.

Kulturministeriet. "Museumsreform: En genetationsinvestering i vores fælles fortælling." Udgivet d. 16. maj, 2024. Tilgået d. 4. oktober, 2025.

https://kum.dk/fileadmin/_kum/1_Nyheder_og_presse/2024/Aftaletekst.pdf

Latour, Bruno. "Pandora's Hope: Essays on the Reality of Science Studies."

Harvard University Press, 1999.

Law, John. "Actor Network Theory and Material Semiotics."

I *The New Blackwell Companion to Social Theory*, red. Bryan S. Turner. Blackwell Publishing Ltd., 2009.

Law, John. "ANT and Politics: Working in and on the World."

Qualitative Sociology, vol. 36. Springer, 2013.

Lopez, André P.A. "Como descrever documentos de arquivo: Elaboração de instrumentos de pesquisa."

Arquivo do Estado (São Paulo), 2002.

Lundberg, Rasmus F. "Museumsreformen er vedtaget – nu skal de sidste store spørgsmål besvares."

Kulturmonitor, 2025.

Lundberg, Rasmus F. "Regeringsparti om ny museumsreform: Ingen får trukket tæppet væk under sig med den aftale her. Det vil være min påstand."

Kulturmonitor, 2025.

Macdonald, Sharon. "Behind the Scenes at the Science Museum."

Berg Publishers, 2002.

Mejlhede, Inge B. et al. "Møbler med betydning." Tilgået d. 9. oktober, 2025.

Magasinet Museum, <https://www.magasinetmuseum.dk/moebler-med-betydning/>

Miller, Peter N. "History and its Objects: Antiquarianism and Material Culture Since 1500."

Cornell University Press, 2017.

National Archives. "National Archives by the Numbers." Opdateret d. 2. september, 2025.

Tilgået d. 8. oktober, 2025.

<https://www.archives.gov/about/info/national-archives-by-the-numbers>

Nedergaard, Caisa J.I. "Registrering af sanserne."

Projekt, Aalborg Universitet, 2025.

Olsrud, Janne W. "Documenting Museum Objects: A Practice of Copying and a 'Copious' Practice?"

I Museums as Cultures of Copies, red. Brita Brenna, Hans Dam Christensen & Olav Hamran. Routledge, 2018.

Park, Juhee. "An Actor-Network Perspective on Collections Documentation and Data Practices at Museums."

Museum & Society, vol. 19, nr. 2. University of Leicester Open Journals, 2021.

Pedersen, Katrine T. "Vejledning til Axiell Collections, SARA version 1.15.1."

Slots- og Kulturstyrelsen, 2023.

Paasch, Marianne. "Gemt eller glemt? En undersøgelse af recordsbegrebets betydning for fremtidens informationsforvaltnings- og arkivpraksisser."

Phd-afhandling, Aalborg Universitetsforlag, 2018.

Roberts, Lissa. "The Death of the Sensuous Chemist: The 'New' Chemistry and the Transformation of Sensuous Technology."

I Empire of the Senses: The Sensual Culture Reader, red. David Howes. Berg, 2005.

Robinson, Helena. "Interpreting Objects in the Hybrid Museum: Convergence, Collections and Cultural Policy."

Routledge, 2019.

Russell, Roslyn & Winkworth, Kylie. "Significance 2.0: A Guide to Assessing the Significance of Collections."

National Library of Australia, 2009.

Shapiro, Lawrence & Spaulding, Shannon. "Embodied Cognition."

I Stanford Encyclopedia of Philosophy, red. Edward N. Zalta. Stanford University, 2021.

Slots- og Kulturstyrelsen. "Brugertilfredshedsundersøgelse af SARA."

Kulturministeriet, 2020.

Slots- og Kulturstyrelsen. "Gå på opdagelse i museernes samlinger på ny hjemmeside." Udgivet d. 18. september, 2025. Tilgået d. 23. september, 2025.

<https://slks.dk/gaa-paa-opdagelse-i-museernes-samlinger-paa-ny-hjemmeside>

Slots- og Kulturstyrelsen. "Krav og tilsyn." Opdateret d. 7. august, 2025. Tilgået d. 8. september, 2025.

<https://slks.dk/omraader/kulturinstitutioner/museer/information-og-vejledning-til-statsanerkendte-museer/krav-og-tilsyn>

Slots- og Kulturstyrelsen. "Kulturministeriets og Udenrigsministeriets pulje til internationalt kultursamarbejde." Opdateret d. 4. september, 2025. Tilgået d. 8. september, 2025.

<https://slks.dk/tilskud/stamside/tilskud/kulturministeriets-og-udenrigsministeriets-pulje-til-internationalt-kultursamarbejde>

Slots- og Kulturstyrelsen. "Samarbejdsaftalen." Opdateret d. 10. september, 2025. Tilgået d. 2. oktober, 2025.

<https://slks.dk/omraader/kultursamarbejde/internationalt-kultursamarbejde/samarbejdsaftale-kulturministeriet-og-udenrigsministeriet/samarbejdsaftalen>

Slots- og Kulturstyrelsen. "SARA." Tilgået d. 25. september, 2025.

<https://slks.dk/omraader/kulturinstitutioner/museer/information-og-vejledning-til-statsanerkendte-museer/samlingerne/sara>

Slots- og Kulturstyrelsen. "Vejledning: Krav og anbefalinger til museernes registrering og indberetning."

Kulturministeriet, 2018.

Stewart, Susan. "Remembering the Senses."

I *Empire of the Senses: The Sensual Culture Reader*, red. David Howes. Berg, 2005.

The British Museum. "British Museum Collection: Fact Sheet." Tilgået d. 9. oktober, 2025.

https://www.britishmuseum.org/sites/default/files/2019-10/fact_sheet_bm_collection.pdf

Trier, Louise. "Museumsreform – Hvad nu?" Tilgået d. 9. oktober, 2025.

Magasinet Museum, <https://www.magasinetmuseum.dk/museumsreform-hvad-nu/>

Vasström, Annette. "At sætte tingenes verden i system."

Nationalmuseet, 2020.

Velios, Athanasios. "Expressing Materiality in Archival Records."

I *The Materiality of the Archive*, red. Sue Breakell & Wendy Russel. Routledge, 2024.

Watts, Gina. "Queer Lives in Archives: Intelligibility and Forms of Memory."

disClosure, vol. 27, nr. 1. University of Kentucky, 2018.

Kilder

Kulturministeriet. ”BEK nr. 1745 af 30/12/2024: Bekendtgørelse om museer mv.” Hentet fra retsinformation.dk d. 3. juli, 2024.

<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2024/1745>

Kulturministeriet. ”LBK nr. 358 af 08/04/2014: Bekendtgørelse af museumsloven.” Hentet fra retsinformation.dk d. 3. juli, 2025.

<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2014/358>

Kulturministeriet. ”LBK nr. 1017 af 07/07/2025: Bekendtgørelse af museumsloven.” Hentet fra retsinformation.dk d. 8. oktober, 2025.

<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2025/1017>

Kulturministeriet. ”LOV nr. 1680 af 30/12/2024: Lov om ændring af museumsloven (Gennemførelse af en museumsreform).” Hentet fra retsinformation.dk d. 3. juli, 2025.

<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2024/1680>

KØN. Genstand 2517X0001.

<https://samlinger.slks.dk/samlinger/8d6c8c9c-8ef5-4ab2-92e2-19d324596c9b>

KØN. Genstand 2517X0002.

<https://samlinger.slks.dk/samlinger/f3d1a75a-88c9-48b2-a7f2-99d970fe8b1d>

KØN. Genstand 2517X0003.

<https://samlinger.slks.dk/samlinger/9243da58-a085-453d-b1ce-5b7ecf9de29e>

KØN. Genstand 2517X0004.

<https://samlinger.slks.dk/samlinger/8151b0a7-5c35-482d-81ad-724d64af3f65>

Museum Vestfyn. Genstand 0108X00001.

<https://samlinger.slks.dk/samlinger/ad08351b-ce25-40e6-9493-a94b2c996bd8>

Museum Vestfyn. Genstand 0108X00002.

<https://samlinger.slks.dk/samlinger/c09cf050-856e-4eee-9b8c-85932e969dae>

Museum Vestfyn. Genstand 0108X00003.

<https://samlinger.slks.dk/samlinger/bedc5b9b-a9bc-4f1f-a38f-171cd0119a71>

Museum Vestfyn. Genstand 0108X00004.

<https://samlinger.slks.dk/samlinger/df6768e2-33e4-43b5-ba99-2f4e39ea1812>

Museum Vestfyn. Genstand 0108X00005.

<https://samlinger.slks.dk/samlinger/e9fe44f5-fab3-433a-94a5-c2527ece88a8>

RAGNAROCK. Genstand 10090X0001.

<https://samlinger.slks.dk/samlinger/c444d46f-b38b-40dd-a06a-9b29c6b0dee1>